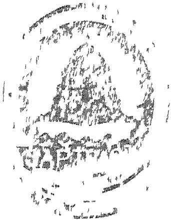

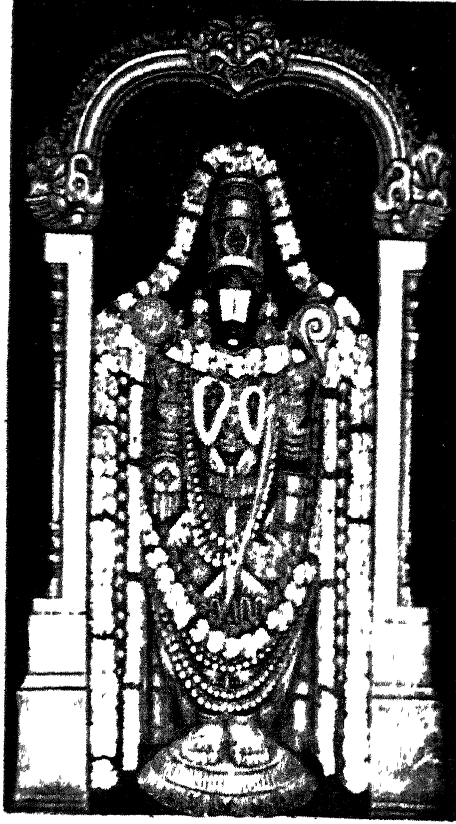

సంపుటి: [illegible]

వెల : రు. 2/-

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల పవిత్ర మాసపత్రిక

ఇంతదేవుఁ డింక వేఁడీ యెంచి చూపుఁడా
చెంతనుండితే రక్షించు చేకొని కొలువరో!

వేసితే వేయురూపులు విశ్వరూపమితడు
శ్రీసతీశుఁ డిందరిలో శ్రీమంతుడు
భాసురపు భూమి మోచే బలవంతుఁడిన్నిటాను
దాసులైతే మన్నించు నీదైవముఁ గొలువరో!

గుట్టున బ్రహ్మాండాలు కుక్షిలో నించినవాడు
అట్టె దేవతల మొర లాలించేవాఁడు
చిట్టకపు దానవుల చించి చెండాడేటివాడు
ఇట్టె శరణంటే గాచు నీతని గొలువరో!

కాలముఁ గర్మము మాయ గల్పించిన యట్టివాఁడు
ఆలించి సర్వజీవుల అంతర్యామి
వాలి శ్రీవేంకటపతై వరము లిచ్చేటివాడు
యేలీలగొల్చిన మెచ్చు నీ విభుఁ గొలువరో!

—అన్నమయ్య అధ్యాత్మ కీర్తన : 116,
రాగం : దేసాక్షి, సంపుటం : 2 (1981)

రండి! దర్శించండి!

శ్రీ పద్మావతి అమ్మవారి బ్రహ్మోత్సవాలు
తిరుచానూరు

29-11-1994 .... ధ్వజారోహణం
4-12-1994 .... గరుడోత్సవం
6-12-1994 .... రథోత్సవం
7-12-1994 .... చక్రస్నానం

చంద్రశేఖర్.

గౌరవ సంపాదకులు
శ్రీ డి.వి.యల్.యస్. మూర్తి, ఐ.ఏ.ఎస్.,
కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి
ఫోను. 22591.
ప్రచురణకర్త-ఇన్‌చార్జి సంపాదకులు
ఎస్.ఎస్. రామమూర్తి, ఎమ్.ఏ
ఫోను. 22294
ఉపసంపాదకులు
సి. శైలకుమార్, ఎమ్.ఏ.,
జొలకంటి బాలసుబ్రహ్మణ్యం, ఎమ్.ఏ.,
ముద్రాపకులు
ఎం. విజయకుమార్‌రెడ్డి,
ఫోను. 22340
విడిప్రతి - రు. 2-00
సం|| చందా - రు. 24-00
లప్తివివరాలకు:
సంపాదకులు,
సప్తగిరి, తి.తి. దేవస్థానం,
తిరుపతి. ఫోను. 22294.

విషయ సూచిక...నవంబరు, 1994

సంపుటి 25 సంచిక 6

ముఖచిత్రం : శ్రీవారి పుష్పయాగం, తిరుమల

2 వ కవరు పేజీ : దీపావళి — చిత్రం -- మా.శ్రీ.

3 వ కవరు పేజీ : నాగులచవితి — చిత్రం -- మా.శ్రీ.

4 వ కవరు పేజీ : శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి ఆలయం, వాడపల్లి.

సంపాదకీయం

"సాధనమున పనులు సమకూరు ధరలోన" అన్న మాట నాటికీ నేటికీ ఏనాటికీ సత్యం. ఐహికమైనా ఆముష్మికమైనా సాధన లేనిదే ఏదీ సాధ్యంకాదు. సర్వ ప్రాణి కోటికీ సమంగా వర్తిస్తుందిది.

ఆకలి తీర్చుకోవటానికి ఆహారం సేకరించుకుంటుంది చీమ. పుల్లా పుడకా ముక్కున పట్టితెచ్చి ముద్దుగా గూడు కట్టుకుంటుంది పక్షి.

అన్నిటినీ చూస్తూకూడా అజ్ఞానంలో పడి అల్లాడిపోతున్నాడు నూరేళ్ళ అల్పాయుష్కుడైన మనిషి.

కారు చీకట్లో చిన్నదీపం వెలిగించుకుని ఆ చిరువెలుగులో సుదూరం ప్రయాణం చేసేవారు కొందరు. నడిమింట సూర్యుడు నర్తిస్తూవున్నా కళ్ళు మూసుకుని అయ్యో నాకేం కనిపించడంలేదు అని అల్లాడేవాళ్ళు మరికొందరు.

ఒకరు ఉన్నతులు మరొకరు ఉన్మత్తులు.

ఏ పేరుతో పిలిచినా, ఏ రూపంలో కొలిచినా భగవంతుడు సర్వవ్యాపకుడు, సర్వస్థితి కారకుడు. ఆది అంతములేని ఆయనను గురించి అంతా తెలుసుకోవటానికి మహర్షులకే సాధ్యం కాలేదు, ఇక సామాన్య మానవులెంత.

సర్వవ్యాపకుడు సర్వకారకుడు సర్వసాక్షీభూతుడు కదా అని ఉపేక్షిస్తే ఆయన గురించి ఏమీ తెలుసుకోలేం. గాలి అంతటా వ్యాపించి వుంది. అలా అని ఉష్ణమండలంలో కూర్చుని ఉడుకెత్తి పోతోంది బాబో అనుకునేవాడికి వేడి తప్ప మరేమీ వుండదు. తన ప్రయత్నంతో విసురుకునే వాడికి చల్లదనం ఇస్తుంది.

మకరి బారిన పడ్డ కరి 'నీవు దప్ప మరో దిక్కులేదు' అని దీనంగా ప్రార్థించినపుడే ఆయన లక్ష్మితో సరససల్లాపాలు వీడి సాగి వచ్చాడు. ఆ పరంధాముడి పాదస్పర్శకు ప్రతి ప్రాణి ఆరాట పడటం అత్యంత సహజం. అందుకు ఆళ్వారులు సూచించిన మార్గం అనుసరించడం అత్యుత్తమం.

వేదవేదాంగ సారాన్ని, విష్ణు స్వరూపాన్ని దివ్యక్షేత్ర దర్శనం వల్ల లభించిన పారమార్థిక అనుభవాన్ని "దివ్యప్రబంధ" రూపంలో మానవాళికి అందించిన మహనీయులు ఆళ్వారులు.

ఆ దివ్య ప్రబంధాన్ని విన్నా, చదివినా, అర్థం చేసుకున్నా ముక్తి లభిస్తుందనటం నిస్సందేహం.

మొదల్ ఆళ్వారులైన పొయిగై ఆళ్వార్, పేయాళ్వార్, పూదత్త ఆళ్వార్ తిరుమంగై ఆళ్వార్, తిరుప్పాణి ఆళ్వార్ల జయంతి ఈనెలలో వస్తోంది. ఒకేసారి ఇందరి ఆళ్వార్ల జయంతి రావడం విశేషం.

చేత వెన్న ముద్ద రీతిగా విష్ణుసారాన్ని మనకందించిన ఆళ్వార్లను కేవలం జ్ఞాపకం చేసుకోవడంగాకుండా, వారు అందించిన అమర సందేశంలో అణువంత అయినా మనం తెలుసుకునే ప్రయత్నం చేస్తే అదే మనకు శక్తి, జీవన్ముక్తి.

అందరం ఆ సాధన చెయ్యాలని, అందుకు దగ్గ సంపత్తి ఆ సప్తగిరీశుడు మనకు అనుగ్రహించాలని మనస్ఫూర్తిగా ప్రార్థిద్దాం.

కృష్ణం వందే జగద్గురుమ్

దీపావళి దివ్య దీప్తి

"సుచంద్ర"

విజ్ఞులైన మన ప్రాక్తన మనీషులు మన పర్వదినాల అంతరార్థాలను ఐహపర సాధకంగా మలచి చిరకాలం భారతీయులకు ముక్తి సౌధసోపానాలను నిర్మించారు. దుష్టత్వ నిర్మూలన జరిగినపుడు ప్రాణికోటి ఆనందోల్లాస భరితం అవుతుంది. అంతవరకూ ఆవరించిన చీకట్లను తొలగించుకొని వెలుగుల దీపికలను వెలిగించి, తమకా వెలుగు కలిగించిన భగవానుని నుతిస్తారు. ఈ అంతర్యంతోనే ఆబాల గోపాలానికి ఆమోద ప్రమోదాల ప్రతీకగా దీపావళి పండుగ వైదికకాలంనుండీ భారతావనిలో జరుపబడుతున్నది. ఈ దీపావళి వెనుకవున్న మహిత నేపథ్యాన్ని వీక్షిద్దాం.

రాక్షససంహారం జరిగినపుడు లోకంలో ధర్మం నిలబెట్టబడుతుంది. రాక్షసులు రెండు రకాలుగ వుంటారు. జాతి రీత్యా రాక్షసులు, వృత్తి రీత్యా రాక్షసులు. మొదటివారిని రాక్షసులనీ, రెండవవారిని నరరూప రాక్షసులనీ అంటారు. రామాయణంలో రావణాదులు తొలిజాతివారు. భారతంలో కౌరవులు మలిజాతివారు. ఇరువురినీ శిష్టరక్షణ, దుష్టశిక్షణ బాధ్యత స్వీకరించిన భగవానుడే భస్మంచేశాడు. చేయించాడు. దైవీశక్తులపై ధ్వజమెత్తటమే ఈ రెండు జాతుల వారి లక్ష్యం. తొలిజాతి వారు ముఖ్యంగా మంత్రాలకు భయపడేవారు. మంత్రాలలో రక్షోఘ్న మంత్రాలు వీరిని నాశనం చేయకుండావీరు తపస్సు చేసి ఆ మంత్రాలను సాంగోపాంగంగ నేర్చేవారు. సాధారణ వేద వేత్తలయిన ఋషులప్పుడు వీరినేమీచేయలేక పోవటంతో భగవానుడవతారాలనెత్తి వీరిని మట్టుబెట్టవలసి వచ్చేది.

దీపావళి పండుగ అంతర్యం భగవంతుడొనర్చిన అలాంటి దుష్ట నిర్మూలనా కార్యక్రమమే. నరకుడు కడు దుష్టుడై కాంతలను చెఱబట్టాడు. అందుచేత ఆ దుష్టునికి స్త్రీశక్తి సగమార్థాన్ని గోచరింపజేసేటందుకు శ్రీకృష్ణుడు నరకసంహారంలో సత్యభామగా ద్వితీయుడై ఎవరు త్రవ్విన గోతిలో వారే పడతారన్న ఆర్యోక్తిని సార్వకాలికం, సార్వజనీనం చేశాడు.

భంగ్యంతరంగా దసరా, దీపావళి పర్వదినాలు రెండూ స్త్రీశక్తి కలిమినీ, బలిమినీ భాస్వద్రూపంతో చూపినట్టివి. "యత్ర స్త్రియః పూజ్యఃనే తత్ర దేవాః

✣ ✣ ✣ ✣ ✣ ✣ ✣ ✣ ✣ ✣ ✣ ✣ ✣

నందంతే" అన్న ఆర్యోక్తికి భిన్నంగా స్త్రీలను గౌరవించి, పూజించక పోతే ఆమె ప్రళయ రూపిణియై నరక సదృశు లను నరికి వేస్తుందని నేటి కాలంలో వారికి గూడ చేదయిన హితవు పలుకు తుంది.

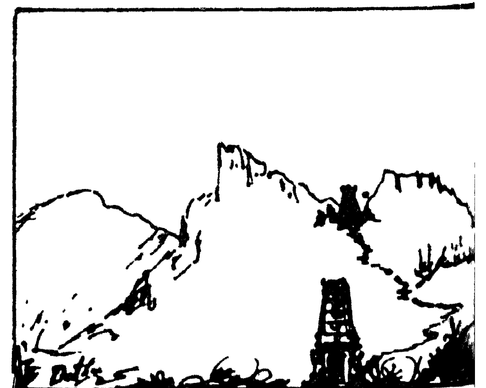
ఈ పవిత్ర భావన దృష్టిలో ఉంచు కొని దీపావళి నాడు నిర్ణీతమైన సంప్ర దాయాలలో సంపన్నిధియైన లక్ష్మీ పూజనం, భగినీ హస్త భోజనం లాంటి వాటిని యేర్పరచారు. జలాలల్లో, తైలంలో నిత్యం లక్ష్మీదేవి అధివసించి వుంటుందని పురాణశక్తి. అందుచేత దీపావళినాడు లక్ష్మీ పూజను ఆధ్యా త్మిక పరంగా గూడ రూపొందించారు.

'వైరాగ్యతైల సంపూర్ణే
భక్తివర్తి సమన్వితే'
ప్రబోధపూర్ణ పాత్రేతు
క్షిప్త దీపం విలోకయేత్.

ప్రబోధమన్న పాత్రలో వైరాగ్య మనే నూనెపోసి, భక్తి అనే వత్తి వెలి గిస్తూ, జ్ఞానజ్యోతిని ప్రకాశింపజేయా లన్న భావనతో ధీమాన్యులు ముము క్షువులుగా రూపొందటానికి యత్నిస్తే, సామాన్యులు దీపావళి సందర్భంగా తైల దీపాలను వెలిగించి, గృహ ప్రాంగణాల లోనూ, నదీ ప్రవాహాలలోనూ వాటిని వదలి లక్ష్మీదేవి అనుగ్రహానికి యత్ని స్తారు. గ్రామసీమలలో ప్రజలు దివిటీలు వెలిగించి, "యమాయ ధర్మరాజాయ, మృత్యవే చాంతకాయ చ" అన్న ఆర్యోక్తి ననుసరించి అపమృత్యు, నరక నివార ణార్థం యముని ప్రార్థిస్తారు. తద్వారా చిరకాలం తాము సత్యధర్మ దీక్షతో మనుగడ సాగించాలని ఆశిస్తారు.

దీపావళి సందర్భంగా ముఖ్యంగా భారత దేశంలోని ఉత్తరప్రాంతాలలో యమ ద్వితీయ అనే వేడుకను భగినీ హస్త భోజన కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తారు. యముడు దీపావళినాడు భూలోకంలో వున్న తన సోదరి యమున ఇంటికి వచ్చి ఆమె చేతి భోజనం చేసి ఆశీర్వ దిస్తాడన్న నమ్మకంతో సోదరులు భగినీ హస్త భోజనం చేసి ఆమెను సత్కరి స్తారు. దీపావళి పండుగలోని స్త్రీ ప్రతిపత్తిని పెంచే మరో అంశం ఇది. దీపావళి పండుగ దివ్య దీప్తికి వైజ్ఞానికులు కూడ ఒక చక్కని పరమార్థాన్నేర్ప రచారు. నాడు నరకుడనే ఉపగ్రహం భూమిచుట్టూ తిరుగుతూ, భూ కక్ష్య లోనికి వచ్చి, భూమిని ఢీకొంటుండగా, శ్రీ కృష్ణుడు తన ప్రజ్ఞతో దాన్ని ఆకా శంలోనే పేల్చి వేయగా, వాతావరణపు రాపిడికి అది అంటుకుని ఆకాశంలో వెలుగులు విరజిమ్మిందనీ, ఆ వెలుగుల జిలుగులే దీపావళి కాంతులని విశ్వాసం.

కారణాల తోరణాలేవైనా కార్యం ఆవిర్భవించినట్లు, దీపావళి మానవునికి కోటి వెలుగుల జ్వాలా దీపమై, అంత రంగాన్ని అరిషడ్వర్గ విజయంగావించి, అభ్యుదయ జ్యోతి సదా వెలిగించుకొ మ్మని సదా, సర్వధా బోధించే వెలుగుల దీపకళిక. దానికి స్వాగత జ్యోతులు సమర్పిద్దాం.

కలుషభంజనుడై భక్తులపాలిటి కొంగు బంగారంగా ప్రసిద్ధికెక్కి సమ్మోహింపజేస్తూవున్న శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి సన్నిధిలో అనాదిగా ఎప్పటినుంచో ఏనాటినుంచో పరంపరగా సాగుతున్న బ్రహ్మోత్సవాలు మళ్లీ వైభవంగా ప్రారంభమయ్యాయి! మరొక్కమారు జగత్కల్యాణచక్రవర్తి అయిన శ్రీనివాసుని బంగారు ధ్వజస్తంభంపై గరుడకేతనం ఎగిరింది! సమస్త చరాచర సృష్టికర్త అయిన బ్రహ్మదేవుడు నిర్వహిస్తున్న బ్రహ్మాండనాయకుని ఉత్సవాలకు ఇంద్ర, అగ్ని, యమ, నిర్‌రుతి, వరుణ, వాయు, కుబేర ఈశానాది దిక్పాలురతోపాటు ఎందరో........మరెందరో.... . ఆహ్వానింపబడ్డారు. భక్తులు, యోగులు, మునులు, స్త్రీలు, పురుషులు, పిల్లలు, పెద్దలు.... ఇలా లక్షలాది యాత్రికజనం ఏతెంచి ఏడుకొండలవాని వైభవాన్ని కన్నులారా తిలకించారు. తృప్తిగా ఆనందించారు.

ఆ సందర్భంలో తిరుమలక్షేత్రం అంతటా ఒక విన్నూతతేజం ఆవరించింది! ఎక్కడ చూచినా అలంకారాలే! అందాలే! ఎక్కడ చూచినా వింత వింత సొబగులే! ఎక్కడ తిలకించినా భక్తజనసందోహమే! యాత్రికుల కోలాహలమే! ఎక్కడ వీక్షించినా సంబరమే!...... సంతోషమే. నూతనోత్సాహమే! . ఎవరికోట విన్నా గోవిందుని నామసంకీర్తనే! ఎవరికంట చూచినా ఆనందబాష్పాలే! ఎవరి హృదయాల్ని తడిమినా మధుర స్పందనలే!....... ఇలా.......ఇలా.

వేయి విధాల పొంగులై పారిన కొండలరాయుని కరుణరసప్రవాహంలో భక్తకోటి హృదయం ఆర్ద్రమై ఆనందపు టంచుల్ని తాకింది! ఆనందనిలయం చుట్టూరా అవ్యక్తమైన అనిర్వచనీయమైన ఆధ్యాత్మిక తేజస్సు ఆవరించి అందరినీ అలరించింది!

94 అక్టోబరు 5 నుంచి 14 వరకు పదినాళ్లపాటు ఎందరినో ఎన్నోవిధాల సమ్మోహనపరచి మధురానుభూతుల్ని ప్రసాదించిన తిరుమల శ్రీవారి బ్రహ్మోత్సవాల సంక్షిప్త నివేదికను చదవండి! ఆనందనిలయుని ఆనందోత్సవాల్లో పాల్గొన్న అనుభూతిని పొందండి! ఆనందించండి!

పదినాళ్లూ పండుగలే!

(బ్రహ్మోత్సవాల నివేదిక *5-10-94* నుండి *14-10-94*)

ఆరోజు.... కలియుగ భూలోక వైకుంఠమయిన తిరుమలక్షేత్రం వింత వింత సోయగాల్ని సంతరించు కొని వినూత్నకాంతులతో వెలుగు తున్న ఆనందప్రదమైనరోజు!

ఆరోజు... అదే! శ్రీ భావ నామ సంవత్సరం భాద్రపద మాసం చివరిరోజున అంటే 1994 అక్టోబరు 5వతేదీ బుధవారంనాడు పవిత్ర బ్రాహ్మ ముహూర్తమైన తెల్లవారుజా మున

కౌసల్యా సుప్రజారామా!
పూర్వా సంధ్యా ప్రవర్తతే!
ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూల
కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్

అని సుప్రభాత గీతాన్ని వింటూ శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు మేల్కొన్న అత్యంత శుభప్రదమైనవేళ!...

ఆ వెంటనే బంగారు సింహాస నంలో కొలువుదీరిన బ్రహ్మాండ నాయ కునకు ఆనాటి పంచాంగశ్రవణంతో పాటు మరునాటినుంచి పదినాళ్లపాటు జరిగే బ్రహ్మోత్సవాలనుగూర్చి అత్యం తభక్తిప్రపత్తులతో సిద్ధాంతి తెలియ జేశారు. అంతే! జగత్ప్రభువైన శ్రీని

[illegible]

వాసుని చూపు పక్కనే వున్న సేనాపతి విష్వక్సేనుని వైపుమరలింది.

ఆ వెంటనే విష్వక్సేనుడు చేతులు కట్టుకొని లేచినిలబడి "చిత్తం ప్రభూ! దేవరవారి బ్రహ్మోత్సవాలకు అన్నీ సిద్ధం చేశాం! తిరుమల నగరమంతా సర్వశోభాయమానంగా అలంకరించాం! ఈ సాయంత్రం అంకురార్పణ! రేపు ధ్వజారోహణ! ఇంద్రాది దిక్పాలరకు ఆహ్వానాలు అన్నీ సిద్ధం చేశాం ప్రభూ! శ్రీవారి భక్తులకు ఎలాంటి ఇబ్బందిలే కుండా, కలుగకుండా అన్నీ ఏర్పాట్లు చేశాం!

శ్రీవారి స్వర్ణరథం

ఆనందనిలయ విమానాన్ని తలపించే తిరుమల శ్రీవారి బంగారు రథం ఎత్తు 21.6 అడుగులు. ఈ స్వర్ణరథం నిర్మాణంలో 780 కిలోల రాగిని 28 కిలోల బంగారాన్ని ఉపయోగించారు.

ముందుగా చెక్కరథం తయారయిన తరువాత తమిళనాడుకు చెందిన చేతిపనుల అభివృద్ధిసంస్థ "పూంపుహార్" రథాన్ని రాగిరేకులతో తాపడం, ఆపైన బంగారు రేకులను తాపడం వంటి పనులను రెండు సంవత్సరాల ఆరునెలల్లో పూర్తిచేసింది. ఈ కార్యక్రమాన్ని శ్రీముత్తుకుమారస్వామి స్థపతి పర్యవేక్షించారు. వీరికి తంజావూరు, మధుర, మద్రాసునుంచి వచ్చిన ఆరుగురు శిల్ప నిపుణులు సహాయపడ్డారు.

ఈ బంగారు రథానికి హైదరాబాదు బి.హెచ్.ఇ.ఎల్. కంపెనీవారు రు.30 వేల ఖర్చుతో హైడ్రాలిక్ బ్రేకులను అమర్చారు. అంతేగాక ఈ బ్రేకులను బిగించే చట్రానికి లక్షరూపాయల విలువగల 1.5 టన్నుల కర్రనుపయోగించారు.

ఈ స్వర్ణ రథం తయారిని ప్రత్యేకాధికారి శ్రీ సేతురామన్ పర్యవేక్షించారు.

94 అక్టోబరు 11 వ తేదీన తొట్టతొలిసారిగా ఉభయదేవేరులతో కూడిన శ్రీనివాససార్వభౌముడు అధిరోహించి ఊరేగిన ఈ స్వర్ణరథం విలువ 2.5 కోట్ల రూపాయలు.

శ్రీనివాసప్రభువు చిరుమందహాసంతో మెచ్చుకోలుగా చూస్తూ, "విష్వక్సేనా! మన "సుదర్శనుడు" కూడా అండగా ఎలాంటి ఆటంకాలు రాకుండా భక్తులను రక్షిస్తూవుంటాడు" అని కొలువు చాలించాడు.

అంకురార్పణ (5-10-94)

ఆ సాయంత్రం 7 గంటలకు విష్వక్సేనుడు, శంఖచక్రగద ఖడ్గాది ఆయుధాలను ధరించి సిద్ధమై, సర్వసన్నద్ధమై ఛత్ర చామర మంగళవాద్య పురస్సరంగా, వృషగజతురగపదాది భక్త బృందాలు ముందు నడవగా, వేద నాదాలమధ్య, భేరీలు మోగుతుండగా శ్రీస్వామివారి ఆజ్ఞ గైకొని ఆలయాన్ని వీడి ప్రదక్షిణంగా ఊరేగుతూ నైరుతిమూలలో వున్న వసంత మండపాన్ని చేరుకొన్నాడు. అక్కడ భూమి పూజచేసి, మృత్సంగ్రహణంచేసి, తిరిగి ఆలయాన్ని చేరుకొని బ్రహ్మోత్సవాలకుగాను అంకురార్పణ చేశారు... ఇక తరువాయి కార్యక్రమం మరునాడు జరిగే ధ్వజారోహణం!

ఆ మరునాడు ధ్వజారోహణంతో ప్రారంభమయ్యే బ్రహ్మోత్సవాలకు పరుగులు వెడుతున్న జనం... అదిగో...

అదిగో! అల్లదిగో! .... గోవిందా! ఏడుకొండలవాడా! వెంకటరమణా! గోవిందా! అంటూ ఎలుగెత్తి ఆర్తితో గోవిందుణ్ణే పిలుస్తూ తిరుమలగిరి శిఖరాలను అధిరోహిస్తున్న భక్తజన బృందాలు!

ఇదిగో... ఇటువైపు... దేశం నలుమూలల నుండీ

పరములు కొటారుగా పక్కణించి పెంచే
కొండ!
పరగు లక్ష్మీకాంతు సోబనపుగొండ
కురిసి సంపదలెల్ల గుహలనిండిన కొండ
విరివైన దిదివో శ్రీవేంకటపు గొండ

అని తిరుమల పర్వతసానువులను, తిరుమలేశుని వేనోళ్ల కీర్తిస్తూ గానం చేస్తూ వస్తున్న పరమభక్తులైన వాగ్గేయకారుల ఆనందసందోహం!

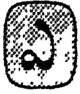
వేంకటాచలానికి సమమైన క్షేత్రం, అలాగే శ్రీ వేంకటేశ్వరునికి సాటిరాగల దేవుడు ఈ బ్రహ్మాండ భాండాలలో ఎక్కడాలేదు. కానరాదు అని అంటూ వీనుల విందుగా శ్లోకాలు వల్లిస్తూ వస్తున్న పండిత కవుల సమూహాలు. అదిగో!

వీరినందరినీ సాదరంగా ఆహ్వానిస్తూ, ఆహ్లాదపరుస్తున్న "శ్రీవారి బ్రహ్మోత్సవాలు" వంటి స్వాగత తోరణాలతో తిరుమల పుణ్యక్షేత్రం అత్యంత కోలాహలంగా వుంది. అంత మాత్రమేకాదు. తిరుపతి అలిపిరి నుండి తిరుమల శ్రీవారి ఆలయం వరకు ఆలయ ప్రాకారాలు, మండపాలు సత్రాలు... ఇలా సర్వేసర్వత్రా మిరుమిట్లు గొలిపే నక్షత్రాల్లాంటి విద్యుద్దీపాలతో అలంకరింపబడి చూపరులను తన్మయింపజేసి మైమరపించింది. ఇంకా దేవస్థానం విద్యుత్ శాఖ శ్రీస్వామివారి డోలోత్సవమండపం పైన ఏర్పాటుచేసిన ఎత్తైన శ్రీరామ పట్టాభిషేకం ఆలయ

(43వ పేజీలో)

భగవంతునికై బ్రతుకు!

స్వామి సర్వేశ్వరానందగిరి

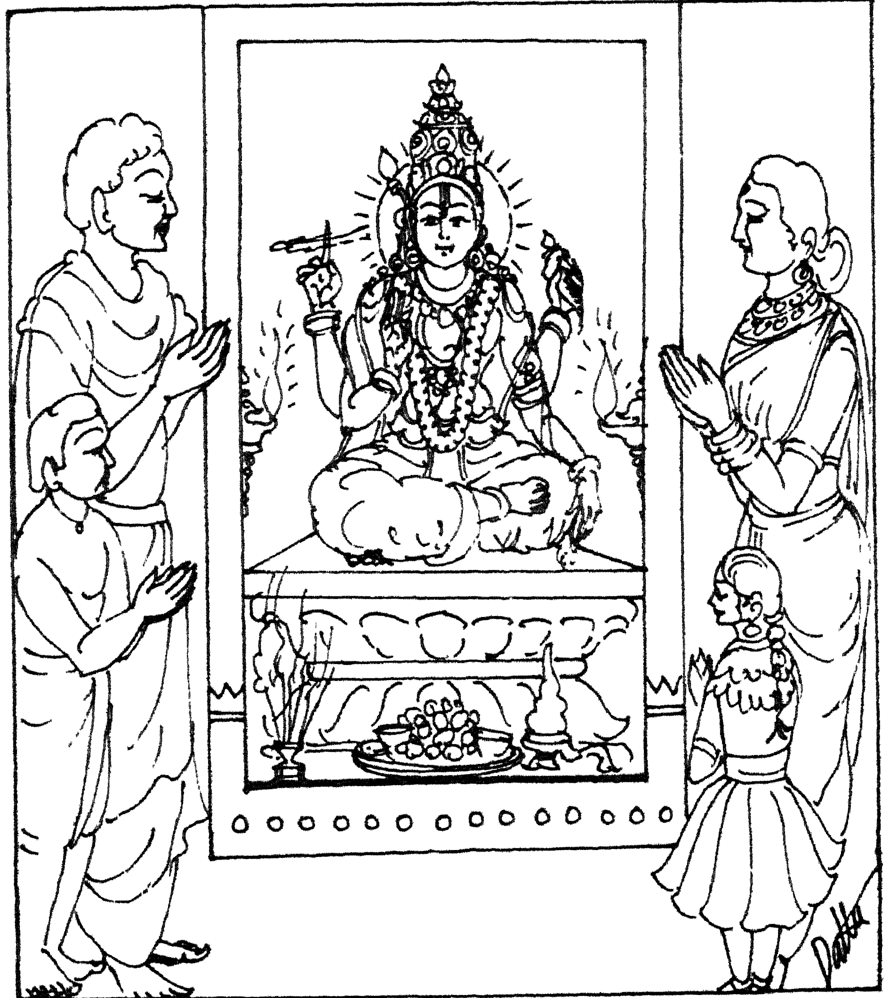
నుబది నాలుగు లక్షల జీవరాసులలో ఉత్తమోత్తమమును, అత్యంత పవిత్రమును, అపరిమిత ప్రయోజనకారియును అగు మానవునకు ప్రియాతిప్రియములు ప్రాణములు. ప్రాణములతో జీవించుట కంటె ప్రియానుభవము వేఱొండు లేదు. గాన నవియే ఆతనికి ఆశయును; ఆశయమునునై అత్యంత ముఖ్యచర్యగా విలసిల్లిన దనవచ్చును. అటులైనను తాము సంపూర్ణ జీవితమును, జీవితమున నెవ్విధమైన కొరత లేక, ఆనందముగ బ్రతుకుచున్నామని చెప్పగల ధైర్యసాహసములు చాలమందిలో వ్యక్తమగుటలేదని తెలియుచున్నది. అనేకమంది మానవుల కసలు సంపూర్ణజీవనమననేమియో అవగాహన కాకుండగనే తమ బ్రతుకులంత మొందుట జరుగుచున్నందున, మరల మరల జన్మించి, జన్మసంపూర్తికై వెతలనొందుటయు నగుచున్నది. అయినను మాయయొక్క ప్రభావముచే తమలక్ష్యమును మరచి, అధికమానవులు ఆహార నిద్రాభయ మైథునములలో మునిగి, అవియే తమశరణ్యము; అవియేతమ గతియునని తలంచి, రాత్రింబవళ్లు వాటిలో బడి తమసర్వశక్తి సామర్థ్యములను వ్యర్థబుచ్చి తత్ఫలితముగ తిరిగి తిరిగి జననమరణ చక్రములో తగుల్కొను చున్నారు.

పరిపూర్ణానందము వెల్లివిరియ బ్రతుకుటకై పరమేశ్వరునిచే ప్రసాదింపబడిన పవిత్రావకాశములు పలువిధములుగనున్నను చాలమందివాటిని సద్వినియోగపరచక, తాము జీవించవలసిన జీవితములో కొలదిగ మాత్రమే బ్రతికి, శేషజీవితమును వ్యర్థకార్యములకును, వ్యథాపూర్వకసంకల్పములకును వినియోగించుచున్నారు. ఎంతకాలము తీరని కోరికలతో మానవులు వ్యథలు చెందుచుందురో, అంతవరకు వారి జీవితములు అర్థరహితముగను, పేలవముగను, స్వప్నసదృశముగను మిగిలిపోవును.

సంపూర్ణజీవితమననేమి?

మానవజన్మ నెత్తినందులకు మనమా జన్మకుతగిన సత్యధర్మ దయాదాక్షిణ్యములతో మంచిగను, నీతినిజాయితీలతోను జీవించుచు; బుద్ధిని వికాసమునొనరించుకొని, యెన్నియో తెలియనివిషయములను గ్రహించుచున్నాము. తోటిమానవులను ప్రేమించుచు వారి ప్రేమాదరణలకు పాత్రులమగుచున్నాము. ఆకలివేసినప్పుడు భుజించుచున్నాము. చేయవలసిన కర్తవ్యకార్యములను కాలానుసారముగ క్రమముతప్పక ఒనరించుచున్నాము. నిద్రపోవలసిన సమయమున హాయిగా పరుండి నిద్రించుచున్నాము. ఈవిధముగ అన్నియును సక్రమముగ యథాప్రకారము జీవితమున జరుగుచున్నవిగాని, ఒక్క మరణ విషయమున మాత్రమటుల జరుగుటలేదేమోననియనిపించుచున్నది. మనలో చాలమంది మనకు యిష్టములేకుండగనే మరణించుట జరుగుచున్నది గదా! మనకు మరణేచ్ఛగలుగకముందే; మరియు చావునకు సంసిద్ధులముగలేక ముందుగనే మనలోచాలమందికి మరణ మాసన్నమగుచున్నటుల అవగాహనమగుచున్నది.

"అమృతం చైవమృత్యుశ్చ
సదసచ్చాహం" (భ.గీ. 9-19శ్లో.)
"అమృతమునేనే! మృత్యువునునేనే!
సదసత్తులును నేనే!"

దర్శించండి!

శ్రీ వేంకటేశ్వర మ్యూజియం ఆలయకళ తిరుపతి

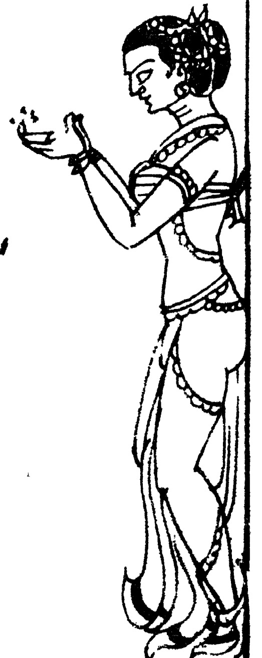
SRI VENKATESWARA MUSEUM ON TEMPLE ART TIRUPATI

దర్శించండి!

కాలము:
ఉదయం 8గం.
నుండి రాత్రి 8గం.
వరకు

ప్రవేశ రుసుము:
పెద్దలకు రు.1.00
పిల్లలకు రు.0.50

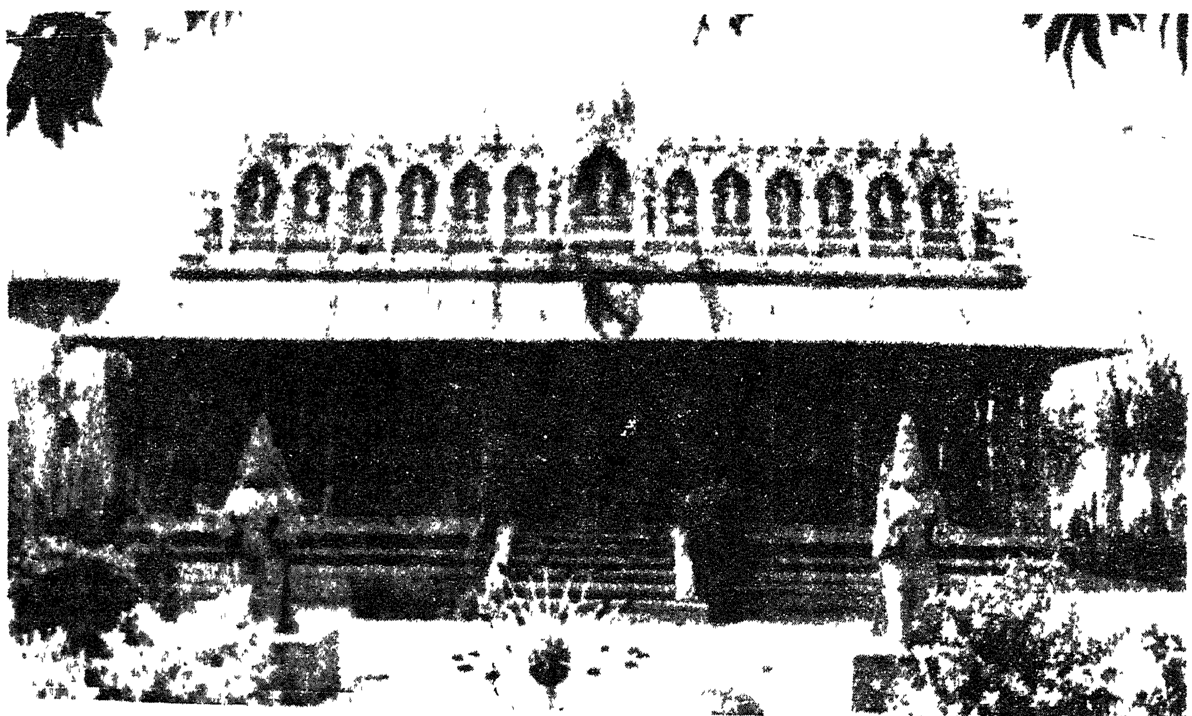

చరిత్రకు మానవ సంస్కృతికి సాక్ష్యంగా నిలిచేవి శిల్పాలు, శాసనాలు, సాహిత్యం, కళలు మొదలైనవి. ఇవన్నీ ఒకే కప్పు క్రింద కనిపించే ప్రదేశం పురావస్తు ప్రదర్శన శాల

శ్రీ గోవిందరాజ స్వామి వారి ఆలయానికి ఉత్తరం వైపున తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి పురావస్తు ప్రదర్శన శాల ఉంది.

ఇందులో వైష్ణవం యొక్క ఆవిర్భావము, అభివృద్ధి, వాస్తు శాస్త్రము, శిల్ప ప్రమాణ శాస్త్రము, శిల్ప శాస్త్రము, ఆళ్వారుల వివరాలు, వైష్ణవ ఆచారాలు, 108 దివ్యక్షేత్రాల ఫోటోలు, ఆయుధాలు, శాసనాలు, సంగీత సాధనాలు మొదలైన ఎన్నో విషయాలు చూడవచ్చు. 8వ. శతాబ్దం నుంచి నేటి వరకు లభించిన ఎన్నో అపూర్వ శిల్పాలు ఛాయాచిత్రాలు దారు మూర్తులు కూడ ఇందులో దర్శించవచ్చు.

'చంద్రశేఖర్'

అని భగవద్గీతలో శ్రీకృష్ణభగవానుడానతిచ్చెను. అట్టిపవిత్రమును, అమృతస్వరూపమునునైన మృత్యువును భయంకరముగను, అసహజముగను, అపవిత్రముగను చిత్రించుకొని మనమెందులకు భయవిహ్వలురమగుచున్నాము?

స్వార్థపూరితులమై మనము మనకొఱకే బ్రతుకుచుంటిమిగాని; నిస్స్వార్థులమై జగత్కళ్యాణమునకును, జగన్నాథునికైయ్యును జీవించుటలేదు. కనుకనే భయాందోళనలు మనలను చుట్టుముట్టుటకు కారణమనుటలో ఎట్టి అతిశయోక్తియును లేదు. మనకీ మానవ శరీరమును, దానికనువైనదీశక్తిని, వివిధమానవ సామర్థ్యములను, మానసిక వికాసమును ప్రసాదించిన పరమేశ్వరుని మఱచి ప్రవర్తించుటయే మరణమనిన భయాందోళనల పాలగుటకు కారణము.

జీవితమునఎన్నియో సందర్భములలో మనమాశించి నటుల అనుకూలింపకుండుట గమనించుచున్నాము. మన ఆశలు, ఆశయములు భంగమైనపుడు సహజముగ అధైర్యవంతులమై కృంగికృశించుచుందుము. అట్టి పరిస్థితులలో నిరాశా నిస్పృహలు మన మేలునకే కలిగియుండవచ్చుననెడి యోచనయైన కలుగక, పైపెచ్చు నిత్యబుద్ధముక్త స్వరూపుడైన పరమేశ్వరునే నిందించునట్టి ప్రబుద్ధులు గూడగలరు. మన సకల ప్రాణములను వినియోగించి యొక సత్కార్యమునొనరించి సఫలతకై పెనుగులాడుచుందుము. అటులొనరించినను ఆకార్యము ఫలించక పాడైవచో; మనమెందులకునూ కొరగాని వారముగా నెంచుకొని కృశించిపోవుట జరుగుచుండును. మనభవితవ్యముపైన, భగవదేచ్ఛపైన అకుంఠిత శ్రద్ధావిశ్వాసములు లేకపోవుటవలననే యిటుల తటస్థించుచున్నదని మనము గ్రహించవలసియున్నది.

అపజయములుగను, అడ్డంకులు గను మనమెంచు ఘటనలు విశ్వేశ్వరుని దృష్టిలో విజయవంతములుగ గణింపబడుటయు గలదు. విధివిధానమును గ్రహించగల్గిడి విశాల బుద్ధి కొరవడుటచే మనకు గలిగెడి మేలు కీడులను మదింపు వేసుకొనుటలో స్వార్థపరులమై సహజముగ మోసపోవుట మన అందరిజీవితములలో జరుగుచున్నది. మనమనోరధములు కూలిపోవునపుడెల్ల కలతజెంది కరుణామయుడగు సర్వేశ్వరుని నిందించుట మంచిదికాదు. మన మీలోకమున అడుగిడక మునుపే మనకెల్లరును వారివారి కర్మఫలానుగుణ్యముగనొక ఉచిత స్థానమును నిర్ణయించిన పరమేశ్వరుని తత్త్వమును గ్రహించుట సామాన్యముకాదు.

మనభవితవ్యమును నిర్ణయించునది మన యిచ్చకన్న వేఱొకరు గలరనియు; విశ్వమున గల సకలజీవులను నియమించి శాసించు ఆ విశ్వనాథుడే మన అందరకు భాగ్యవిధాతయని అత్యంత దృఢముగ విశ్వసించుచో, మనకేతెంచు కష్టనష్టములకు, దుఃఖములకు, బాధలకు, చివరకు మృత్యువునకు సైతము వెఱువక, కృంగికృశించక, అంతయును అంత్యమున మనమంచికే, ఆత్మకళ్యాణార్థమే కలుగు ననెడి తృప్తి ఆనందము, శాంతిసామరస్యములు కుదిరి, భవిష్యత్తు అత్యంత ఆశాజనకముగ తిలకించగలుగుదుము.

ప్రాపంచిక మానవులు సహజముగ వాంఛించు అధికారప్రతిష్ఠలు, కీర్తిగౌరవములు, ధనధాన్యములు, పెద్దపెద్దభవంతులు జీవితములో ఒనగూడినచో, తమకుమించిన అదృష్టవంతులు లేరనెడి అహంకారముతో గర్వాంధులై పట్టపగ్గములు లేక చరించుదురు. అటుల జరుగక; దారిద్ర్యము, లోకమంతయు వెక్కిరించివెలివేయుట, దేశాంతరప్రవాసము, బంధుమిత్రుల వియోగము, దారాపుత్రులు తిరస్కరించుట, ఆరోగ్యము దుగంటుట మున్నగు అష్టకష్టములు సంప్రాప్తించుచో, తామత్యంత దురదృష్టవంతులమనియు, ప్రపంచమునకెవ్విధముగను పనికిరానివారమనియు నెంచికొని కృంగిపోవుచుందురు. కరుణామయుడగు సర్వేశ్వరునిచే నిర్ణయింపబడినటుల జీవితము జరుగగలదని తృప్తిజెందక, ఆశాపాశబద్ధులై, అత్యంత విశ్వాస హీనులై; ప్రాపంచిక మానవుల తలంపులు, మాటలు ప్రమాణముగ గ్రహించుటవలననే యిటుల జరుగుచున్నదని యెఱుంగవలయును.

దైవమును నిందించుట; లోకము కఠినముగ వర్తించుచున్నదని తలపోయుట; మరియు పూర్వజన్మపాపఫలమిట్లున్నదని పరితపించుట - యివేవియును మనలనుద్ధరించునవికావు. పైపెచ్చు మనలోని అహంకారము మరింత బలపడి మనస్సును మలిన పరచు ప్రమాదము కూడ గలదు.

ఆత్మనివేదన అత్యంత ఆనందదాయకమును, అంత్యమున జన్మరాహిత్యస్థితిని గలిగించుననియు గుర్తించి వర్తించు వారు ధన్యులు. మనయిచ్చను పరమేశ్వరుని దివ్యేచ్ఛతో పరిపూర్ణముగ త్యాగమొనర్చి, విశ్వేశ్వరుడెటుల వినియోగించుకొనునో అద్దానికి పూర్తిగా లోబడి ప్రవర్తించుచోనట్టి ఆత్మార్పణయే అత్యంత సార్థకమై వర్ధిల్లగలదు. మనమే వృత్తి నవలంబించుచున్నను, ఏ వ్యాపారము నొనరించుచున్నను; లేక యే ఉద్యోగము నిర్వహించుచున్నను, అయ్యది విశ్వేశ్వరుని విహితమని విశ్వసించి త్రికరణ శుద్ధితో నాచరించ గలిగినచో నట్టి జీవితము

యథార్థముగ విశ్వనాథునివాసమైన వారణాశి క్షేత్రమే కాగలదు. ఎన్నడు మనజీవితములో అడుగడుగునను అనంతుని సంకల్పములు గోచరించునో; నాడే దృఢమైన ధైర్యనిగ్రహములు, శాంతి సామరస్యములు సిద్ధించి మన బ్రతుకులు మంగళమయములై విరాజిల్లగలవు.

అలవాట్లు, అభ్యాసములు, స్వధర్మ నిర్వహణలు మనలనెంతవరకు ఆత్మవిదులుగను, లోకహితైషులుగను నొనరించగలుగునో, అంతవరకే మన బ్రతుకుయొక్క విలువ గాన, అనుదినమును భగవంతునికై బ్రతుకుట అభ్యసించుదముగాక!

"సర్వేశ్వరా! సర్వకాల సర్వావస్థలయందును నీ సత్య సంకల్పమేనెరవేరుగాక!" యనినిరహంకారముతో నియమ పూర్వకముగ ప్రార్థించుడు. ప్రతిదినము ఉదయసాయం సంధ్యా సమయములలో మనమెంతమేరకు ఈశ్వరేచ్ఛను గుర్తించి ఆతని సత్యసంకల్పములో మన ఆలోచనలు, అలవాట్లు త్యాగమొనరించగలిగితిమో ఆత్మపరిశోధన యొనరించుకొను టెంతయో ప్రయోజనకరము కాగలదు. ఆవిధముగ ఎల్లవేళలయందును భగవంతునికై బ్రతుకువారి బ్రతుకులేధన్యము!

> అనుక్షణం గోవిందనామ పఠనం
> మోక్ష మార్గానికి సుగమ సారం

నాగుల చవితి

భారత దేశంలోని స్త్రీలు విశేషంగా ఆచరించే పండుగల్లో "నాగచవితి" (నాగుల చవితి) పండుగలు పేర్కొనదగినవి. నాగపూజ లేక సర్పపూజ అతి ప్రాచీన కాలం నుండీ ఆచరింపబడుతోందని చెప్పటానికి ఈ పండుగలే సాక్ష్యులు. అంతేకాదు.. శ్రావణపూర్ణిమనుండి మార్గశిర శుద్ధపంచమి వరకు (లేక పూర్ణిమ వరకు) ప్రతిరోజూ సాయంకాలం నేతితో కలిపిన పేలపిండిని నాగులకు బలివెయ్యడమే "నాగబలి" అని ప్రాచీన శ్రౌత - గృహ్య సూత్రాల్లో వివరింప బడింది. తైత్తిరీయంలో కూడ నాగపూజ ప్రస్తావింపబడింది. ఇక పురాణాల సంగతి సరేసరి. ఈ ప్రమాణాలు చాలు... సర్పపూజ ప్రాచీనమైనదని చెప్పటానికి!

శ్రీ డి. శ్రీనివాస దీక్షితులు

నాగులకూ, ఆంధ్రులకూ అవినాభావ సంబంధం అలనాటి నుండి వుంది. అందు చేతనే ఆంధ్రదేశంలో ఈ నాగపూజకు ప్రాముఖ్యం మెండు. 'నాగులు' అంటే--

నాగులు సాధారణ సర్పాలు కావు. ఇవి "కద్రువ" సంతానమని సుప్రసిద్ధ సంస్కృత కోశకారుడైన అమరసింహుడు తన అమర కోశం (ప్రథమకాండం, భోగివర్గం)లో సూచించాడు. అందుకే వాటిని "కాద్రవేయాః" (కద్రువ కుమారులు) అని ఆయన వ్యవహరించాడు. బ్రహ్మ కుమారుడయిన మరీచి మహర్షికి జన్మించిన కశ్యపప్రజాపతి పన్నెండుమంది దక్షప్రజాపతి కుమార్తెలను పరిణయమాడినాడు. వారిలో "కద్రువ" ఒకతె. ఈమె నాగమాత.

'నాగ' శబ్దాన్ని నిర్వచిస్తూ నిఘంటు కారుడైన వి.యస్. ఆప్టే సంధిస్తుడు.

A snake in general; particularly the Cobra.

–The S.S.E. Dictionary, p.283

"కోబ్రా"నే నాగసర్పం [illegible] విశ్లేషించాడు. 'కోబ్రా' Cobra అంటే--

"Poisonous snakes of Asia and Africa"

–Oxford Dictionary, p.160

"ఆసియా మరియు ఆఫ్రికా ఖండాల్లో కనిపించే విషం కలిగిన త్రాచు పాము" అని ఆక్స్‌ఫర్డ్ నిఘంటువు వివరించింది. కోబ్రా స్వరూపాన్ని--

"Any of a genus (Naga) of very poisonous snakes of Asia and Africa having around the neck loose skin which is expanded into a hood when the snake is excited."

–Webster's New World Dictionary, p.272

అని వెబ్‌స్టర్ నిఘంటువు వర్ణించింది. ఆసియా - ఆఫ్రికా ఖండాల్లో నివసించే గొప్ప విషం కలిగిన సర్పజాతికి చెందిన త్రాచుపామే కోబ్రా. దీనికి మెడపై పెద్ద పడగ వుంటుంది. ఈ కోబ్రాకు కోపం వచ్చినప్పుడు విశాలమవుతుంది. ఇది పాశ్చాత్యుల వివరణ! ఇక మన ప్రాచీనుల విశ్లేషణ--

మానవముఖం, పాముతోక కలిగి దేవతా స్వరూపంతో పాతాళంలో నివసించే పాములు "నాగులు" అని భాగవతం అభివర్ణించింది. తోకలు కలిగి మానవాకారంలో మసలే త్రాచు పాములే "నాగులు" అని సర్వ సంప్రదాయం!

ఈ నాగులు ఎనిమిది. వీటినే "అష్టనాగులు" అంటారు. అవి:

నవంబరు 7 నాగుల చవితి సందర్భంగా ఈ వ్యాసం ప్రచురిస్తున్నాం.

సం॥

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు -- తిరుపతి

సప్తగిరి మాస పత్రిక

* సప్తగిరి మాసపత్రిక తెలుగు, తమిళం, ఆంగ్లం, కన్నడం, హిందీ భాషల్లో వెలువడుతోంది.
* అన్ని పత్రికలలోను అభ్యంతరంకాని వ్యాపార ప్రకటనలు అంగీకరింపబడతాయి.
* ప్రకటనలు ఇవ్వదలచినవారు-- "సంపాదకుడు, సప్తగిరి, తి.తి. దేవస్థానములు, తిరుపతి" వారిని నేరుగాగాని, తపాలద్వారగాని సంప్రదించవచ్చును.
* సప్తగిరికి ప్రకటనలను సేకరించటానికి ప్రత్యేక ప్రతినిధులు ఎవ్వరూ లేరు.

ప్రకటన రేట్లు

(విడివిడిగా ఒక్కో భాషా పత్రికకు)

పూర్తి పేజీ	:	3000 రూ.
అర్ధ పేజీ	:	1600 రూ.
పావు పేజీ	:	900 రూ.

సంవత్సరానికి (12 సంచికలకు) ఇచ్చే ప్రకటనలపై 15%
ఆరునెలలకు (6 సంచికలకు) ఇచ్చే ప్రకటనలపై 10%
రాయితీ ఇవ్వబడును.

సాంకేతిక వివరణ

పేజీ సైజు	:	27.5 సెం.మీ x 21.5 సెం.మీ
ముద్రణ సైజు	:	24.0 సెం.మీ x 19.0 సెం.మీ
మొత్తం కాలములు	:	3

గమనిక : కారణాలు తెలుపకుండానే ప్రకటనలను తిరస్కరించటానికి, అంగీకరించటానికి సంపాదకుడికి పూర్తి అధికారం వుంది.

ఇతర వివరాలకు :

సంపాదకుడు (సప్తగిరి)
తి.తి. దేవస్థానములు
తిరుపతి-517 507
ఫోన్ : 22294

1. అనంతుడు (ఆదిశేషుడు);
2. వాసుకి;
3. తక్షకుడు;
4. శంఖపాలుడు;
5. కుళికుడు;
6. పద్మునుడు;
7. మహాపద్మునుడు;
8. కర్కోటకుడు.

నాగుల మహిమ

అష్టనాగుల్లో మొదటివాడైన అనంతుడు విష్ణుమూర్తికి పానుపు. పరమేశ్వరుని కంఠమాల నాగరాజు. అందుకే ఆయన నాగాభరణుడయ్యాడు. పార్శ్వనాథ తీర్థంకరునికి శిరోభూషణం నాగరాజు. అందుకే శ్వేతాంబర జైనులు శ్రావణశుద్ధపంచమినాడు "నాగపంచమీ" వ్రతాన్ని, మార్గశీర్ష శుద్ధ పంచమినాడు "నాగదీపావళి"ని ఆచరిస్తారు. నాగుబాము మనోవిజ్ఞానశాస్త్రంలో కామానికి సంకేతం.... యోగశాస్త్రంలో కుండలినీ శక్తికి గుర్తు. జానపదుల కల్పనలో రోగనివారక శక్తికి ప్రతీక. అనేక గిరిజన జాతుల కులదేవత. వర్షానికి, పంటలకు అధిదేవత. పుత్ర సంతానాన్ని ప్రసాదించే దేవత!

ప్రాచీన అనార్యజాతికి జాతీయ చిహ్నం ఈ నాగుబాము అని పురావస్తు శాస్త్ర వేత్తల వాదం. వారి వాదానికి ప్రబల సాక్ష్యం మొహంజదారొ శిథిలాలలో లభించిన నాగ చిత్రాలున్న ముద్రికలు.

నాగపంచమి

ఈ పండుగను శ్రావణ శుద్ధ పంచమి నాడు జరుపుకొనడం ఆంధ్రదేశంలో ఆచారం, పంచమి నాగులకు బలవర్ధకమైన తిథి.

"ఉపోష్యా పంచమీ సమ్యక్
నాగానాం బలవర్ధనీ."

అని ధర్మశాస్త్రం. అంతే కాదు...

"శ్రావణే మాసి పంచమ్యాం
శుక్లపక్షే నరాధిప!
సాపి పుణ్యతమా ప్రోక్తా
గ్రాహ్యా సా గతి కామ్యయా."

అని 'నాగపంచమి' ప్రస్తుతించబడింది. మోక్షగాములైన వ్యక్తులకు శ్రావణశుద్ధ పంచమి పరమపవిత్రమైన తిథి.

అందుచేత నాగపంచమినాడు ప్రాతః కాలంలోనే భక్తులు తలంటిస్నానంచేసి నాగ విగ్రహాలకు (ప్రతి గ్రామంలోనూ దేవాల యాల ఆవరణంలో వేపచెట్టు లేక రావి చెట్టు క్రింద నాగవిగ్రహాలు ప్రతిష్ఠింపబడి వుంటాయి. ప్రధానంగా శివాలయాల్లో) పాలు, కొబ్బరి, ముడి నువ్వులు, అన్నం, పాయసం, చిమ్మిరి, చలిమిడి నైవేద్యం పెడ తారు.

"విశేషస్తు, పంచమ్యాం
పయససా పాయసేన చ."

తరువాత పుట్టలవద్దకు పోయి పుట్టలో పాలుపోసి ప్రదక్షిణాలు చేస్తారు.

ఈ నాగపంచమిని వైష్ణవులు "గరుడ పంచమి"గా జరుపుకుంటారు. గరుడ పురా ణంలో గరుడపంచమి ప్రస్తావింపబడింది.

నాగుల చవితి

ఈ పండుగను కార్తీక శుద్ధ చవితినాడు జరుపుకుంటారు. ముఖ్యంగా ఈ పండు గకు కోస్తాతీరం ఆటపట్టు. శ్రీనాథుడు కాశీఖండంలో...

"చలి ప్రవేశించు నాగుల చవితి నాడు" అని వర్ణించాడు. ఈ పండుగను కూర్మ పురాణం వివరించింది. వరాహపు రాణం నాగుల చవితిని "శాంతివ్రతం" అని పేర్కొంది. స్కాందపురాణంలో కూడ దీని ప్రసక్తి కనిపిస్తోంది. ఇక వ్రతాన్ని ఆచరించే విధానంలో నాగుల చవితికి, నాగ పంచమికీ భేదమేమీ లేదు.

వివిధ మాసాల్లో.....

ఈ నాగపూజ వివిధ మాసాల్లో ఆచరింప బడేదనటానికి ఆనవాళ్లుగా వివిధపురాణాలు వ్రతగ్రంథాలు మన ముందు నిలుస్తాయి.

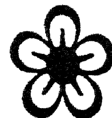
చైత్రశుద్ధ పంచమి నాటి నాగపూజను దేవీపురాణం, స్మృతికౌస్తుభం ప్రస్తావిస్తే.... వైశాఖశుద్ధ చతుర్థిని "నాగచతుర్థి"గా వ్రత గ్రంథాలు నిర్ధారించాయి. శ్రావణపూర్ణిమ నాడు 'నాగబలి'ని స్మృతికౌస్తుభం, శ్రౌత గృహ్య సూత్రాలు నిర్దేశించాయి. భాద్రపద శుద్ధపంచమినాడు "నాగదష్టోద్ధరణ పంచమీ" వ్రతాన్ని భవిష్యోత్తర పురాణం వివరించింది. దీనినే "శాంతి పంచమీ వ్రతం" అని కూడ వ్యవహరిస్తారు. నాగుపాము కాటుకు గురైన వ్యక్తి మరణించిన తర్వాత నాగలోకానికి చేరి పిదప విషములేని పాముగా జన్మిస్తాడట. అట్టి వ్యక్తి ముక్తి పొందాలంటే ఈ వ్రతమే శరణ్యం.

మార్గశీర్ష శుద్ధ పంచమినాడు "నాగ పూజ"ను ధర్మసింధువు, స్మృతికౌస్తుభం విధించాయి. దీనికి "దక్షిణాదిలోనే ప్రసిద్ధి"-- అని ధర్మసింధువు.

ఫాల్గుణ శుద్ధ పంచమినాడు "అనంత పంచమీ" వ్రతాన్ని ఆచరించాలని స్కాందపు రాణంలోని ప్రభాస ఖండం ప్రవచించింది.

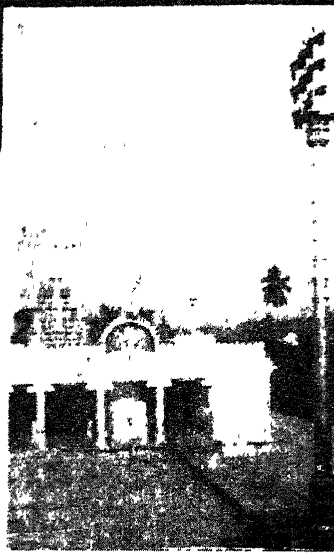
వివిధ ప్రాంతాల్లో....

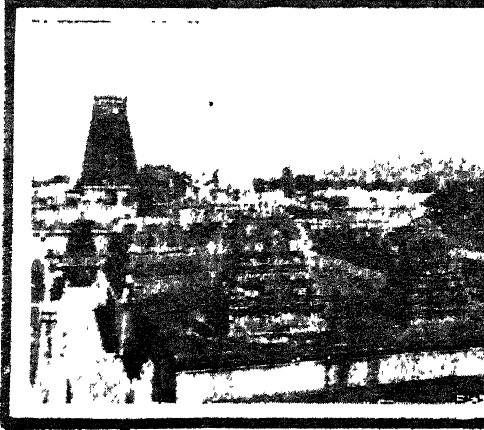
బెంగాలులో నాగపంచమినాడు సర్ప రాణి "మనసాదేవి"ని పూజించటం ఆన వాయితీ. రాజస్థాన్‌లో పురాణకాలంనాటి నాగరాజులను సంస్మరిస్తూ పండుగ జరుపు కుంటారు. చైనాదేశంలో కూడ నాగపూజ నిర్వహింపబడటం ఈ పండుగ విశ్వవ్యాప్తికి తార్కాణం!

యాత్రికులకు సదవకాశం!!

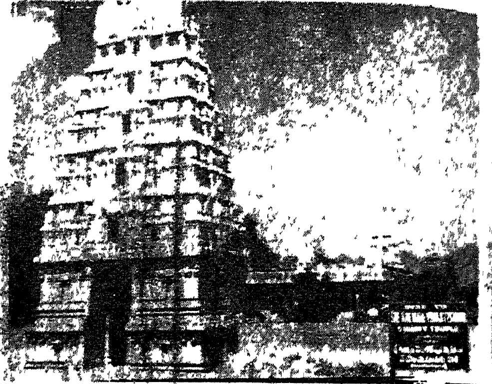
ఆలయ దర్శనం

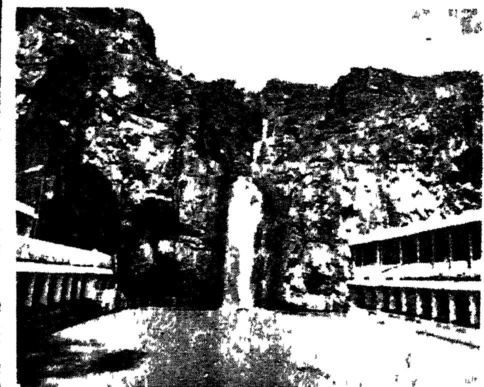

శ్రీ గోవిందరాజస్వామి ఆలయం!
స్వామి, శ్రీరామానుజులవారు
ప్రతిష్ఠించినది.

శ్రీ కోదండరామాలయం!
స్వామికి వరప్రసాది
అని పేరు.

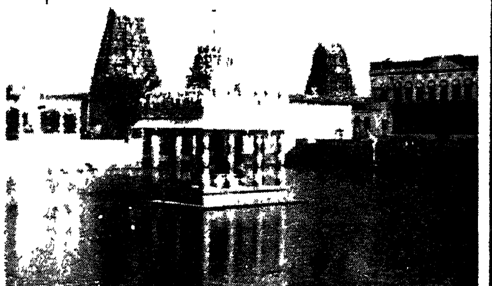
శ్రీ కల్యాణ వెంకటేశ్వరస్వామి!
-శ్రీనివాస మంగాపురం
పద్మావతితో వివాహానంతరం
కొన్ని నెలలు నివసించిన పుణ్యక్షేత్రం

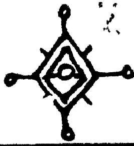
శ్రీ కపిలేశ్వరస్వామి!
తిరుపతిలోని ఏకైక శివాలయం
కపిల మహర్షి అర్చించినది.

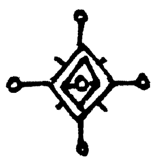

శ్రీ అగస్త్యేశ్వరాలయం-తొండవాడ.
కల్యాణీ తటాన ఉన్న పురాతన దేవాలయం

శ్రీ పద్మావతి అమ్మవారి ఆలయం! తిరుచానూరు
శ్రీనివాసుని రాణి పద్మావతి
అర్చామూర్తిగా వెలకొన్న దేవాలయం

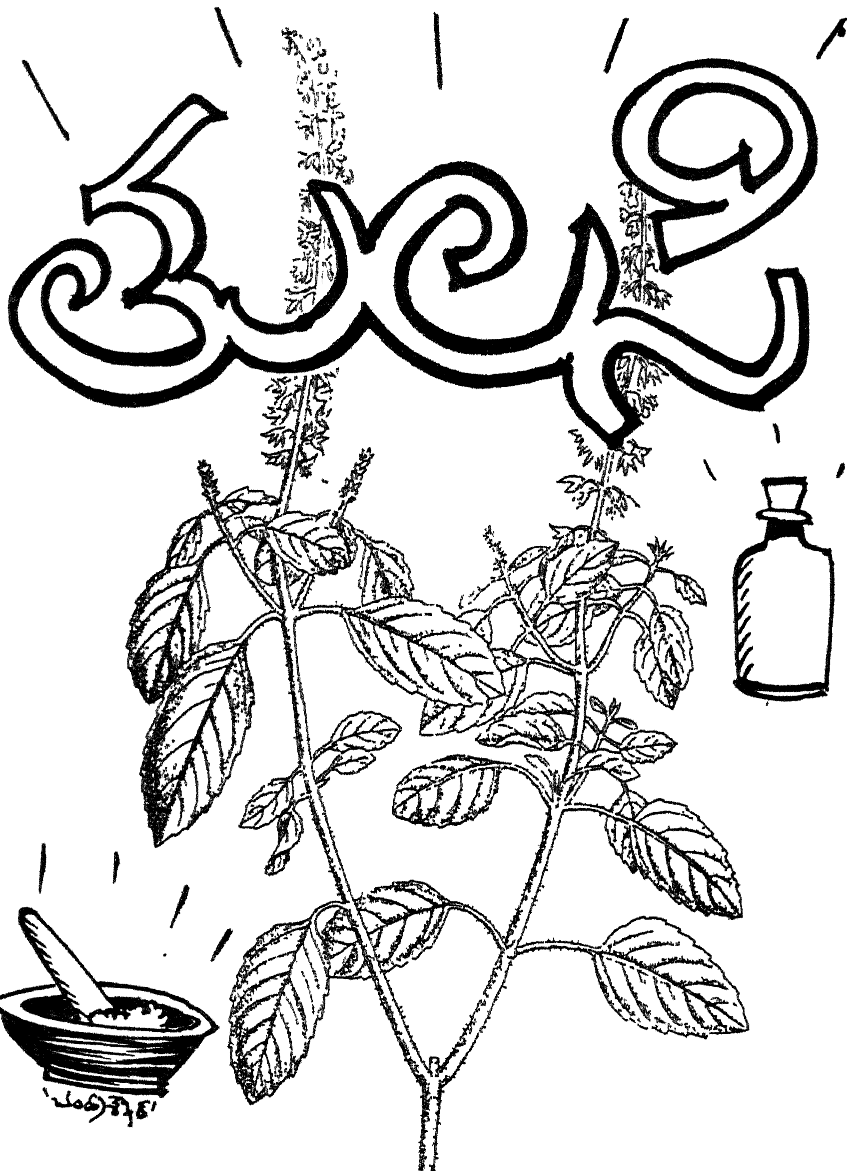
బయలుదేరు స్థలం:-
తిరుపతి తి.తి. దేవస్థానం
రెండవ ధర్మసత్రం
బయలుదేరు వేళలు:-
ఉదయం: 6 గం॥కు, 10 గం॥కు
సాయంత్రం: 3 గం॥కు

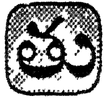

టిక్కెట్టు వెల:
పిల్లలకు : రూ. 10/-
పెద్దలకు : రూ. 20/-
ప్రతిచోటా ప్రత్యేక
దర్శన సౌకర్యం కలదు

CHANDRASEKHAR

తులసి

— డా॥ యం. పరాంకుశరావు

తులసీ వనము, తులసీ పత్రపూజ, తులసీ తీర్థము, తులసి ప్రసాదము మరియు బృందావనము మొదలగువవి మన ఆరాధవా పద్ధతులలో తులసికి కల ప్రాముఖ్యతను తెలియుచేయును. తులసి లేని పత్రపూజ లేదు. తులసి విష్ణువుకు అత్యంత ప్రీతి పాత్రమైనది. తులసికి కల ఔషధీయ విలువ ఎన్నో.

పరిచయము:

తులసిని సంస్కృతములో "సురసా" మరియు "విష్ణుప్రియ" అని అంటారు. తులసి వివిధ భాషలలో ఈ క్రింది విధముగా పిలువబడుతుంది.

తెలుగు: తులసి; మంచి తులసి:
హిందీ: తులసి.
కన్నడము: శ్రీతులసి
తమిళము: తులశి
ఆంగ్లము: Sacred Basil ; Holy Basil.

ఇది చిన్న మొక్క. దీనిని ఎరుగని వారుంఢరు; ప్రతి ఇంటిలో దీనిని పెంచవలెనని పెద్దలు అటారు. తులసి చిగుళ్ళను తులసి దళాలు అంటారు. తులసి దళాలను మరియు పత్రాలు మరియు గింజలు చికిత్సలో ఉపయోగించబడును. తులసి ఆకులు కొద్దిగా కారము మరియు చేదు రసములను కలిగి యుండును. ఆకులు మరియు మొత్తము మొక్క తీక్షణమైన మంచి వాసనను కలిగి యుంటాయి. ఆకులు, కాడలు కేవలము ఆకుపచ్చగా ఉంటే సాదాతులసి లేక లక్ష్మీతులసి అంటారు. అవే కొద్దిగా నల్లటి రంగు కలిగి ఉంటే విష్ణుతులసి లేక కృష్ణ తులసి అంటారు. తులసి చెట్టు ఉన్నచోట దోమలు విషక్రిములు ఎక్కువగా రావు. అందువలననే ప్రతి ఇంటిలో తులసి చెట్టు ఉండడము ఎంతో అవసరము.

ఉపయోగాలు:

శరీరములో శ్లేష్మమును ; జ్వరములను; పోగొట్టును; గుండెకు బలమునిచ్చును. చర్మవ్యాధులను హరించును; మూత్రములో వేడిని తగ్గించి శక్తిని కలుగచేయును.

వాడే విధానములు:

1. ప్రతిరోజూ 5 తులసి దళములను ఉదయముననే సేవించుచుండిన ఎడల ఆరోగ్యమును కాపాడును. ఇట్లు అందరూ చేయవచ్చును. స్నానము చేయగానే దేవాలయములలో ఉదయము తులసి ప్రసాదము ఇవ్వడములోని ఆంతర్యము ఇదే.

2. తులసి చెట్టుగాలిని పీల్చడము వలన లేక దాని గాలి సోకుమండిన అంటువ్యా

అత్యంత ప్రాచీన వైద్యం అయిన ఆయుర్వేదం గురించి విననివారు వుండరు. ఆధునికులకు సాధ్యంకాని ఎన్నో. జబ్బులను నయంచేసే రహస్యాలు ఆయుర్వేదంలో వున్నాయి. ఇది కేవలం ఐహికానికే కాక భక్తితో ముడిపడిన వైద్యం.

అందుకే సప్తగిరి పాఠకుల సౌకర్యార్థం నవంబరు 1 ఆదివైద్యుడైన శ్రీ ధన్వంతరి జయంతి సందర్భంగా ఈ వ్యాసం ప్రచురిస్తున్నాం.

సం॥

తిరుమలలో యాత్రికులు చేయవలసినవి

- తిరుమలకు బయలుదేరేముందు మీమీ ఇష్టదేవతలను పూజించండి
- మీ ప్రయాణానికి కావలసిన టిక్కెట్లను, తిరుమలలో వసతిని ముందుగా ఏర్పాటు చేసుకోండి.
- శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిని దర్శించే ముందు శ్రీవారి పుష్కరిణిలో స్నానంచేసి, శ్రీ వరాహస్వామిని పూజించండి.
- స్నానం చేసి శుచిగా, శుభ్రమైన వస్త్రాలతో శ్రీవారి ఆలయంలోకి ప్రవేశించండి
- ఆలయంలో ఉన్నపుడు స్వామివారిపైనే మీ ధ్యానం వుంచండి.
- ఆలయంలో పూర్తిగా నిశ్శబ్దాన్ని పాటిస్తూ 'ఓం శ్రీవేంకటేశాయ నమః' అని మీలో మీరు శ్రీవారిని స్మరించండి.
- తిరుమల సమీపంలోవున్న ఆకాశగంగ, పాపనాశనం తీర్థాలలో స్నానం చేయండి.
- తిరుమలలో ఉన్నపుడు మన ప్రాచీన ఆచార వ్యవహారాలను విధిగా పాటించండి.
- తోటి యాత్రికులను గౌరవించి వారిలో భక్తి భావాలు పెంపొందించండి.
- మీ కానుకలు శ్రీవారి హుండీలోనే సమర్పించండి.
- శ్రీవారి ఆలయంలో మీరు జరిపించ దలచిన పూజలకు గాని వలసిన సమాచారంకోసంగాని తిరుమలలోని లేదా తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారి ఏ సమాచార కేంద్రంలో అయినా అడగండి.

తిరుమలలో చేయకూడనివి

- విలువైన ఆభరణాలు, ఎక్కువడబ్బు మీవద్ద వుంచుకోకండి.
- మాంసాహారాన్ని భుజించకండి.
- ఏ విధమైన మత్తు పదార్థాలు సేవించకండి
- పొగత్రాగకండి.
- వసతి సౌకర్యంకోసం అపరిచితులను ఆశ్రయించకండి.
- శ్రీవారి సులభ దర్శనంకోసం దళారీలను ఆశ్రయించకండి.
- ఆలయంలో సాష్టాంగ దండప్రణామాలు చేయకండి.
- వీధి వర్తకులనుంచి నకిలీ ప్రసాదాలు కొనకండి.
- శ్రీవారి దర్శనంకోసం కాకుండా వేరే ఇతర ఉద్దేశములతో తిరుమలకు రాకండి.
- శ్రీవారి దర్శనంకోసం త్వరపడకండి. క్యూలో మీవంతు వచ్చేవరకు ఆగండి.
- ఆలయ ప్రాంగణంలో ఉమ్మివేయటంవంటి అసహ్యకరమైన పనులు చేయకండి.
- ఆచార వ్యవహారాల ప్రకారం ఆలయ్యార్హత లేని సందర్భాలలో ఆలయంలోకి రాకండి.
- తిరుమలలో పువ్వులు పెట్టుకోకండి. పువ్వులన్నీ శ్రీవారి పూజకే.

ధులు రాకుండా కాపాడును. బృందావనము చుట్టూ ప్రదక్షణాలు చేయడము వలన దాని గాలి మనకు సోకే అవకాశము ఎక్కువ.

3. ఆకు రసముతో ఒకటి లేక రెండు టీ స్పూనుల ప్రమాణంలో తేనె కలిపి రోజుకు 2 నుండి 3 సార్లు సేవించుచుండిన జలుబు, దగ్గు తగ్గిపోవును. గొంతులో అడ్డుపడుచున్న కఫము సులభముగా వెలువడును.

4. ఆకు రసమును నిమ్మరసములో కలిపి పైన పూయుచుండిన తామర మరియు ఇతర చర్మవ్యాధులు తగ్గిపోవును.

5. గింజలను కొద్దిగా పొడిచేసి 2 నుండి 3 గ్రాముల ప్రమాణములో రెండు గంటలు నీటిలో నానబెట్టి, తగినంత శర్కర కలుపుకొని తాగినచో అతి వేడి తగ్గి, మూత్ర విసర్జన సులభమగును.

ఇంతేగాక తులసి స్వరసము అనేక ఆయుర్వేద ఔషధములతోపాటు అనుపానముగా వాడబడుతుంది. దీనికి గుండెను ఉత్తేజ పరిచేశక్తి ఉంది. మరణాసన్నమైన వ్యక్తికి తులసితీర్థమును ఇవ్వడము వలన కొద్దిగా ఉత్తేజనను కలిగించి తద్వారా అతనికి చివరి క్షణాలలో భగవంతుని స్మరణకు తేవడము జరుగుతుంది. తులసికి ఇన్ని ఉపయోగాలు ఉన్నవి కాబట్టే అది పవిత్రమైనదిగా భావించబడింది.

> దేవుని దూషించడం కన్నా పాపం లేదు
> మనిషిని హింసించడం కన్నా నేరం లేదు

కృషి

— శ్రీమతి వి.విజయలక్ష్మీరెడ్డి

ఏలాంటి కార్యాన్ని సాధించాలన్నా, ఎవరికైనా 'కృషి' అవసరము. కృషి అంటే ఏమిటో దీపం చక్కగా బోధిస్తుంది. తన శరీరాన్ని, తనవత్తిని, తనలోని శక్తినీ నిరంతరం దహించి వేయడం చేతనే 'దీపము' అంత ప్రకాశవంతంగా వెలుగుతూంది. కారు చీకట్లను తొలగించగలుగుతుంది.

నిరంతర 'కృషి'లో ఆ దీపం తన శరీరాన్ని ఆహుతి చేస్తుంది. ఒక నిముషం అది బద్ధకం పూనితే ఒక్క నిముషం శరీరాన్ని దాచదలిచితే, అంతా అంధకారమవుతుంది. తేజోహీనమవుతుంది. పరాజయం, విఫలత్వం సంభవిస్తుంది. కనుక నీవు అభివృద్ధి పొందాలంటే, జయభేరి మ్రోగించాలంటే, అది నీ నిరంతర కృషి వల్ల, నీ కార్యకలాపాలద్వారా, నీ నిత్య అవిశ్రాంత జీవనం వల్ల, నీదేహాన్ని, నీ కండరాలను దగ్గీభూతం చెయ్యాలి. వాటిని సంతత కర్మానలంలో కాల్చివెయ్యాలి - పేల్చివెయ్యాలి. అప్పుడే నీవు సాధించదలచుకున్నది సాధ్యమవుతుంది. కృషిలేనిది ఏచిన్న కార్యాన్నీ సాధించలేము.

"యోజనానాం సహస్రంతు
శనైర్గచ్ఛేత్ పిపీలికా,
అగచ్ఛన్ వైనతేయోపి
పదమేకం నగచ్ఛతి"

చీమ చిన్నదైనా మెల్లగా నడుస్తూ ఎన్ని వేలమైళ్ళైనా వెళ్లగలదు. గరుత్మంతుడు శక్తిగలవాడైనా, వేగం కలవాడైనా కదలకుండవుంటే ఒక్క అడుగైనా ముందుకు వెళ్లలేదు. కాన ప్రయత్నం చేసిన వానికే ఫలం దక్కుతుంది. అందువలన ప్రయత్నించి నిరంతకృషిచేస్తే అన్ని విజయాలు అందుబాటులో వుంటాయి.

మనకు నదీప్రవాహమేం బోధిస్తుంది? కృషి - నిరంతరకృషి - ఎడతెగని కర్మనిష్ఠ! అనే అది బోధించేది. దీపం మనకు స్ఫూర్తిని ప్రసాదిస్తుంది. అది దాని వత్తినిగాని, చమురునుగాని దాచుకోవడం లేదు. వత్తీ, చమురు దాని బాహ్యశరీరము. అవి నిరంతరం దహింపబడుతూండడం వల్లనే ఈ తేజం ఆవిర్భవిస్తూంది. దీపం మనకేమి బోధిస్తుంది? నీ లోభంవల్ల, సోమరితనం వల్ల నీవొక్క నిముషం [illegible]రకించావా, బద్ధకించావా, నీబాహ్యశరీరం దాచుకున్నావా, ఆ నిముషములోనే నీ కాంతి నశిస్తుంది అని. అలాగే విషయ సౌఖ్యాలకు దైహిక సుఖాలకు మరిగి, కాయాన్ని కష్టపెట్టకుండా కాపాడుకుంటే వారికిక ఆశలేదు.

అందుకే అంటారు - జడత్వం లేక సోమరితనమే మృత్యువు. చైతన్యమే ప్రాణం. కార్యసిద్ధి కావాలంటే నిరంతర చైతన్యాన్ని అలవరచుకోవాలి. తనశక్తిని దాచుకోవాలనుకునేవాడు నిర్భాగ్యుడు - శక్తిని దాచుకొనే సోమరి భ్రష్టుడవుతాడు. నదిలా నిరంతరం ప్రవహిస్తూ వృద్ధి చెందుతూ పరిస్థితులకు తగినట్లు ప్రవర్తిస్తూ నిరంతర కృషి చెయ్యాలి. 'కృషి' - కృషి' ఇదే కార్యసిద్ధికి ప్రథమ సూత్రం.

మనిషి తన నిరంతర కృషిని సాగిస్తూ

యువవాణి

హెచ్చరిక.....

రాష్ట్రంలోను, రాష్ట్రేతరమైన కొన్ని ప్రాంతాలలోను కొందరు వ్యక్తులు తాము తి.తి. దేవస్థానం ఏజెంట్లమని, తిరుమలనుంచి శ్రీవారి ప్రసాదాలను, క్యాలండర్లను, ఆర్జితసేవ టికెట్లను తెప్పించి ఇస్తామని నమ్మించి అధిక మొత్తంలో ప్రజల నుంచి సొమ్ము వసూలుచేసి మోసం చేస్తున్నట్లు మా దృష్టికి వచ్చింది.

ఇది పచ్చి మోసం తప్ప మరేం కాదు.

తిరుమల శ్రీవారి భక్తులందరూ ఈ విషయాలను గమనించి మోసపోరాదని తెలియజేస్తున్నాము.

* శ్రీవారి ప్రసాదాలు తిరుమలలో తప్ప మరెక్కడా అమ్మబడవు.
* శ్రీవారి ఆర్జితసేవల టికెట్లు తిరుమలలో ఆర్జితం ఆఫీసులో లభిస్తాయి. అలాకాక ముందుగా కూడ ఆ యా సేవకు తగినంత రుసుము డి.డి. ద్వారా పంపి మీరే ఖరారు చేసుకోవచ్చు. (అయితే కనీసం రెండు నెలల ముందుగా మీరు తేదీ ఖరారు చేసుకొని డి.డి. పంపవలసి వుంటుంది).
* దళారీలను నమ్మకండి.
* తిరుమల తిరుపతిలలో వున్నప్పుడు మీకు ఏదైనా ఇబ్బంది కలిగితే సమీపంలోని తి.తి.దే. అధికారిని కలవండి.
* దూరప్రాంతాలవారు ఆ ప్రాంత సమీపంలోని తి.తి.దే. సమాచార కేంద్రాన్నో, కళ్యాణ మండపంలోని అధికారులనో కలిసి అన్ని వివరాలు తెలుసుకోవచ్చు.

సంపాదకుడు

వుండాలి. దానిఫలం కోసం ఎలాంటి ఆదుర్దాను పెట్టుకోకూడదు. భవిష్యత్తును గురించి, జయాపజయాల గురించి విచారించకూడదు. కృషి చెయ్యడమే మనధర్మం. కృషి కోసమే మనం కృషిచెయ్యాలి. చేసిన దానికి అసంతృప్తి పడవలసిన అవసరంలేదు. చేయబోయేదానికి సంశయం వద్దు. ప్రస్తుతాన్నే పరిగణిస్తూ కృషిచెయ్యాలి. భూమిలో సజీవంగా వున్న విత్తనాన్ని గాలి,నీరు మట్టి మొదలైనవన్నీ వాటంతటవే స్వయంగా అనివార్యమైన ఆకర్షణ సూత్రం వల్ల వచ్చి చేరుతూ తగిన దోహదాన్ని యిస్తున్నవి. ఇలాగే ప్రకృతి, ప్రసన్నతతో చేసే కృషికి తప్పక సర్వసహాయం చేస్తుంటుంది. మన కున్నదాన్ని విశ్వాసంతో ఉపయోగించడమే నూతన జ్ఞానార్జనానికి మార్గమనే సామెత వుంది.

విజయానికి ఆరవప్రాణం ఆత్మవిశ్వాసం - కృషి. ఏనుగు సింహానికన్నా చాల రెట్లు పెద్దది. సింహంకన్న ఏనుగు ఎంతో బలమైంది. అయినా సింహమొక్కసారి గర్జించేసరికి ఏనుగుల గుంపులు కకావికల వుతాయి. ఈశక్తి సింహానికెక్కడిది? అదే 'ఆత్మశక్తి'. ఆత్మశక్తిని విశ్వసించి పనిచేసే వాడికి విజయం ఎల్లప్పుడు లభిస్తుంది.

సందేహాలు? సమాధానాలు!

నిర్వహణ: ఎల్లోరా

ప్రశ్న:-

శ్రీకృష్ణుని అష్టభార్యలలో రుక్మిణీ, సత్య భామ, జాంబవతుల వివాహాలు లోకవిదితమే. కాని, మిగిలిన ఐదుగురి వివాహాల గురించి వివరించకోరుతున్నాను. 'నీల' అష్టభార్యలలో ఒకతె కాదా?

- కొడవంటి రామకృష్ణ.
హైదరాబాదు.

సమాధానం :

మన పురాణాలలో అన్నీ ఒకే రకంగా వున్నట్లు కనిపించడం లేదు.

పారిజాతాపహరణం భాగవతం, హరివం శాలలో పేర్కొన్న దానినిబట్టి చూస్తే-

రుక్మిణి, జాంబవతి, సత్యభామ, మిత్ర వింద, భద్ర, కాళింది, సుదంత, లక్షణలు ఎన మండుగిరినీ పారిజాతాపహరణం పేర్కొంది.

అయితే-భాగవతంలో రుక్మిణి, జాంబ వతి, సత్య, మిత్రవింద, కాళింది, సుదంత, లక్షణ, నాగ్నజితిగా వివరించబడింది.

మరి హరివంశంలోనైతే-రుక్మిణి, జాంబ వతి, సత్య, మిత్రవింద, కాళింది, సుమంత, లక్షణ, నీల.

ఏతావాతా మనకు తేలింది నాగ్నజితి, నీల ఒకరేనేమో అనిపిస్తుంది. కారణం-

రెండు కథలలోనూ పొగరుబోతు ఎద్దుల కథే ప్రధానం కావడం గమనార్హం!

ప్రశ్న:

నిజంగా శివుడు దిగంబరుడేనా?

--వెంకయ్యనాయుడు
లంకలదిన్నె.

సమాధానం:

అయ్యా! ఈ అనుమానం ఎందు కొచ్చింది! ఇటువంటి విషయాలను భక్తి, ధార్మికావగాహనతో చూడాలి.

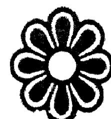
అంబరాంబరుడు శివుడు! అంటే-ఆకా శమును వస్త్రముగా ధరించినవాడు అను కోవాలి. సృష్టికర్త అయిన శుభంకరునికి వస్త్రధారణ ఏమిటి? అలంకరణలు ఏమిటి? ఆ దిగంబరుడే విభూతిలో వున్న సత్య శివ సుందరాకారుడు-

దిక్-అంబరుడు అందాం, అంటే దిక్కు లనే అంబరంగా కలిగినవాడని అర్థం.

సమస్త చరాచర కోటిలోనూ తానే లయాన్వితుడై, ఆత్మస్వరూపుడై, సృష్టిలయ కారుడైన శంకరునికి వేరే అంబరాలెందుకు? ఆడంబరాలెందుకు చెప్పండి.

జగమెరిగిన జంగమయ్యకు వేరే వస్త్ర ధారణ కావాలా?

"హరహరా మహాదేవ" అని ఆయనను ముక్తికోసం భక్తితో అర్చించడం తప్ప-భక్తుని హృదయంలో మరో శబ్ద విన్యాసం ఇమడ రాదు - అమరరాదు కదండీ!

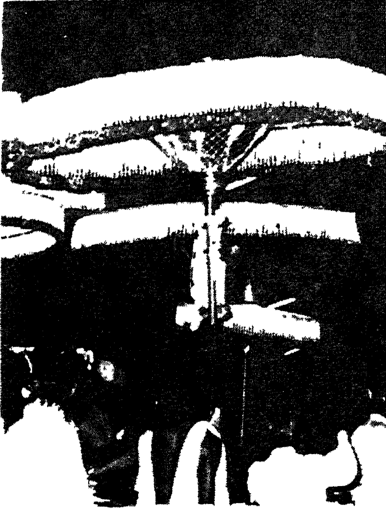
పాఠకుల ధార్మిక సందేహాలకు సమాధానాలు

ఎంతో కాలంగా పాఠకులందరూ ఎదురుచూస్తున్న ఈ శీర్షిక జూలై 94 నుండి ప్రారంభమయ్యింది. పాఠకుల ధార్మిక సందేహాలకు ప్రముఖ పండితులు సమాధానాలు ఇస్తారు.

ప్రతినెలా 15వ తేదీలోపు పంపిన ప్రశ్నలకు ఆ మరుసటి సంచికలో సమాధానం ఇవ్వటం జరుగుతుంది. ప్రశ్నలలో ఎటు వంటి అవహేళనలకుగాని, దుర్విమర్శలకుగాని తావు వుండరాదు. వీలైనంతమటుకు ప్రతి ప్రశ్నకు ఆయా విషయాలలో నిపుణులైన వారిని సంప్రతించి సమాధానం ఇవ్వవలసి వుంటుంది గనుక, కొంత ఆలస్యంగా ఒక్కొక్క ప్రశ్న ప్రచురితమయ్యే అవకాశమున్నదని గమనించగలరు.

ప్రశ్నలు పంపవలసిన చిరునామా :

సందేహాలు - సమాధానాలు
సంపాదకుడు
సప్తగిరి
తి.తి. దేవస్థానములు
తిరుపతి -- 517 507

ప్రకటన

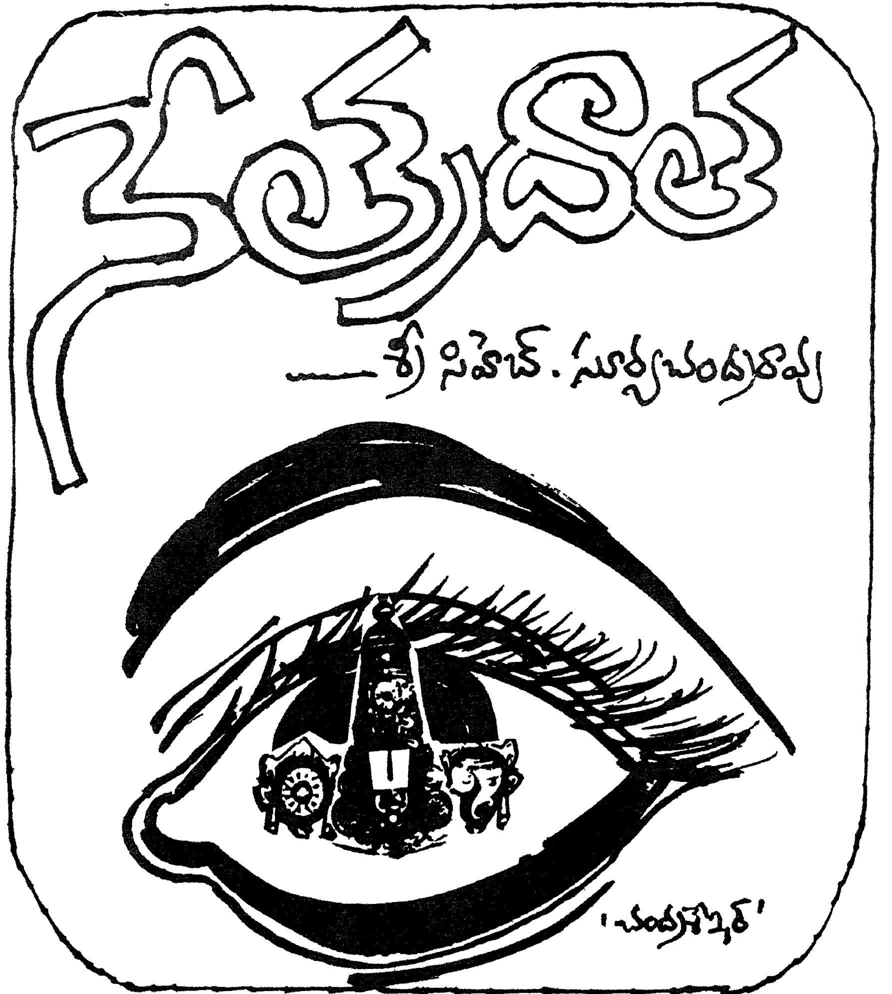
గొడుగుల పంపిణీ

మైకుసెట్లువలెనే ఏభై శాతం సబ్సిడీతో గొడుగుల బిళను కూడా ఆలయాలకు విరాళంగా ఇవ్వాలని తేది 6-3-82న తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన నిర్వాహక మండలిలో తీర్మానించటం జరిగింది. కనుక గొడుగులు అవసరమైన ఆలయాల అధికారులు తమ అభ్యర్థనలు పంపుకొనవలసిందిగా కోరటమైనది. గొడుగుల బిళ సగం వెల: రూ. 900 అవుతుంది. కనుక తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం కార్యనిర్వహణాధికారి పేరిట ఆ మొత్తానికి డిమాండ్ డ్రాఫ్టు తీసుకొని ఆయా జిల్లాల అసిస్టెంట్ దేవాదాయ కమీషనర్‌ల ద్వారా తమ దరఖాస్తులను పంపిన పక్షంలో, అలాంటి వారికి గొడుగులు మంజూరు చేయబడుతవి.

కార్యనిర్వహణాధికారి,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు,

తిరుపతి.

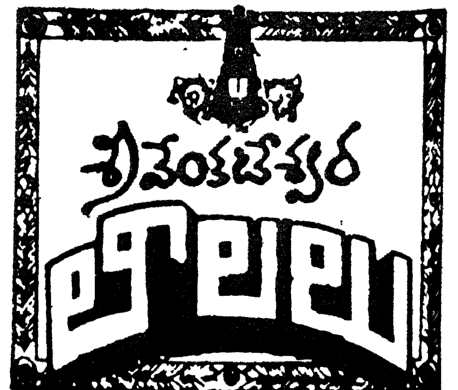

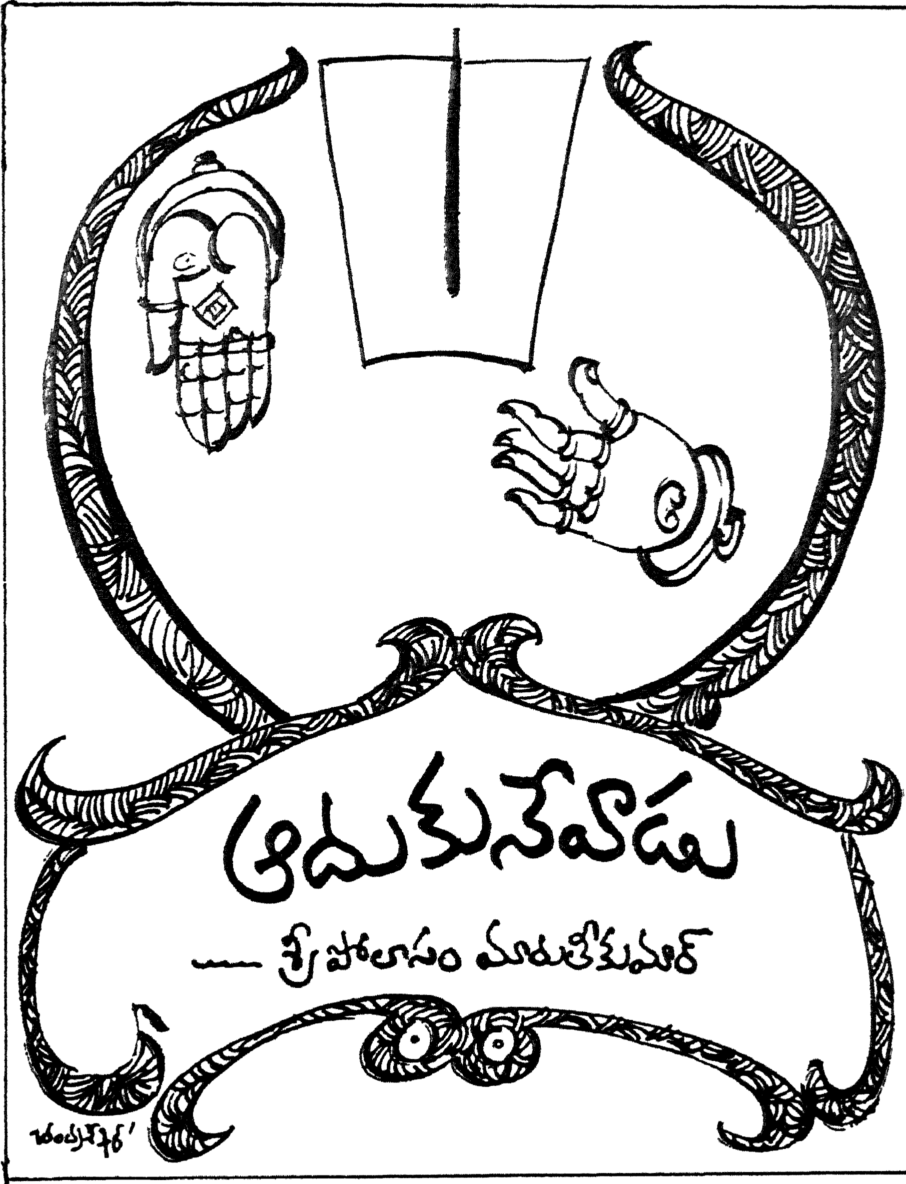

తిరుమల నిలయుడైన శ్రీవేంకటేశ్వర స్వామి లీలలు అపూర్వం, అద్భుతం. నమ్మినవారికి కొంగు బంగారం. స్వామివారి లీలలు వర్ణించటం ఆదిశేషునికైనా శక్యంబు గాదు గదా!

1991 సం॥లో నేను కండ్ల అనారోగ్యంతో తీవ్రమైన బాధలు పడ్డాను. కళ్ళు ఎర్రబడి పోటుతో ఎందరో కండ్ల వైద్యులకు చూపించాను. ప్రయోజనం కనిపించలేదు. నాలుగు నెలలు మానసిక బాధతో కృంగిపోయాను. కండ్ల ఎరుపు తగ్గినా ఒక కంటిలో ఎన్నో చుక్కలు వచ్చాయి. మరలా కంటి వైద్యులకు చూపించాను. ఏవో మందులు వాడమన్నారు. కాని తగ్గలేదు. ఎంతో బాధపడ్డాను.

అప్పుడు దిక్కుతోచక మా ఇంటి ఇలవేలుపు శ్రీ వేంకటేశ్వరుని, స్వామీ! నీ మహత్తువల్ల చుక్కలు పోవాలి. నా అపరాధములు మన్నించు. ప్రతిరోజూ నిన్ను కొలుచుకొంటాను స్వామీ. ఈ చుక్కలు పోతే నీ కొండకు వచ్చి మ్రొక్కు ఇచ్చుకుంటాను అని దీనుడినై మనసారా ప్రార్థించాను.

అంతే చిత్రముగా సుమారు నెలరోజుల నుంచి ఉన్న చుక్కలు రెండురోజులలో పోయినవి. ఈ అద్భుత అనుభవం ఎలా వర్ణించి వ్రాయాలో తెలియదు. సర్వదా ఆ శ్రీనివాసుని అనుగ్రహమునకు పాత్రుణ్ణే కావాలని స్వామివార్ని మనసారా వేడుకొంటున్నాను.

1990 మే 9వ తారీఖు. మేమందరము ఆరోజు కొత్తగా కట్టిన ఒక పెంకుటింటిలో ఉన్నాము. ఆ ఇంటి గోడలు ఇంకా పూర్తిగా సిమెంటు చేయలేదు. ఆ ఇంటిలో మాతోపాటు కొంతమంది ఉన్నారు. ఆ రోజు ఫెనుతుఫానుకావటంచేత మేమంతా ఆ ఇంటిలో ఉండవల్సి వచ్చినది. రాత్రి 9 గంటలవరకు ఎలాగో గడిచింది. తర్వాత గాలి ఎక్కువైంది. వెంటనే మేము ఉన్న ఇంటి పెంకులమీద ఒక చెట్టుకొమ్మ విరిగిపడింది. పెంకులు పగిలి లోపలకు నీరు రావటం మొదలైంది. మా తమ్ముడు భయపడి నీరుకారిపోయాడు. చూస్తే జ్వరం వచ్చినది. ఆ సమయములో బయటకి వెళ్ళటానికి వీలులేదు. భయంకరమైన ఫెనుతుఫాను. మాకెంతో భయం వేసింది. అప్పుడు ఆపద్భాందవుడు, భక్తరక్షకుడు అగు శ్రీ వేంకటేశ్వరుని మనస్ఫూర్తిగా వేడుకున్నారు మా నాన్నగారు. ఈ ఆపదనుండి బయటపడితే తిరుమల కొండకు వస్తామని మొక్కుకున్నారు. కొద్దిసేపటికి మా తమ్ముడు లేచి మాట్లాడటం మొదలుపెట్టాడు. అంతే మాకెంతో సంతోషం వేసింది. ఆ రాత్రి అంతా వేంకటేశ్వరుని నామస్మరణలో గడిపారు మా నాన్నగారు. తెల్లవారినాక కొద్దిగా తుఫాను తగ్గింది. మేము వెంటనే ఒక అద్దె డాబాలో చేరినాము.

అలా కొద్దికాలం గడిచిన తర్వాత మా అన్నయ్యకు కాలుకు పెద్దగాయం అయింది. నడవలేని పరిస్థితి ఏర్పడింది. డాక్టరుకు చూపిస్తే చాలా ఆలస్యంగా తగ్గుతుంది అన్నారు. మరల శాంతమూర్తి, కారుణ్యమూర్తి, భక్తులపాలిట కల్పవృక్షం, కలియుగ దైవం అయిన ఆ వేంకటేశ్వరస్వామిని వేడుకున్నాము. మా అన్నయ్య కొద్దిగా నడవటం మొదలుపెట్టాడు. వెంటనే డాక్టరు సలహా తీసుకొని మా అన్నయ్య కాలికి కట్టుకట్టి తిరుమలకు బయలుదేరినాము. తిరుమల చేరి తలనీలాలర్పించి ఆ మహానుభావుని దర్శనం చేసుకొని మనస్ఫూర్తిగా నమస్కారాలుచేసి, మరల నీ సేవ చేసుకునే భాగ్యం ప్రసాదించమని వేడుకొని తిరిగివస్తూ ఇంకా కొన్ని పుణ్యక్షేత్రాలు దర్శనం చేసుకొని ఇల్లు చేరినాము. కొద్దిరోజుల్లోనే మా అన్నయ్య కాలి బాధ తగ్గింది. ఆ వేంకటేశ్వరుని లీలలు చెప్పలేనివి. ఏ సమయంలో భక్తులను ఆదుకోవాలో ఆయనకు తెలుసు. ఆ మహానుభావుని నామస్మరణ వలనే సర్వ పాపాలు హరించుకుపోతాయి. అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుడు, ఆది మధ్యాంతరహితుడు అగు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడే దిక్కులేని వారికి దిక్కు.

“ఆరోగ్యాన్ని యౌవనాన్ని జీవితానందాన్ని శక్తిని పొందగోరేవారు ఉపవాసముచేసి తీరవలె. ఉపవాసం వల్ల మానవుడు నైతికాధ్యాత్మికంగా ఎదిగి తీరును.

సజీవ శిల్పకళకు ప్రతిబింబం
హళేబీడు

దక్షిణ భారతావనిలో ధార్మికమయిన ఒడుదుడుకులు ఎక్కువగా లేని కారణంగ కళలు బాగా అభివృద్ధి చెందాయి. రాజకీయ పరిణామాలు ఎన్ని ఉన్నప్పటికీ, ప్రభువులందరు సంస్కృతికి ప్రతిబింబములైన కళలకు చేయూతనిచ్చి ఆదరించారు. ముఖ్యంగా ఆలయ నిర్మాణాలద్వారా సర్వకళలను ఉజ్జీవింప చేశారు. వానిలో శాశ్వతంగా నిలిచివుండే 'శిల్పకళ' ఒకటి. అలాంటి సజీవ శిల్పకళ మూర్తీభవించిన ఆలయాలలో హళేబీడులోని హోయసాలేశ్వరాలయం ఒకటి.

ఐతిహాసిక వివరాలు

హళేబీడు కర్నాటక రాష్ట్రంలో బేలూరుకు 17 కి.మీ. దూరంలో ఉంది. దీని మొదటిపేరు ద్వారసముద్రం. ఈ నగరం 12, 13 శతాబ్దాలలో హోయసాల సామ్రాజ్యానికి రాజధానిగ వర్ధిల్లింది. విష్ణువర్ధనుని మనుమడైన రెండవ వీరబల్లుని శాసనసమయంలో తూర్పు పశ్చిమ సముద్రములు, కావేరీ కృష్ణానదుల మధ్యవరకు వీరి సామ్రాజ్యం విస్తరించి, హుయసాలుర విజయపతాకం గగనవీధికి చేరింది. 12వ

మేజర్ షేక్ మౌలాలీ

శతాబ్దంలో నిర్మించబడిన ఈనగరం 150 సంవత్సరముల అనంతరం క్రీ.శ. 1311లో మాలికాఫర్ చేత దోచుకోబడి సర్వసంపదలు కోల్పోయింది. 1326లో మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ ఈనగరమును తిరిగి దోచుకున్నాడు. మూడవ బల్లుని మరణానంతరం ఈనగర వైభవం కాలగతిలో కలిసిపోయి నేడు ఒక కుగ్రామంగ మిగిలింది.

17వ శతాబ్దిలో విజయనగర చక్రవర్తులు తమ రాజధానిని బేలూరుకు మార్చి, ద్వారసముద్రమును పునరుద్ధరించి 'హళేబీడు'గా పిలువసాగారు.

హోయసాలేశ్వర ఆలయం

'హళేబీడు' అనగానే కళాహృదయులకు స్ఫురించేది హోయసాలేశ్వరాలయం. విష్ణువర్ధనుని ప్రధానాధికారులలో ఒకడయిన కేతుమల్లుడు ఈమందిర నిర్మాణం గావించాడు. ఆలయనిర్మాణానికి 105 సంవత్సరముల కాలం పట్టినది.

ఈ నిర్మాణం రెండు ఆలయముల సముదాయం. ఉత్తరదిశలో శాంతలేశ్వరుడు, దక్షిణ దిశలో హోయసాలేశ్వరుని ఆలయాలు నిర్మించబడినాయి. ఈరెండు ఆలయాలు వరండా ద్వారా కలుపబడినాయి. అయితే అక్కడక్కడ కొంత శిల్పం పూర్తికాకుండనే

కళావని

వదలివేయబడింది. ఆలయాల మండపములలో వివిధాభరణ భూషితంగా మల్చబడిన నందులున్నాయి. ఒకనందికి వెనుకభాగంలో సప్తాశ్వములు, అరుణదేవునితో సుశోభితమై ఒప్పారు సూర్యభగవానుడు దర్శనమిస్తాడు.

వాస్తు - శిల్పకళావిన్యాసము

హోయసాలేశ్వరాలయం నక్షత్రాకారంలో నిర్మించబడింది. భారతీయ శిల్పకళావిన్యాసంలో దీనికిదే సాటి. బేలూరు చెన్నకేశవాలయం కంటె శిల్పములు పెద్దవిగను, కళ మరికొంత మెరుగులు దిద్దుకొని శతాబ్దాల తరబడి ఎందరో ఐతిహాసికులను, కళాకారులను, శిల్పులను, మేధావులను ప్రపంచం నలుమూలల నుండి ప్రతినిత్యం ఆకర్షిస్తు

KARVETINAGAR
SRI VENUGOPALASWAMI TEMPLE

A SYMBOL OF VIBRANT FAITH

Faith is the source of light
Faith is the all-pervading wisdom
So declare the sages and saints

It is the abiding faith of the devout that made the Temple of Sri Venugopalaswami an edifice of everlasting glory.

The Deity - Sri Venugopalaswami - was the patron God of the Karvetinagar rulers whose immeasurable love for the Lord finds its eloquent expression in the hymns composed in a bygone epoch.

Towering above the dusky hills and the green valley below, the temple presents a spectacular view.

The exquisitely carved sculptures, intricately designed pillars and elaborately decorated mandapas are indeed a connoisseur's delight.

The graceful forms of Lord Venugoplaswami and His consorts - Sri Satyabhama and Sri Rukmini captivate our hearts. The Deity -known as bounteous *Kalpavriksha* - bestows His blessings on all those who pray to Him.

The celebrated poet Sarangapani who was the court-poet of the rajas of Karvetinagar, declares unequivocally that the easiest means for salvation in the Kaliyuga is the darsan of Sri Venugopalaswami. It is said Thyagaraja the renowned composer, attained bliss after worshipping Lord Venugopala

The *darshan* of Sri Venugopalaswami is an exhilarating spiritual experience. The Lord, one of the most delightful manifestations of Sriman Narayana, is a veritable Kalpavriksha

Karvetinagar is located on Puttur - Chittoor road, about 25 Kilometres away from Tirupati The Temple is being kept open for worship from early hours of the morning to late hours of the night.

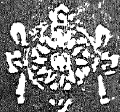
* * *

Srivaru with Muthyalakavacham.

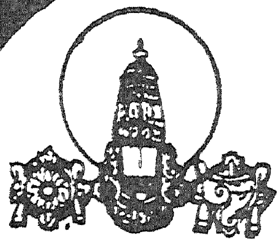

Malayappa Swamy, Tirumala

TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS
DONATION SCHEME FOR ACCOMMODATION AT TIRUMALA

Tirumala, the abode of Lord Venkateswara, is the holy of holies visited by millions of Devotees round the year.

Primed to meet the needs of visiting pilgrims, T.T.Devasthanams have been constructing cottages and Guest Houses, at Tirumala under donation Scheme.

The following categories of accmmodation are now available under the donation scheme.

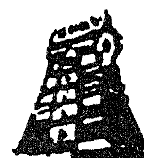
- C & D portions first floor Seshadri Nagar Cottages and Anjanadri Nagar Cottages.
  Donation : Rs. 1,50,000/-
- C & D Portions 1st Floor Garudadri Nagar Cottages
  Donations : Rs. 2,25,000/-
- Saptagiri Block No. 4 & 5 (Kaveri & Alaknanda) furnished suites.
  Donation Rs. 1,50,000/-
- Sapthagiri Block No.3 (Thungabhadra Block) unfurnished tenament.
  Donation Rs. 40,000/-
- Small Dormitory halls in Varahaswamy Guest House.
  Donation : Rs. 3,00,000/-
- Big Dormitory Halls in Varahaswamy Guest House.
  Donation : Rs. 6,00,000/-
- Spl. Type Cottages at Surapuram Thota.
  Donation Rs. 5,00,000/-

The Donor may send an application, specifying the category of accommodation, to the Chief Accounts Officer, T.T.Devasthanams, K.T. Road, Tirupati- 517 507 along with a Demand Draft drawn in favour of the Executive Officer, T.T.Ds.

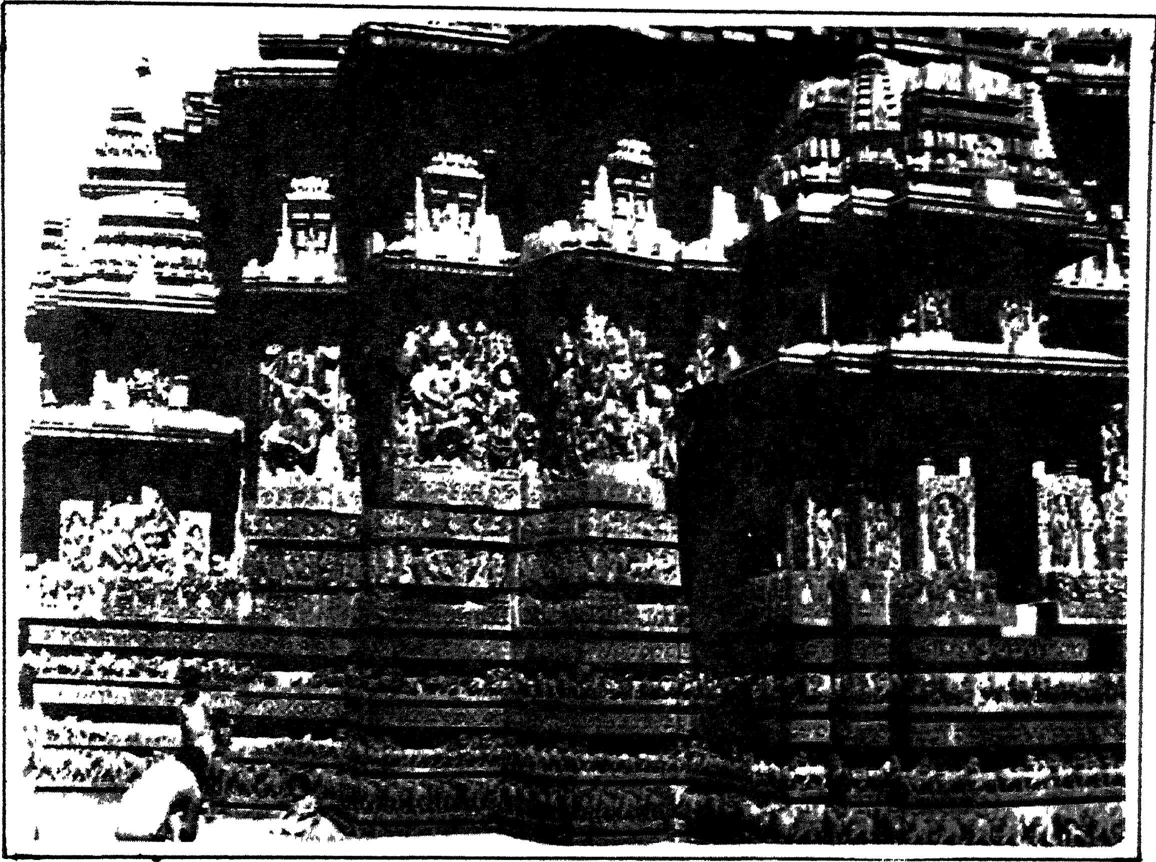
BENEFITS :

- The donor will be provided with free accommodation at the donated or any other cottage/ suite for 60 days a year.
- This privelege is however restricted to 15 years in the case of institutions and large companies.
- A plaque displaying the donors name and place will be erected on the donated cottage/suite.
- Preference will be given to the family members of the donor in allotment.
- We appeal to the devotees to donate generously to the scheme for providing accommodation to the devotees at affordable rates.

Further details regarding location and plinth area can be had from Executive Engineer V T.T.Devasthanams, Tirumala.

Executive Officer
T.T.Devasthanams

న్నాయి. ప్రసిద్ధ ఐతిహాసిక శాస్త్రవేత్త అయిన ఫెర్గూసన్ ఈఆలయాన్ని భారతీయ వాస్తు - శిల్పకళకు ప్రతిబింబంగా పేర్కొన్నాడు.

సాత్వికతకు, ప్రకృతిశోభకు సంకేతమైన లతాగుల్మముల జిలుగులతోను; పరాక్రమానికి సంకేతమైన గజకేళి, సింహకేళి, అశ్వకేళి తోను; స్వయం సమృద్ధికి, పసిడిపంటలకు, క్షీరసమృద్ధికి సంకేతమైన గోసముదాయం తోను; ప్రజల ఆనందమయ కళాత్మక వాతావరణమును సూచించు వివిధ లాస్య భంగిమలతోను; దుష్టదమనానికి సంకేతమైన మకరపంక్తులతోను; జ్ఞానసంపత్తికి నీరక్షీర వివేక సూచకమయిన హంసహంసీగణములతోను; వేదసారమునకు, భారతసంస్కృతికి ప్రతిబింబములయిన రామాయణ, భారత, భాగవతాది వివిధ పురాణ కావ్యముల కథా సన్నివేశములతోను హోయసాళేశ్వరాలయ కుడ్యములు అణువణువు అలరారుతుంటాయి.

'నల్లశేణపురాళ్ళు వెన్నలాగ అలనాటి శిల్పుల చేతుల్లో కరగి ప్రవహించి అతి సుకుమార శిల్పస్వరూపాలు పొందాయి!' అనే అనుభూతి కల్గుతుంది. యాత్రికులలో "ఈ శిల్పములు శిలానిర్మితములు కావు, మైనం

శిల్పస్వరూపం పొందింది!" అని భ్రాంతి చెందేవారు కూడ కలరు. అంతటి మహత్తర శిల్పకళానికేతనం ఈమందిరం.

అయితే చాల శిల్పములు విధర్మీయుల దండయాత్రలలో వికృతం చేయబడినాయి. విజయనగర ప్రభువులు ఆ శిల్పములను వీలైనంతవరకు పునర్నిర్మాణం చేయించారు. రాష్ట్రకూటులు తొమ్మిదవ శతాబ్దంలో నిర్మించిన చెరువు ఈ ఆలయమునకు సమీపంలో ఉంది.

ఇతర ఆలయములు

హోయసాళేశ్వరాలయంతోపాటు కేదారేశ్వర, శ్రీరంగనాథ మొదలైన ఆలయములు హళేబీడులో ఉన్నాయి. వీనిలో కేదారేశ్వరాలయం చాలవరకు శిథిలం కాగా, ఆ శిల్పములను పురావస్తు ప్రదర్శనశాలలో చేర్చారు.

బేలూరు, హళేబీడు హోయసాలుర వాస్తు-శిల్ప కళావిన్యాసానికి చక్కని దర్పణములు. అందులో హళేబీడు గీటురాయి.

ప్రతి ఒక్కరు తప్పక దర్శించవలసిన ప్రదేశం.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి

శ్రీ వేంకటేశ్వర కేంద్ర గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రం

ఒక విజ్ఞప్తి

విద్యే సౌందర్యం **విద్యే దైవం**

1993లో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల వజ్రోత్సవ సందర్భంగా తిరుపతిలో శ్రీ వేంకటేశ్వర కేంద్ర గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రం నెలకొల్పబడింది. భాగవతాంకితంగా ఈ పవిత్ర పరిశోధనా కేంద్రానికి శ్రీకారం చుట్టబడింది. ప్రాచీన ఆధునిక వాస్తు శిల్ప ప్రమాణాల రీత్యా అతి విశాలమైన భవనం ఈ గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రంకై నిర్మింపబడింది. ఇదో గ్రంథ రత్నాకరం. ప్రాచీనుల ఉత్తమ ఆలోచనా విధానాలను ఆవిష్కరించేందుకు, అందరికీ పంచేందుకు అలభ్యమైన ఎన్నో గ్రంథాలు, వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, పురాణాలు, శాస్త్రాలు, భగవద్గీత ఇలా ఎన్నో గ్రంథాలు ఈ గ్రంథాలయంలో పదిలపరచబడ్డాయి.

శ్రీ వేంకటేశ్వర కేంద్ర గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రం సనాతనధర్మం, తత్త్వశాస్త్రం, సంగీతం, భారతీయ సంస్కృతి మొదలైన విషయాలమీద పరిశోధన చేయటానికి చక్కని అవకాశం కలిగిస్తుంది. అంతేకాక అలభ్యంగాను, అముద్రితంగాను వున్న భారతీయ తత్త్వశాస్త్ర గ్రంథాలను, సంస్కృత మూల గ్రంథాలను వాటి అనువాదాలను ప్రచురించాలని ఆశయం. ముద్రణా విభాగం కూడ ఏర్పాటు చేసుకోవటానికి ప్రయత్నం జరుగుతోంది. ఈ గ్రంథాలయాన్ని భారతీయ సంస్కృతీ ఆలయంగా, ప్రముఖ పరిశోధనా కేంద్రంగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా ఆశయం. ఈ భారీ పథకం పూర్తవటానికి అందరి సహాయ సహకారాలు ఎంతో అవసరం.

ఈ బృహత్తర కార్యానికి ప్రజలు, సంస్థలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, దాతలు ఇతోధికంగా పుస్తకాల రూపంలో కాని, ధనరూపంలో గాని సహాయం అంద చేయవలసిందిగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం. వ్యక్తులు, సంస్థలు తమ వద్దవున్న విలువైన భారతీయ తత్త్వశాస్త్ర గ్రంథాలను ఈ గ్రంథాలయానికి బహుమతిగా ఇవ్వవచ్చు.

దయతో మీ విరాళాలను పుస్తకాల రూపంలో గాని, ధనరూపంలో/డిమాండుడ్రాఫ్టుద్వారా గాని "ఆఫీసరు ఆన్ స్పెషల్ డ్యూటీ, శ్రీ వేంకటేశ్వర కేంద్ర గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రం, తిరుపతి-517 502 ఆంధ్రప్రదేశ్." వారికి పంపండి.

విద్య సౌందర్యాన్ని ఇస్తుంది! అది ఎవ్వరూ దోచుకోలేని అపార ధనాగారం! విద్యవల్ల కీర్తి, సంపద, ఆనందం లభిస్తాయి! విద్య గురువులకు గురువు! అన్య ప్రదేశాల్లో విద్య బంధువులా సహాయం చేస్తుంది! పాలకుల వద్ద గౌరవం లభించేలా చేస్తుంది! విద్యలేని వాడు వింత పశువు!!

--భర్తృహరి

ఉపదేశామృతం

సమరోన్ముఖంగ, సంచలితచిత్తంతో, కర్తవ్యం తెలీక నిలబడ్డాడు సవ్యసాచి. అతని దైన్యావస్థను అసహాయతను గుర్తించి శ్రీకృష్ణుడు గీతోపదేశం చేశాడు. అట్టి దశలో పద్దెనిమిది అధ్యాయాల తత్త్వోపదేశం చేసిన అనంతరం అర్జునునికి మళ్లీ చేయవలసిన కర్తవ్యం ఏదో తెలీక సందిగ్ధావస్థ వచ్చింది. శౌరి చిరునవ్వుతో "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్యా, మామే ఏకం శరణం వ్రజాత్, అహంత్వాం సర్వ పాపేభ్యో మోక్ష యిష్యామి మాశుచః" అనే అనునయ వాక్యాలతో ఆదరించి మనస్థైర్యాన్ని కలిగించి శత్రు మర్దనానికి సన్నద్ధుని కావించినాడు.

ఈ సన్నివేశాల వలన కృష్ణసఖునికి గీతోపదేశ వివరణ లేవీ బుద్ధి కందలేదట. కాబట్టి సందర్భాని కోసరం సహనంతో వేచియున్నాడు అర్జునుడు. ధర్మరాజు ధరణిని సుఖశాంతులతో పాలిస్తున్నప్పుడు అత్యంత భయ విశ్రంభాలతో శ్రీకృష్ణుని చూచి మెలమెల్లగ ప్రశ్నించాడు.

డా॥ పుల్లూరి ఉమ

"అనికి తొడంగునప్పుడు,
మదాత్మకలంచిన కొన్ని తత్త్వబో
ధనమహనీయ వాక్యములు
దాత్తకృపం దగ నీవు చెప్పితే
మనమున లాకి యర్థములు మాధవ!
విస్మద జాలనైతిన
వ్వినుత వదస్సుధా రసము
వీనుల వింకొక చూటు నింపవే

అశ్వ. ప్రథ.153

"యుద్ధానికి సిద్ధంగ నున్నప్పుడు, మనసు కలతచెందినప్పుడు తత్త్వబోధ చేశావు కదయ్యా కృష్ణ! ఇది యేటి న్యాయం?" అని బావతో చనువుగ ప్రాధేయ పడినాడు పార్థివుడు. "కాబట్టి ఆనాటి బోధనల్ని మళ్లీ ఒకసారి వచస్సుధారసంతో నింపరాదా" అని ప్రార్థించాడు. ఆ మాటల్ని విన్న కృష్ణుడు.

"అనిన నగుచు నొకకేల,నతని కౌగిట చేర్చి
బుద్ధి తత్త్వ విహీనుం
దును శ్రద్ధారహితుడు నైతివి దూఱ,ముకుందు
దిట్టుంమ నాతని తోన్"

చిరునవ్వుతో నొక చేత్తో అర్జునుణ్ణి కౌగలించుకుని "అట్టి సందర్భంలో తాత్త్విక చింతనలోని అనవధానత వల్ల నామాటలు వినకుంటివికదా!" అని చనువుతో మందలించి మళ్లీ ఇలా అన్నాడు "ఆనాటి వాక్యాలు బ్రహ్మపద వేదనమునకు పరమ హేతు భూతములు. ఆ మహార్థములందు బుద్ధి నిల్ప నైతివికదా" అని వాపోవుతూ భక్తునకు మళ్లీ తత్త్వ జ్ఞాన స్థిరీకరణ గావించాడు.

భగవద్గీతలోని తత్త్వార్థ భావాలకు అంతర్లయాపాదికిని ఉపదేశించాడు. సారాన్ని సంగ్రహించి చెప్పాడు మాధవుడు. అది ఉపదేశామృతం మయింది.

బ్రహ్మదేవుడు ఆదిసృష్టి తత్త్వానికి స్రష్ట. ఆ సృష్టికి చేతన కలిగించాడు. అదే ప్రధాన తత్త్వం. చేతనానంతరం దాన్ని 'క్షరం' అన్నారు. దానికి ఇతరమైన తత్త్వం 'అక్షరం'. ఈ క్షరాక్షర మిథున సంభూతమే జీవరాశి. ఇయ్యది బీజం. శ్రుతి ప్రమాణకమైనది.

తత్త్వజ్ఞాన జిజ్ఞాసువునకు ప్రథమ మృదు మనఃస్థితి వైరాగ్యం.

సుఖ దుఃఖాలు అశాశ్వతాలు. శరీరం మలినయుక్తం. సకల పదార్థాలును నశ్వరాలే. కర్మపరిపాకం జాడ్యంతో కూడిందని ఊహించు కోవాలి. తన్ను ఆవరించే మోహావేశాన్ని దూరం చేసి మోక్షప్రాప్తితో చింత కలిగి సంసార సాగరంలో మునుగకుండ వుండాలి. ప్రాణికి జరామరణాలు అనివార్యాలని అవి ప్రకృతి సహజాలని గ్రహించి

వాని వలన సంభవించే దుఃఖానికి విసిగి మానవుడు పరమపదానికై వెదుకుతాడు.

ఇట్టి భావాలు కలిగిన వాడే విరక్తుడు. మోక్షప్రాప్తియందు మనసులో ఏర్పడు ప్రాథమిక దశయిది.

అట్టి విరక్తుడు నియమంచే పవిత్రమైన చోట కూర్చొని మనస్సులో చింతలేక, యెప్పటి కప్పుడు తోచే ఆలోచనలనన్నింటికి వణగ ద్రొక్కియుండాలి. వాడు నిరాశ్రయుడు, సర్వులకు మిత్రుడు. కామక్రోధ హీనుడుగ శమదమాది దురాశేష్మడుగ నుంటాడు. వానిలో మానాభిమాన రాహిత్యం వుంటుంది. ఈ ఏకాగ్రత భావం వలన పై దశల్లో రూపొంది సర్వభూతాత్మక దర్శనాన్ని పొందగలడు. ఐకాంతిక ప్రదేశంలో ఏకాగ్రభావం అనేది వైరాగ్యదశ కనంతరం లభ్యమయ్యే ద్వితీయ సోపానం. బహిరంత శ్శత్రు నాశనం చేసే శమదమాది గుణం దీనికి మూలం.

అలాంటి వాళ్లకు లాభాలాభాలు ప్రియ ద్వేషాలు సుఖదుఃఖాలు సమానం. ధర్మశీలుడుగ, నిశ్చలాత్మనుపొంది, త్రివర్గాచ్చ రహితుడై అవ్యయ పదాన్ని పొందగలడు. అంటే సంకల్ప వర్జితం తృతీయదశ కావచ్చు. అభ్యాసనియతి దీనికి మూలం.

ఇయ్యది యౌదికదశ, ముంజగర్భమగు ఇషీకమును వలె తనువులో వెదకుట యోగుల విధ్యుక్త ధర్మము. అంటే శరీరము ముంజ దర్భలతో కూడిన పొదవంటిది. ఆ పొదలో మంచి చిత్తరువు వ్రాసే కుంచె అంటే ఇషీకమును వెదకి పట్టడం వలె తనువు వలన జీవాత్మను నిశ్చయపరచి తెలిసికోవాలి అనేది తాత్పర్యం. ఆవిధంగా తెలుసుకున్న యోగి వరునకు జనన మరణ గతులు తొలగిపోతాయి.

జరామరణాలు లేనివాడైన ఆముక్తుడు హర్షశోకాలు లేక బ్రహ్మచర్య వ్రతం వలన సద్భక్తులకు ముక్తి మార్గాన్ని చూపగలడు, ఆ యోగికి శస్త్రహతి, జలబాధ, అగ్నిదహనాది వికారాలు వుండవు. కాని అనుష్ఠాన క్రమం అనివార్యంగ అభ్యసించాలి.

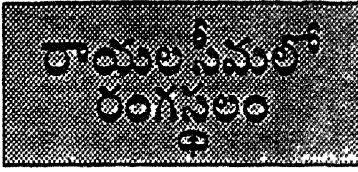
తనకు తెలిసిన మార్గంలో మనస్సును అంతర్వర్తిగ నిలిపి బాహ్యగతిన వెడలనీయక నిలపాలి. దంతాలు, జిహ్వ, కుత్తుక, తాలు తలం, కంఠనాళం, హృదయం, యివన్ని యెచ్చట స్థిరంగ వుంటాయో అచ్చటే వాటిని నిలపాలి. పాలకుడవను పెక్కు పశువులమధ్య నిలిపి కాపాడేటట్టు మనస్సువలన ఆత్మను వెదకాలి. ఈ ప్రయత్నాలు చేయటంచే వివేకం వలన, ఎల్లప్పుడు వెలిగే బ్రహ్మమును యోగి చూడగలడు.

ఇది చక్షురాది ఇంద్రియాలకు గ్రాహ్యం కాదు. సమస్త మాలిన్యక్షాళనంతో మనస్సు ప్రదీప్తమై ఆత్మను దర్శించగలడు. అన్నిచోటులయందు, శిరస్సు, లోచనాలు, పదములు హస్తములు నియతత్వంచే ఉజ్జ్వలంగ వెలగడాన్ని యోగి చూడగలడు. ఇట్టి దర్శనం వలన చీకటి దూరమౌతుంది. ఇదే బ్రహ్మవిద్యా రహస్యం. "అని చెప్తూ కృష్ణుడు అర్జునునితో" పాండవమధ్యమా! అనాడు రథస్థుడుగనున్న నీకు నీ యర్థజాతాన్నే వినిపించాను. ఇయ్యది గ్రహించడానికి జాతి నియతిలేదు. ఈబ్రహ్మవిద్యను సందేహం కలవారికి, అకృతాత్ములకు, శ్రద్ధారహితులకు తెలుపలేదు.

శ్రద్ధాసక్తితో లౌకిక కాంక్షల వీడి యీయుపాయాన్ని ఆచరిస్తే సందర్శన భాగ్యాన్ని పొందగలరు" అని ముగించాడు.

[రచన: డా॥ పోతుగుంటి వెంకట సీతారామయ్య: $\frac{1}{4}$ డెమ్మీ సైజు, 458 పేజీలు. వెల: 250/రూ. ప్రతులకు: పి. శ్యామలమ్మ, 1-6-742 ఇందిరానగర్ - తిరుపతి (ఆంధ్రప్రదేశ్)]

ప్రకృతినేర్పే పాఠాలలో నటన ప్రథమ పాఠం! పశుపక్ష్యాదులు, అనేకానేక జీవాలు తమకు తెలియకుండానే ప్రకృతిలోని అంద చందాలకు, ప్రకృతిలోని సహజలక్షణాలకు స్పందించి నటించడం నేర్చుకొంటాయి.

మనిషికూడా అదే స్పందనతో కూని రాగాలు తియ్యడం, గెంతులూ చిందులూ వేయడం - ప్రకృతిలోని ఆనందానుభూతులను తన నిత్యకృత్యాలకు అద్దుకొని ఆనందించడం - మనిషికి పుట్టుకతోనే అబ్బిన వరం!

మనిషిలోని నటనాశక్తి అలా అలా చిగురించి, మొగ్గలొడిగి ఒక కళాత్మకమైన నాటకీయానుభవం రూపుదిద్దుకొంటుంది.

ప్రకృతిలోని సుందరమైన వాతావరణం చూసి నెమలిపింఛం విప్పి నృత్యం చేయడం, చిటపటచినుకుల్లో తడుస్తూ గెంతులు వేస్తూ ఆహ్లాదంతో నృత్యం చేసే మనిషీ - ఇలా నటన మనిషికి తెలియకుండానే ప్రకృతి నేర్పే తొలిపాఠాలు!

అలా మనిషిలోని కళాతపస్వి కన్ను తెరచిచూసిన దృశ్యాలను తనలో ఆవిష్కరించుకొని హావభావాలను నటనరూపంలో ప్రదర్శించడం మనిషిచేసిన, చేసుకున్న గొప్ప పుణ్యఫలం.

ఏ ప్రక్రియకైనా - నాటకీయత ముఖ్యం - అందుకే "నాటకాన్తం హి సాహిత్యమ్" అన్నారు.

ప్రపంచ పరివ్యాప్తంగా నాటకరంగం ప్రాచీనకాలం నుంచి ఆధునిక కాలం వరకూ అనేక మార్పులూ చేర్పులూ చేసుకుంటూ వచ్చింది.

సంస్కృత నాటకాలనుంచి ఇంగ్లీషు నాటకాలు, ఇలా అనేక దేశాలలో, అనేక భాషల్లో అనేక కొత్త కొత్త ఆలోచనలతో నాటకరంగం తీర్చిదిద్దబడింది.

గ్రీకునాటకాల చరిత్ర నుంచి జీవనాటిక ప్రయోక్త బ్రెట్ వరకూ నాటక పరిణామం పరికిస్తే అన్ని ప్రక్రియలకంటే నాటకం ప్రధానమైనదీ - సమాజాన్ని విడమరచి చూపగలిగేది అన్నది అక్షరసత్యం.

"ప్రపంచంలో ప్రప్రథమంగా వెలువడిన రూపకాలు సంగీత, సాహిత్య, నృత్య సమ్మిశ్రితాలు కావడంవల్ల - ఆదిమానవుని ఆలాపన, హృదయస్పందననుండి వెలువడిన పలుకులు, ఆవేశపూరితమైన చిందులు నుండే రూపకం వెలువడిందని ప్రొఫెసర్ మౌల్టన్ సిద్ధాంతీకరించాడు.

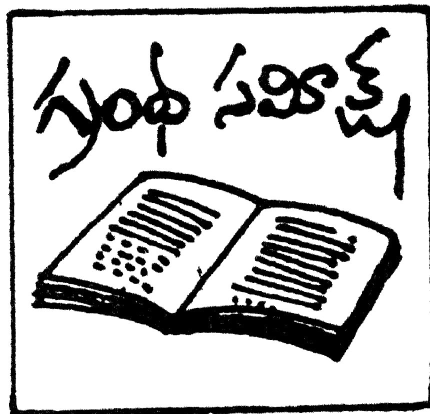
"సర్వకావ్యాలకు వృత్తులు మాతృకలని భరతముని సిద్ధాంతం. ఈవృత్తులు నాలుగు విధాలు. 1. భారతీవృత్తి, సాత్త్వతీ వృత్తి, ఆరభటీవృత్తి, కైశికీవృత్తి.

అంటేవరుసగా - వాచికం, ఆంగికాభినయం, సాత్త్వికాభినయం, ఆహార్యం.

ఒకనాడు రత్నాల సీమగా ఖ్యాతిగాంచిన రాయలసీమ నేడు రాళ్లసీమగా కళ్లముందు కనిపిస్తూంటే కళ్ళు చెమరుస్తాయి.

అయితే - రాళ్లసీమ నుంచే నట రత్నాలు వెలువడిన తీరూతెన్నూ చూసినప్పుడు -ఆచరిత్రను చదివినప్పుడు భేష్! రాయలసీమ నటరత్నమా! అని ముక్కున వేలు వేసుకొనకతప్పదు.

రాయలసీమలో ఆ వాడన, ఈ గడపనా - అక్కడక్కడా కవిశేఖరులు, నటశేఖరులూ పుట్టి పుట్టెడుకీర్తినీ, బండెడు ఖ్యాతినీ ఆర్జించిన మహనీయులెందరో?

వారందరినీ చూడాలనీ, వారి కవితా సౌరభాలను ఆస్వాదించాలనీ, వారి వారి నటనా కళావిష్కారాన్ని కనులార గాంచితరించాలనీ ఎన్ని గుండెలు గుసగుసలాడాయో, మరెన్ని కళ్లు ఎదురుచూశాయో కదా!

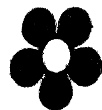
ఆటువంటి నటమూర్తుల కృషికి అక్షర రూపం కల్పించి- ఒక పరిశోధనాత్మక గ్రంథంగా "రాయలసీమలో రంగస్థలం" ను వెలయించిన డా॥ పోతుగంటి వెంకట సీతారామయ్య కృషి బహుధా ప్రశంసనీయం - అభినందనీయం.

ఇందులో నాటిక చరిత్ర, పరిణామం, కాలానుగుణ్యంగా రంగస్థలంలో వచ్చిన మార్పులు, జానపదకళా రూపాలు, పౌరాణిక, సాంఘిక నాటకాల పరిశీలనంతో రంగరించిన ఈబృహత్ గ్రంథంలో రాయలసీమలోని నటులను గురించీ, వారి గొప్పతనాన్ని గురించీ రాయడం, వారివారి ఫోటోలతో సహా ప్రచురించడం గ్రంథానికి అలంకార ప్రాయమైంది.

ఈ గ్రంథానికి ఆముఖం రాస్తూ ప్రసిద్ధ సాహితీవేత్త డా॥ డి. నాగసిద్దారెడ్డి "రాయలసీమలో పుట్టిన చిగురు కొమ్మైన చేవ అన్న అల్లసాని పెద్దన సూక్తిని సార్థకం చేస్తూ కవులు, గాయకులు, అవధానులు, విమర్శకులు, పండితులు, రాజకీయచతురులు, త్యాగులు, భోగులు, యోగులు, నటులు - ఎందరోజన్మించి, సాంఘిక రాజకీయ, సారస్వత, కళారంగాల్లో చిరయశస్సు నార్జించారు" అన్నారు. అక్షరాలా నిజం!

శ్రమపడి విషయ సేకరణ చేసి, చక్కని గ్రంథాన్ని రచించిన డా॥ పోతుగంటి వెంకట సీతారామయ్య ని మనసారా అభినందించాలి.

ఎల్లోరా

అమరావతి

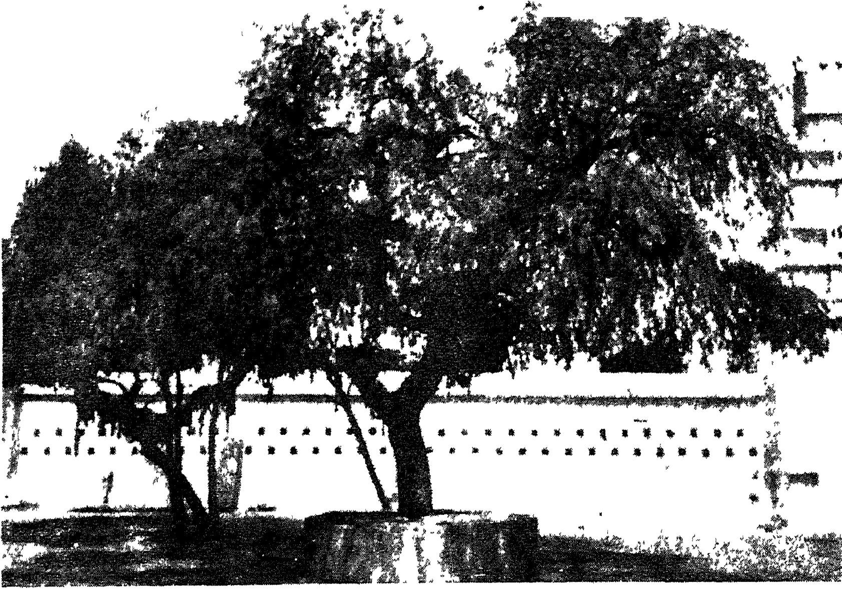
గుంటూరు పట్టణానికి సుమారు 22 కి.మీ దూరంలో కృష్ణానది ఒడ్డున ఉన్న పుణ్యక్షేత్రం అమరావతి. ఇక్కడ అమరలింగేశ్వర స్వామి ఆలయం ఉన్నందున దీనికి అమరావతి అని పేరు వచ్చింది.

పూర్వం రాజా వెంకటాద్రినాయుడు తన స్వంత గృహనిర్మాణం నిమిత్తం త్రవ్వకాంలో అమరావతి క్షేత్రం అవశేషాలు బయల్పడ్డాయి. ఇక్కడి అమరలింగేశ్వర స్వామి ఆలయం ఆంధ్రలోనే ప్రసిద్ధి పొందినది. ఈ ఆలయం చాలా విశాలంగా ఉంటుంది. ఇక్కడ అమరలింగేశ్వరుడి లింగాకారం చాలా ఎత్తుగా ఉంటుంది. అందువల్ల ఆలయ గర్భగుడి నేలనుండి ఎత్తుగా ఉంటుంది. ఈక్షేత్రం బయటపడ్డ తర్వాత రాజా వెంకటాద్రినాయుడు ఈ ఆలయ అభివృద్ధికి ఎంతో

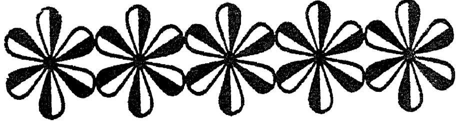
జాగృతీ కిరణ్

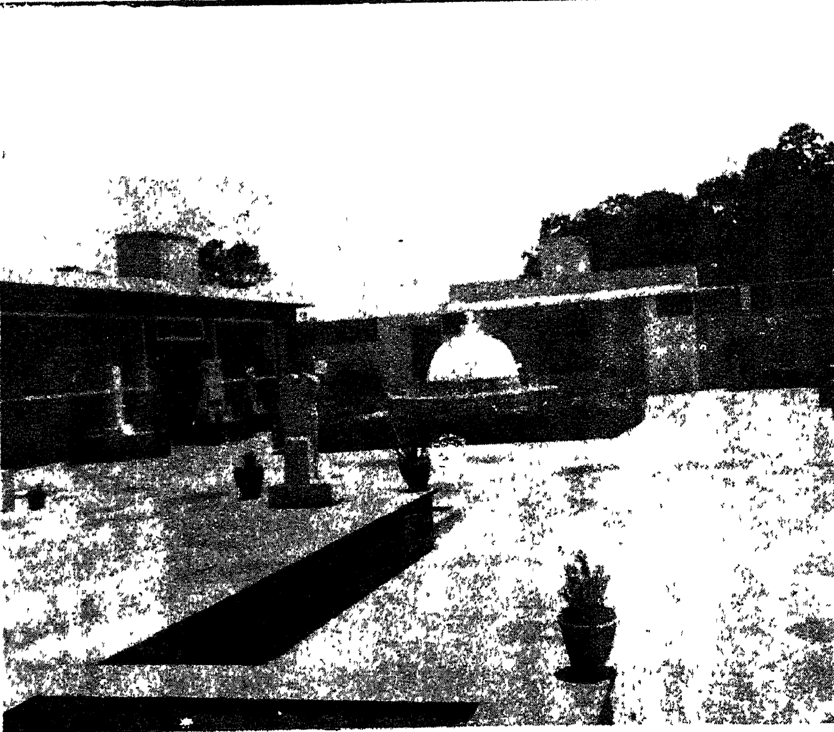
కృషి చేశాడు. ఈ ఆలయంలో ఒక చెట్టు ఉన్నది. దీనికి కోర్కెలు తీర్చే చెట్టని పేరు ముఖ్యంగా పెళ్ళి కావలసిన వాళ్ళు పిల్లలు కలగనివాళ్ళు ఈ చెట్టుకు చిన్న గుడ్డ ఉయ్యాలలాచేసి కడతారు. అలాచేస్తే వాళ్ళ కోర్కె నెరవేరుతుందని ప్రజల నమ్మకం.

అమరావతి బౌద్ధ హిందూ మతాల సంస్కృతి వైభవాలకు ప్రతీకగా నిలుస్తుంది. ఈ గ్రామంలో 1700 చ॥ అ॥ స్థలంలో శిథిల శిల్పాలు లభ్యమయినాయి. గౌతమ

కోర్కెలు తీర్చే చెట్టు

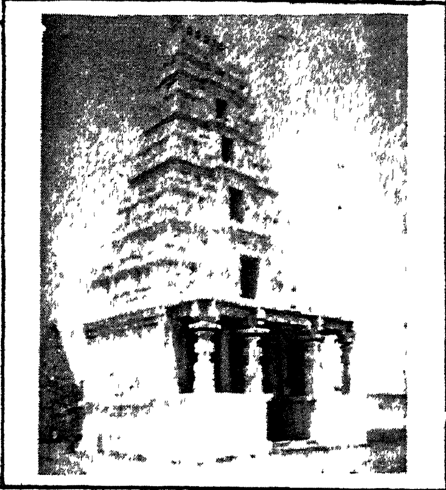

మ్యూజియం లోపలి భాగం

బుద్ధుని జీవిత విశేషాలు, బోధనలు శిలా రూపంలో లభ్యమయితే వాటిని ఇక్కడ ఒక మ్యూజియంలో భద్రపరిచారు. ఆంధ్రదేశ చరిత్రలోనేకాక, భారతదేశ శిల్ప చరిత్రలో ఇక్కడి శిల్పకళ సువర్ణ అధ్యాయాన్ని సృష్టించింది. అమరావతిలో లభ్యమయిన శిల్పాలను ప్రపంచంలో చాలా మ్యూజియాలలో భద్రపరిచారు.

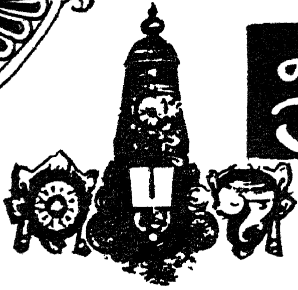
ఈ ఆలయం శాతవాహనుల కాలంలో నిర్మింపబడినది. అమరావతి శిల్ప చిత్రాలలో ఎక్కువభాగం బుద్ధుని జన్మకథ, జీవిత

సంగ్రహ విషయాలను తెలియజేస్తాయి. ఈ శిల్పాలలో స్త్రీ చిత్రరచన చాలా అద్భుతంగా సాగింది. ఒక స్త్రీ చిత్రాన్ని పోలిన మరో స్త్రీ చిత్రం ఇక్కడ లభించదు. స్త్రీల అలంకరణ ఆభరణాలు, మొ॥ ప్రత్యేకంగా చాలా చక్కగా కన్పిస్తాయి. శిల్పాలలో రసానికి తగ్గ భావాలు స్పష్టంగా చెక్కబడ్డాయి.

కృష్ణాపుష్కరాల తర్వాత అమరావతి ఆలయం కొత్త అందాలను సంతరించుకున్నది. చక్కటి స్నాన ఘట్టం నిర్మించబడినది. అమరావతికి దగ్గరలో వైకుంఠపురం అని ఒక ఊరు ఉన్నది. ఇది ఒకప్పుడు అగ్రహారంగా ఉండేది. ఇక్కడ కొండమీద సహజ సిద్ధమయిన పంచముఖ నరసింహ స్వామి ఆలయం ఉన్నది. ఈ కొండ ప్రక్కనుండి కృష్ణానది ప్రవహిస్తూ ఉంటుంది. ఈ కొండమీదనుండి చూస్తే కృష్ణవేణి కదురమ్యంగా కన్పిస్తుంది. ఇక్కడ స్వామి రూపం గుహలో ఉంటుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అమరావతి ఒక చూడ చక్కని ప్రదేశం. భక్తి ముక్తి దాయకం. ✤

శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య అన్నదాన పథకం

శ్రీనివాసుని దర్శించ కావుకొని వచ్చే భక్తులకు ఉచిత భోజన సదుపాయాన్ని కల్పించే ఈ పథకంలో పాల్గొనే వారందరికి జనరూప జనార్దన పూజాఫలం దక్కుతుంది.

భక్తులకు వినతి

అన్నదానం కంటే మించిన దానం మరొకటి లేదు. అందుకే అన్నదాతా సుఖీభవ! అని అన్నారు. మన దేశంలో ఆకలిగొన్న వారికి పేదవారికి అన్నదానం చెయ్యటమన్నది కేవలం సేవ మాత్రమే కాదు. వేద కాలం నుండి వస్తున్న పవిత్ర సంప్రదాయం. అన్నదానం చేసిన వారికి దివిజుల సరసన చోటు లభిస్తుందని పెద్దలంటారు. అన్నం పరబ్రహ్మస్వరూపం అన్నారందుకే.

శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య అన్నదాన పథకం ద్వారా తిరుమలకు వచ్చే భక్తులకు ఉచితంగా చక్కని భోజనాన్ని అందించాలన్నది దేవస్థాన ఆశయం. ఈ పథకం 1985 లో ప్రారంభమైనప్పటి నుండి దేశం మొత్తం అపూర్వాదరణ లభించింది. ఎందరో దాతలు తమ సహాయాన్ని ఈ పథకానికి అందించారు.

ఈ పథకం క్రింద అందిస్తున్న భోజనం ఎంతో బావుందని కూడా ప్రజలు మెచ్చుకుంటున్నారు ఎందరో భక్తులు ఈ అన్నదాన సౌకర్యాన్ని వినియోగించుకుంటున్నారు. సాధారణ భక్తులు కూడా ఈ పథకంలో పాలుపంచుకోవాలని, తమ సహాయాన్ని అందించాలనే ఉద్దేశంతో దేవస్థానం విరాళాల పరిధిని గణనీయంగా విస్తరించింది. భక్తులు రు.1000/- నుంచి రెట్టింపు సంఖ్యలో ఎంత మొత్తాన్నయినా అన్నదాన పథకానికి ఇచ్చి, ఇది కలకాలం నిర్వహించడానికి దోహదం చేయవచ్చు.

ఎంతో దూరం నుంచి ఎన్నో కష్టాల కోర్చి తిరుమలకు వస్తున్న భక్తుల పట్ల ఆర్ద్ర భావంతో ఈ నిత్యాన్నదాన పథకంలో మీరూ భాగస్వాములై అన్నదానం చేసి ఆదుకున్నామన్న పవిత్ర తృప్తి మీ మనసుకు మిగలనివ్వండి.

అన్నే శ్రితాని భూతాని అన్నం ప్రాణమితి శ్రుతిః ।
తస్మాదన్నం ప్రదాతవ్యం అన్నం హి పరమం హవిః ।
— బోధాయన ధర్మసూత్రం

ఆహారం జీవ శక్తి అని, అంతర్గత శక్తి అని వేదాలు ప్రవచిస్తున్నాయి. భౌతిక సుఖాతీత మైనదీ వెలలేని కొలమానం అన్నదానం. అందుకే అన్నదానం చేయాలి
— బోధాయన ధర్మసూత్రం

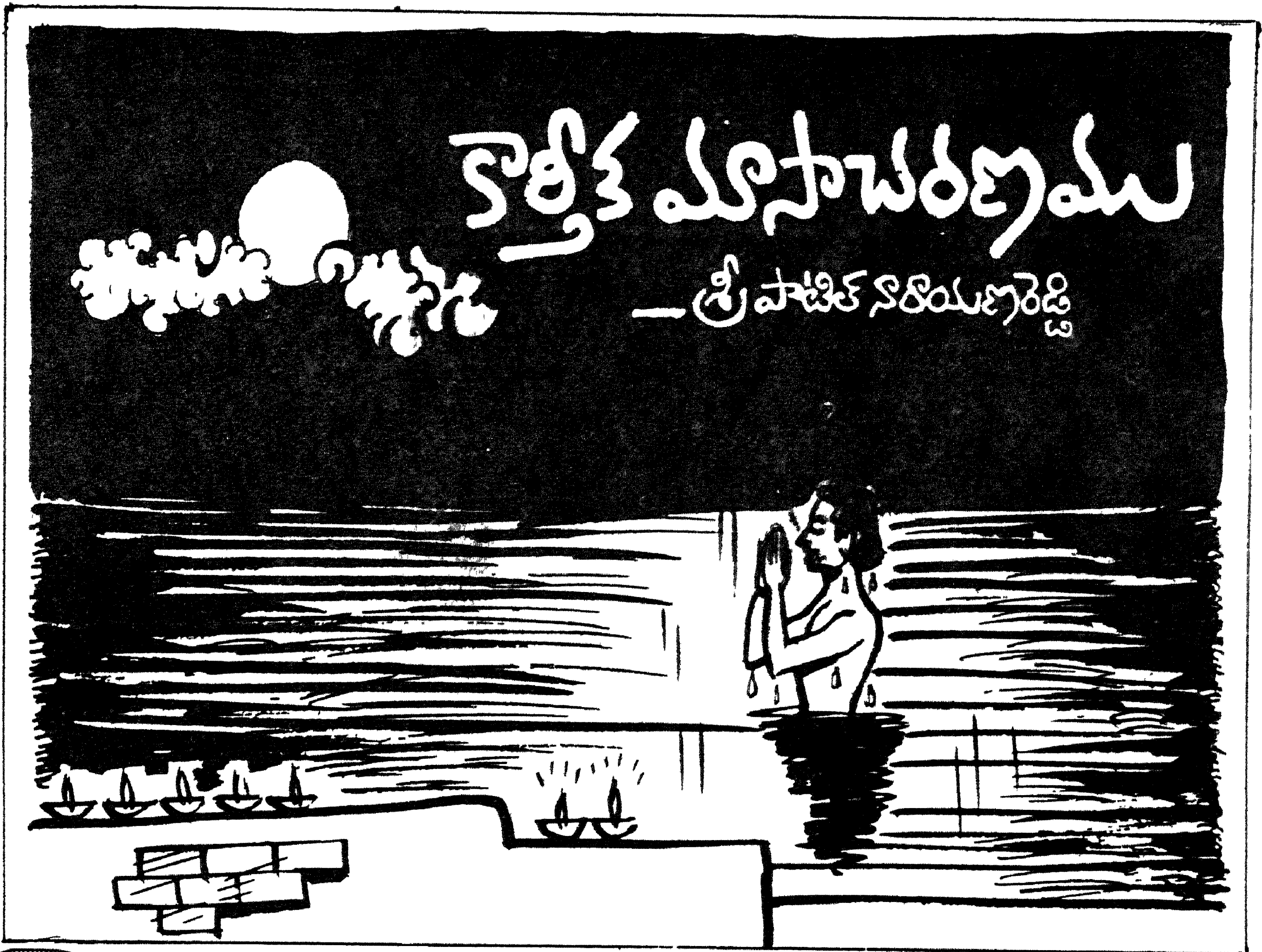
వందనములతో........

మీ

శ్రీ డి.వి.ఎల్.ఎన్. మూర్తి,
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు.

అన్నదానంతో ఆదుకోండి
ఆత్మతృప్తిని అందుకోండి!

చంద్రశేఖర

కార్తీకమాసపు పౌర్ణమి దినమున చంద్రుడు కృత్తికా నక్షత్రము నందుండును. అందుచేత ఈ మాసమును కార్తీకమాసమన్నారు. ఈ మాసమునకు దామోదరుడు అధిపతి. ఈ మాసమునకు ఒక విశేష స్థానము కల్పించటమైనది. కార్తీక శుద్ధపాడ్యమి మొదలుకొని, కార్తీక బహుళ అమావాస్యవరకు ఒకనెల 'సంజ దీపము' అని ప్రతి నిత్యము నూనెదీపమును వెలిగించుట ఒక ఆచారముగా వచ్చినది. దీనినే కార్తీకదీపము అని అందురు. అంతే గాక ఈ మాసమునందు సౌరమానరీత్యాతు లామాస ముందుటచే ఈకాలమందు ఏదో ఒక పుణ్యనదియందు స్నాన మాచరించ వలెనని చెప్పి దీనికి తులాస్నానము అని అన్నారు. ఈ కార్తీకమాసమందు వచ్చు శుద్ధ ద్వాదశియని ఉత్థానద్వాదశిని చెప్పి ఈ దినాన ఉసిరిక కొమ్మను తెచ్చి నాటి తులసీ పూజచేయుటయేగాక ఉసిరిక కాయను భోజనమునకు ఉపయోగించవలయును.

గ్రీష్మ తాపము కాని, వర్షాకాలపు చిరా కుగాని, హేమంతములోని చలిగాడ్పులుగాని లేకుండ శరదృతువు ఎంతో హాయిగా ప్రశాంతముగా నుండును. రైతులకు కొంత పంట చేతికివచ్చి, మరికొంత రాబోతున్న సమయము ఇది. అందుకనే మానవుడు తన ఉల్లాసమును శరత్తులో ఎక్కువగా వెల్లడించు కొనుచు చాలాపండుగలు చేసికొనును.

శరత్తు ఉత్తరభాగములో వచ్చు కార్తీక మాసము నెలరోజులు పర్వదినాలుగానే భావింతురు. 'న కార్తీక సమో మాసో' అనగా కార్తీక మాసముతో సమానమైన మాసము లేదనుచు అత్రిమహర్షి అగస్త్యుల వారితో అన్నట్లు తెలియుచున్నది.

నదీస్నానము, ఉపవాసము, పురాణపఠనము (శ్రవణము), దీపారాధన, దీపదానము, సాలగ్రామపూజ, దైవపూజ, వనభోజనములు కార్తీకమాసములో నిర్వర్తించవలసిన ముఖ్య విధులుగా చెప్పబడుచున్నవి.

కార్తీకశుద్ధ పాడ్యమినాడు దీపావళియని, ఆ దినమున బలిచక్రవర్తి భూమిని సందర్శించుననియు, అందుచేత దీపములను అంటించి సంతోషపడుటయేగాక ఈ దినమున ఒక పెద్ద సంబ్రంభంగా పండుగని ఆచరించుట అనాదినుంచి వచ్చినది. ఈ పండుగకు మరియొక ప్రాధాన్యమిచ్చినారు. ఇది క్రొత్త అల్లుళ్ళ పండుగని చెప్పి దీపావళి మొదలగుటకు ముందే అనగా నరక చతుర్దశి వెనుక దినమైన 'నీరు నింపు' పండుగ వేళకు క్రొత్త అల్లుడు మామగారి ఇంటికివచ్చి, ఈ సంతోషసమారంభములందు భాగము వహించవలెను. మొత్తమునకు కార్తీకమాసమనగా ధార్మికముగా (కార్తీక దీపములు వెలిగించుట, ఉత్థాన ద్వాదశి ఆచరించుట), పారమార్థికముగా (తులాస్నానముచేయుట), ఆధ్యాత్మికముగా (వ్యాసపూర్ణిమాచరణ), లౌకికముగా (అల్లుండ్లు పాల్గొనుట), సాంస్కృతికముగా (బాణసంచాప్రేల్చుట, మంటలు వేసియు సంతోషపడుట) అను ఆచరణములు కూడి యున్నవి.

తిలతైల దీపము

ఈ కార్తీక మాసమునందు సూర్యుడు తులారాశి, వృశ్చికరాసులందుండును. రవి వృశ్చికరాశిని విడుచుటకు మొదలే కార్తీక మాసము పోయి, మార్గశిర మాసము వచ్చి యుండును.

రవి తులారాశి నుండి వృశ్చికరాశికి ప్రవేశించుకాలమునుండి (అనగా కార్తీకమాసమునుండి) పగలు తక్కువై, రాత్రికాలము ఎక్కువగును. ఈ కాలములందు సూర్యోదయము నిదానముగాను, సూర్యాస్తమయము త్వరగాను అగుటచే పగటికాలము తక్కువగా నుండును. మరియు ఈ నెలయందు వాతావరణమున వ్యత్యాసము జరిగి చలి మొదలగుటచే మానవుని దేహము నందుండు ఉష్ణము కొద్దిగా వ్యత్యాసము పొందును. ఎప్పుడు దేహపు ఉష్ణాంశమున వ్యత్యాసము అగునో అప్పుడు దానికి సంబంధించిన ఉపద్రవములు మొదలగును. వీనిని సాధ్యమగునంతవరకు నిగ్రహించుటకు సాయంత్రము పూట తైల దీపములను వెలిగించవలయును. తిలనుండి తైలము, అనగా నువ్వుల నూనెతో దీపారాధన గావించవలయును. నువ్వులు శనిగ్రహమునకు చెప్పబడిన ధాన్యము. మూలవ్యాధి, స్త్రీల రజస్సు దోషములకు మంచి పరిణామకారి. ఈ తిలతైలము మానవుని ఆరోగ్యానికి మంచిది. ఈ తైలమునుండి దీపములు వెలిగించిన వీనినుండి వెలువడు ధూపము వాతావరణమును శుద్ధిచేయుటయే గాక ఉష్ణాంశమును ఎక్కువ చేయును. ఈ దీపమును చూచుచుండుటచే కన్నులకు చాలమంచి జరుగును. కంటి నరములపై మంచి ప్రభావముపడి బలమును పుంజుకొనును. దృష్టిదోషము పరిహారమగును.

ఉసిరిక

ఉసిరికయందు తీపు, పులుపు, కారము, చేదు, వగరు రుచులు గలిగి ఒక్క లవణ రసము (ఉప్పు) లేనిదిగా యున్నది. జీర్ణ శక్తిని పెంపొదింప జేయును. శరీరపు ఉష్ణమును తగ్గించును. కండ్లమంటలు, పాదముల మంటలు బాగా తగ్గును. వీర్యవృద్ధిని కలిగించును. మంచి రుచిని పుట్టించును. దాహమును పోగొట్టును. మంచి పుష్టి నొసంగును. మధుమేహ రోగులకు మంచి హితకారి. పులుపు రసముగలదగుట వలన వాతమును, మధుర శీతగుణముల వలన పిత్తమును, రూక్ష కషాయ గుణము వలన కఫమును హరించును. అందువలన ఉసిరిక త్రిదోష హరము. మంచి రసాయన ద్రవ్యము. దీనిని బీదలపాలిట 'సంజీవిని' అని పిలువబడుచున్నది. ఉప్పగా నుండు నీటి బావిలోనికి ఉశిరిక చెట్టు కట్టెలను వేసినచో బావిలోని నీరు ఉప్పు తనము తగ్గి త్రాగుటకు యోగ్యమగునని తెలుపబడియున్నది.

న్యాయముగా ఉసిరికకాయను ఏదో ఒక రూపములో మానవుడు తన ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనుటకై ప్రతిదినము ఉపయోగింపవలసియున్నది. కాని ఇది అందరికి అన్ని కాలములలోను సాధ్యమగుటలేదు. గాన కార్తీకమాసమునందుగాని తప్పక ఉపయోగించాలని ధార్మికముగా నియమము చేసినారు. ఎందుకన కార్తీక మాసమునందు వాతావరణ ప్రభావమునుంచి ఉష్ణాంశము తక్కువై త్రిదోషములు వికృతి పొందును. మరియు దీని పరిణామముగా మానవుని పిత్తకోశముపై ఎక్కువై పిత్తోష్ణ సంబంధమైన అనేక ఉపద్రవములు సంభవించును. వీటి పరిహారము కొరకు ఈ నెలయందు ఉసిరిక కాయను సేవించియే తీరవలెనని నియమము గావించినారు. ఉసిరిక కొమ్మను తెచ్చి బృందావనము నందుంచి పూజ చేయుటచే బృందావనమునందలి తులసియొక్క వాసన మరియు ఉసిరిక కొమ్ముతో దాని వాసనయు కలిగి మనము పీల్చుకొందుము. ఈ రెండు కూడ సాక్షాత్ సంజీవని వంటివి. దీనితో త్రిదోషములను స్వాధీనములోనికి తెచ్చుకొనుటకు వీలగును.

నదీస్నానము

ఈమాసమందు (తులామాసమందు) ఏదో ఒక పుణ్యనది యందు స్నానము చేయవలెను.

గంగేచ యమునేచైవ
గోదావరీ సర్వస్వతీ
నర్మదా సింధు కావేరి
జేస్మిన్ సన్నిధిం కురు.

మన ఈ సప్తనదుల యందు మనుష్యుని ఆరోగ్యమునకు కావలసిన ఔషధ గుణములు ఎక్కువగా నున్నవి. మిగిలిన నదులు అసంఖ్యాకముగా నున్నప్పటికి ఈ సప్తనదుల యందున్న గొప్పగుణములు ఈ మిగిలిన నదులలో చాల తక్కువ అని చెప్ప వచ్చును. కార్తీకమాసమునందు వాతావరణపు మార్పుచే జనింపబోవు చిన్నచిన్న ఉపద్రవములను నాశనము చేయు గుణము ఈ ఏడు నదుల నీటియందున్నవి. ఇంకొక్క విషయము దేహములో ఉత్పాదనమగు విద్యుత్తు ఈ నెలలో వాతావరణ ప్రభావముతో ఎక్కువగా విసర్జనముకాదు. దీనిని తప్పించి ఎక్కువ ఉత్పాదనమగు విద్యుత్ సరియగు పరిమాణములో విసర్జనము జరుగుటకు నదీ స్నానము తప్పక ఆచరించవలెనని నియమము గావించినారు. ఈ రెండు కారణములచే ఈనెల యందు పుణ్యనదీ స్నానమును తప్పక ఆచరించవలెనని నియమము గావించినారు.

వ్యాస పూర్ణిమ

కార్తీక శుద్ధ పౌర్ణమి దినమును వ్యాస పౌర్ణమి అన్నారు.

ఈ దినము చంద్రుడు కృత్తికా నక్షత్రము నందుండును. రవి కూడ వృశ్చికారాశియందు విశాఖా నక్షత్రము లేక అనూరాధ నక్షత్రము నందుండును. కృత్తికా నక్షత్రము రవియొక్క నక్షత్రము. కృత్తికానక్షత్రమునకు అగ్ని. అధిదేవత రుద్రుడు.

విశాఖా నక్షత్రము గురునక్షత్రము. విశాఖా నక్షత్రమునకు ఇంద్రాణి అధిదేవత. గురువునకు బ్రహ్మ, విష్ణు అధిదేవతలు. అనూరాధ నక్షత్రము శని నక్షత్రము. ఈ నక్షత్రమునకు మిత్ర అధిదేవత. శనికి యమ అధిదేవత. రవి జ్యేష్ఠా నక్షత్రమునకు వచ్చునప్పటికి, కార్తీక మాసము ముగిసి మార్గశిర మాసము మొదలగును.

రవి పైన చెప్పిన నక్షత్రములందు సంచ

రించు నపుడు ఈ నక్షత్రములకు మరియు అధిదేవతలకు చెప్పబడిన గుణముల ప్రభావము మనుష్యునిపై పడవలయును. అదే కాలమునందు చంద్రుని ప్రభావము అతనుందు నక్షత్ర ప్రభావము అధిదేవత ప్రభావము కూడ మనుష్యునిపై బడును.

చంద్రుడు మనఃకారకుడు. రవి, చంద్రుడు, భూమి కేంద్రమునకు 180 డిగ్రీలు వచ్చినపుడు అనగా పౌర్ణమి దినమున ఈ ప్రభావము సంపూర్ణముగా మనుష్యునిపై బడును. అగ్నినక్షత్రమైన కృత్తికానక్షత్రము నందుండు చంద్రునిచే బహిర్గతమగు కిరణములు విశాఖ, అనూరాధ, మరియు జ్యేష్ఠా నక్షత్రము లందు రవి నుండి బహిర్గతమగు కిరణములు మనుష్యుని ఆరోగ్యముపై అందును మనస్సుపై సంపూర్ణ ప్రభావము చూపించును.

శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారికి

తిరుప్పావడ సేవ

తిరుపతి సమీపం తిరుచానూరు లోని

శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారికి ఆర్జిత తిరుప్పావడ సేవను

ఇటీవల ప్రారంభించారు

ఈ తిరుప్పావడ సేవ ప్రతి గురువారము ఉదయం గం.11-00ల నుండి మధ్యాహ్నం గం.12-00ల వరకు నిర్వాహిస్తారు. రు.3000లు చెల్లించి గృహస్థులు ఈ సేవలో పాల్గొన వచ్చును.

వివరములకు

అసిస్టెంటు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్

శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారి ఆలయం, తిరుచానూరు.

కృత్తికా నక్షత్రము నందుండు చంద్రుని మూలకముగా (కృత్తికకు - అగ్ని అధిదేవత. నక్షత్రాధిపతి రవికి రుద్రుడు అధిదేవత. రుద్రుడు లయకారకుడు) పంచేంద్రియములకు (తమ కారకుడైన రవి, విశాఖ నక్షత్రము నందుండు నపుడు విశాఖ నక్షత్రమునకు ఇంద్రాణి అధిదేవత. ఇంద్రాణి అనగా పంచేంద్రియములు అని అర్థము) కలుగు తొందరలను ఉపద్రవములను నివారించును (అనగా ఆరోగ్యమునకు ముఖ్యమైన హృదయపు పనిని నియంత్రించు మూలకముగా). అనూరాధ నక్షత్రము శని నక్షత్రము అధిదేవతమిత్ర. మిత్ర అనగా సూర్యుడు. సూర్యుడు జగత్ చక్షువు. శనికి అధిదేవత యమ. యమ అనగా నియంత్రించువాడు అని అర్థము. యమ హృదయమునకు అధిదేవత. అందుచే సరియైన క్రమ పద్ధతిలో హృదయమును నియంత్రించు మూలకముగా ఆరోగ్యము ఒక స్థితికి (జ్యేష్ఠా నక్షత్రానికి అధిదేవతయైన బుధుని అధిదేవత విష్ణువు. విష్ణువు స్థితి కారకుడు) తీసికొనివచ్చు మూలకముగా దేహమునకు ఒక తేజస్సును (జ్యేష్ఠా నక్షత్రమునకు ఇంద్ర అధిదేవత. ఇంద్ర అనగా స్ఫుర ద్రూపి అని అర్థము) ఇచ్చునదే ఈ వ్యాస పూర్ణిమ దినాన పుణ్యనదియందు స్నానముచేసి, పారమార్థికమును యోచించు దిశయందు మనస్సును లగ్నము చేయు కొరకు విశేష జపము, పూజ మొదలగునవి ఆచరించవలెనని నియమము చేసినారు.

శరదృతువులో రెండవనెల కార్తీకము. సూర్యుడు తులారాశిలో యున్నపుడు నదీ జలాల్లో పుణ్యస్నానమాచరించిన సమస్త పాపాలు ప్రక్షాళన మగుననియు సుస్థిరమైన ఆరోగ్యము, సుదీర్ఘమైన ఆయువు కలుగును. అందువల్ల కృత్తికా నక్షత్రము అస్తమించ కుండు సూర్యోదయమునకు ముందు కార్తీక స్నానమాచరింతురు. వర్షాకాలములో అప్పటి వరకు భూమిపైబడిన వర్షపునీరు భూమిలోనికి ఇంకుచు బలమైన అయస్కాంత మండలమును సృష్టించునని భౌతిక శాస్త్రము తెలుపును. ఈ అయస్కాంత ప్రభావము ప్రవహించు నదులలో వర్షాకాలము తర్వాతవచ్చు కార్తీక మాసములో అధికముగా ఉండునని, అయస్కాంతమండల ప్రభావమువల్ల అనేక వ్యాధులు పోవునని దీనినే మ్యాగ్నెటో థెరపి అని అందురని తెలియుచున్నది.

కార్తీకమాసములో రాత్రివేళలందు భూగర్భ జలములో శక్తివంతమైన అయస్కాంత మండలముండునని శాస్త్రజ్ఞులు నిర్ధారించిరి. ఫలితముగా చీకటి ఉండగానే నదీప్రవాహమునకు ఎదురుగా ఉదరభాగమువరకు మునిగి ఉండునట్లు సుమారు 15 నిమిషాలు కార్తీక స్నానముచేసిన ఉదరసంబంధమైన వ్యాధులు సులభముగా నయమవునని శాస్త్రజ్ఞులు ప్రతిపాదించిరి. నదీప్రవాహములలో శరదృతువులో ఔషధుల సారము ఉండునని కృష్ణయజుర్వేదము.

ఈ కార్తీక మాసమందు [illegible]సము దీపములను అంటించుట కార్తీ[illegible] పాద్య[illegible] నుండి మొదలగును. [illegible] ఈ దిన మునకు దీపావళి అనా[illegible] [illegible]పములు సమూహంగా నుంచు [illegible] దీపావళి పండుగ అన్నారు. ఈ [illegible] దినమందు క్రొత్త అల్లుళ్ళు మామగా[illegible] [illegible]టికివచ్చి ఈ పండుగ యందు పాల్[illegible]ను.

అల్లుడు రావలయునన్న ఏదో ఒక విశేష ముండవలెను. అం[illegible]చేత ఈ పండుగ యందు వచ్చునట్లుగా [illegible] - ఆచారము వచ్చినది. ఈ పండు[illegible] [illegible] ఉగాది, నవరాత్రి మొదలగు పండుగ[illegible] [illegible]దుకు రాకూడదు?

నిత్యాభిషేకం

తిరుపతి కపిలతీర్థంలోని శ్రీ కపిలేశ్వరస్వామివారికి నిత్యాభిషేకం సేవను నూతనంగా ప్రారంభించారు.

ఈ సేవలో పాల్గొనదలచిన భక్తులు సంవత్సరానికి రు.42-00లు చెల్లించాలి.

శాశ్వతంగా చేయించదలచుకున్న వారు రు. 500 + 42 లు చెల్లించాలి.

సంవత్సరానికి రెండు పర్యాయములు, ఇద్దరు వ్యక్తులను ఈ సేవను దర్శించటానికి అనుమతిస్తారు.

మనదేశమందు సుమారు నూటికి 80 మంది వ్యవసాయము చేసెడివారు. స్వాభావికముగా వర్షకాలమందు వ్యవసాయపు పనులు విడిచి మామగారి ఇంటిలో సుఖ సంతోషాలతో కాలక్షేపము గావించినచో వ్యవసాయపు పనులు ఎట్లు జరగాలి? శరత్ ఋతువు మొదలయిన తర్వాత వ్యవసాయపు పనులు ఎక్కువగా నుండవు. మార్గశిర మాసపు అంతానికి పంటలు కోతకు వచ్చును. పుష్య మాసము 'సుగ్గి' కాలము. ఈ సుగ్గి (పంటలు పండి రైతుకు, కూలీలకు ధన ధాన్యము చేతికి అందు కాలము) కాలానంతరమే అనగా మాఘమాసము నుండి జ్యేష్ఠమాసమువరకు వివాహముల కాలమన్నారు. ఇది అయిన తరువాత మరల కొంత విరామము రైతులకు దొరకునది వర్షాకాలము తర్వాతనే "విశాఖాంత్యం మేఘం" అన్నారు. అనగా విశాఖ వర్షమే కడపటి వర్షము అని. ఈ కాలమునకు అనగా అప్పటికి కార్తీకమాసము మొదలగును. అందుచేత ఈనెల యందు వచ్చు పండుగకు ప్రత్యే అళ్ళుళ్ళ పండుగ అన్నారు.

ఈ బాణాసంచా నుండి ఇంకొక ముఖ్య ఉపయోగమున్నది. శరదృతువనగా వర్షము అయిపోయిన తర్వాతికాలము ఈ కాలము నుండి చలి ప్రారంభమగుననియు తెలియవలెను. ఈ చలికాలమునందు ఉత్పన్నమగు పురుగు పుట్రలు, రోగాణువులు, వీనిని నాశనము చేయునదే బాణాసంచా ఉపయోగము.

కార్తీక సోమవారము

కడపటిదిగా ఈ కార్తీక మాసమునందు వచ్చు సోమవారములందు 'కార్తీక సోమవారము' అని ప్రత్యేకపూజ, ఎక్కువగా దీపములు వెలిగించుట చేయుదురు.

సోమవారము చంద్రుని వారము. చంద్రుడు మనఃకారకుడు. అందుచేత మనఃకారకుడైన చంద్రుని వారమందు (దినమందు), చంద్రుని ప్రభావము మనస్సు పైనను, దేహము పైనను ఎక్కువగా నుం అదే సమయమందు రవి నుండి వించు చెడ్డ స్వభావముండును. గాన అనగా ఆ చెడ్డ స్వభావమును నివారించు శముతో ఈ దినమునందు (సోమవారము లందు) స్నానము, జపము, పూజ, నియమము మరియు ఎక్కువగా దీపము వెలిగించుట మొదలగు కార్యక్రమాలు ఆచరణలో నియమము చేసినారు. జప ముచే మనస్సుపైన, పూజచే శరీరము పైన మరియు ఆహార నియమమునుండి ఆరోగ్యముపైన మంచి ప్రభావము పడును.

కార్తీక సోమవారమున సామాన్యముగా ఈశ్వర పూజకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడినది.

శివుడు లయకారకుడు. మానసిక మరియు దైహిక ఆరోగ్యమునకు ఈ మాసమునందు కొద్దిగ తొందరలు జరుగును. దీనిని నివారించు కొనుటకు లయమునకు కారకుడైన శివుని ఈ దినములందు పూజించుట. అనగా లయమునకు సంబంధించిన శక్తిని నివారించి, సృష్టి, స్థితులకు సంబంధించిన శక్తిని సాధించునదే ఈ క్రియల పరమార్థము.

చంద్రునికి పార్వతి అధిదేవత. రవికి రుద్రుడు అధిదేవత, ప్రకృతి, పురుషుడు వీరిద్దరికి సంబంధించిన వారము సోమవారము. అనగా పార్వతి పరమేశ్వరుల వారము. అందుచే ఈ దినమున ఈశ్వరునికి ప్రత్యేక పూజలు సలుపుట ఆచారమై యున్నది.

హిందూ వివాహం

అవివాహిత అయిన కన్య ఈశ్వరుణ్ణి భర్తగాను, వివాహిత అయిన పిమ్మట భర్తనే ఈశ్వరుడుగాను ఎంచుకోవాలి అన్నారు. మన మతంలో వివాహం కేవలం ఒడంబడిక contract కాదు. ఆత్మోన్నతికి ఏర్పడిన సంస్కారం.

--కంచిపరమాచార్య శ్రీశ్రీశ్రీ చంద్రశేఖరేంద్రసరస్వతీస్వామి

సేకరణ : శ్రీ నీలంరాజు వెంకటశేషయ్యగారి "నడిచేదేవుడు" గ్రంథం నుండి.

చింతన

భోజరాజు ఆస్థానంలో ఎందరో కవులుండేవారు. తనవద్దకొచ్చిన ఏ కవిని ఉత్తచేతులతో పంపేవాడు కాదు మహారాజు. అందువల్ల ఆ రోజుల్లో ఏమాత్రం పాండిత్యమున్న వ్యక్తైనా రాజుగారి కొలువు కోసం ప్రాకులాడేవాడు. ఐతే అంతో ఇంతో కవిత్వం తెలిసిన ఒక బీదవాడు పిరికితనం వల్ల రాజాశ్రయానికి నోచుకోలేక పోయాడు. ఫలితంగా దారిద్ర్యాన్ని అనుభవించాడు.

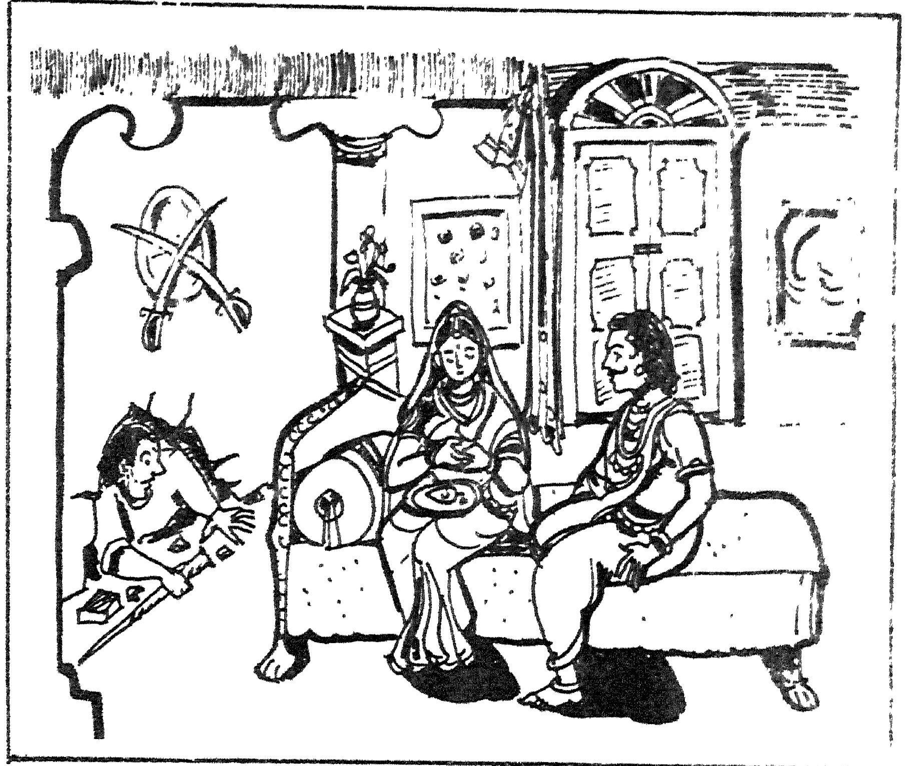
భార్యా బిడ్డల క్షుద్బాధను చూడలేక ఒకరోజు మరో మార్గంలేక దొంగతనం చేయడానికి సిద్ధపడ్డాడు ఆ వ్యక్తి. సాహూకార్లను దోచుకోవడం వల్ల కొంతకాలం సుఖంగా గడచి పోతుండేమోగాని జీవితమంతా సుఖంగా జరగదు. కొడితే ఏనుగు కుంభస్థలాన్నే కొట్టాలి. దోచితే రాజుగారి ఖజా

దూరి వెంకటరావు

నాయే దోచాలి అనుకుని ఆ రాత్రి కోటవద్ద కెళ్ళాడు. తన తెలివితేటలతో ద్వారపాలకుల కళ్ళల్లో కారం కొట్టి లోనికి ప్రవేశించగలి గాడు. ఇక మహారాజావారి శయనమందిరం లోకి జొరబడాలంటే గోడకు కన్నం వేయుక తప్పదు. ఎలాగో శ్రమపడి తను దూరగలంత కన్నం త్రవ్వి లోపలకెళ్ళబోయాడు. అంతలో సందడి అవడంతో పైకి రాలేక లోనికి పోలేక మధ్యలోనే ఉండిపోయాడు.

భోజరాజు తన సతీమణితో శయనమందిరంలోకి అడుగుపెట్టాడు. రాజదంపతుల్ని చూసిన ఆ కవి గుండెలు దడదడా కొట్టుకున్నాయి తనకిక మరణగండన తప్పదనుకున్నాడు.

భోజరాజు కూడా కవి అవడం వల్ల తన గొప్పతనాన్ని మహారాణీ వారికి పద్య రూపంలో వివరించాడు. రూపవతి గుణవతి అయిన అర్ధాంగి లభించడం తన అదృష్టమని

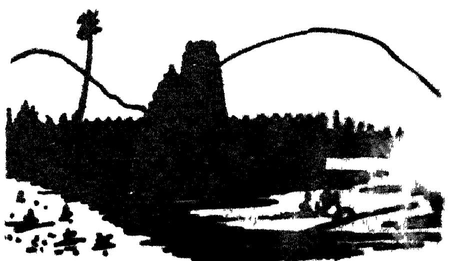
మొదటి పాదంలో పేర్కొన్నాడు. తన కీర్తి ప్రతిష్ఠల్ని విశ్వమంతా వ్యాపింపజేసే గాయకులు, కవులు తన ఆస్థానంలో వుండటం గర్వింపదగ్గ విషయమన్నాడు రెండోపాదంలో. ఇక సమయానుకూలంగా చక్కని సలహాలిచ్చే మంత్రివర్యులుండటం, రాజ్యాన్ని కంటికి రెప్పలా కాపాడే అతిరథ మహారథులుండటం తన ఘనతగా మూడో పాదంలో పేర్కొన్నాడు.

ఈ భోగభాగ్యాలన్నీ అశాశ్వతమని, శాశ్వతానందానికి ఆధ్యాత్మిక చింతన ఒక్కటే మార్గమంటూ అప్రయత్నంగా నాలుగో పాదం పూర్తిచేసి నాలుక కరచుకున్నాడు గోడ కన్నంలో పొంచివున్న ఆ కవి.

తను, తన భార్య తప్ప ఇంకెవ్వరూలేని ఆప్రదేశంలో మూడవ వ్యక్తి మాటలు విని ఆశ్చర్యపోతూ శయన మందిరమంతా గాలించాడు భోజరాజు. గోడమధ్య పొంచివున్న ఆ కవిని చూసి బయటకు రమ్మని సైగజేసాడు.

దిక్కుతోచని కవి మహారాజుగారి పాదములపై సాష్టాంగపడి "ప్రభూ! నన్ను క్షమించండి. ఆకలితో అలమటిస్తున్న ఆలుబిడ్డలకు అన్నంపెట్టలేని ఈ విప్రుడు మీ కోశాగారాన్ని దోచుకోడానికి సాహసించాను" అంటూ భోరున విలపించాడు.

"మానవోత్తమా! మహాపరాధినైన నాకళ్ళు తెరిపించావు. నేను ఇన్నాళ్ళూ ఈ భోగభాగ్యాలు, అందుకుంటున్న కీర్తిప్రతిష్ఠలు శాశ్వతమని భ్రమించి గర్విస్తున్నాను. ఒక్క ఆధ్యాత్మిక చింతనవల్లే శాశ్వతానందం సాధ్యమన్న నగ్న సత్యాన్ని చెప్పి నాకు కనువిప్పు కలిగించావు. నీకు నేనెంతగానో ఋణపడివున్నాను" అంటూ ఆ కవిని ధనకాసులతో ఘనంగా సత్కరించాడు భోజరాజు. ఉరికంబ మెక్కవలసి వస్తుందని భావించిన ఆ పేదకవి ఊహించని విధంగా లభించిన సిరి సంపదలకు ఉప్పొంగి పోయాడు. ఆ సంపదతో కేవలం ఐహిక సుఖాలు అనుభవించక మానవులకు, మాధవుడికి కూడ సేవలు చేసి తరించాడు.

కోరికలపై విజయము

శ్రీ ముదుంబ వేంకటాచార్యులు

ఈ లోకం చాలా మధురమైనది; ఇందులో ఉండి విశేష ధన కనక వస్తు వాహనాలు సంపాదించాలి; వాటితో సుఖపడాలి అనుకుంటారు చాలామంది. కాని సుఖానికి ఇంకా ఇంకా దూరమౌతూనే ఉంటారు. ఎందువల్ల?

కోరికల స్వభావం

కోరికలకు ఒక పరిమితి ఉండదు.

సర్పిషా కాష్ఠ భారేణ
వర్ధతేఽగ్ని శిఖాయధా
ఉపభోగేన కామేవ
హ్యాశా చో పరి వర్ధతే.

నేతిచేతా కట్టెలచేతా జ్వలించిన అగ్ని, అంతకంతకు పెరిగేటట్లు, కామభోగంచే భోగ ఆశ అంతకంతకు వృద్ధి అవుతుందే తప్ప, తగ్గదు. సముద్రానికి నిండడం అనేది ఎలా లేదో, అలాగే కోరికలకు తీరడం అనేది లేదు.

తృష్ణాఖని రగాధేయం,
దుష్పూ రాకేవ పూర్యతే
యా మహద్భిరపి క్షిప్తైః,
పూరణైరేవ ఖన్యతే.

తృష్ణ అను గొయ్యి పెద్ద అగాధం. దీన్ని నింపడం సాధ్యంకాదు. చిత్రమేమంటే, దీనిని నింపడాని కుపయోగించిన వాటిచేతనే ఇది మరింత లోతుగా త్రవ్వబడుతుంది.

తీరిన కోరికలవల్ల తృప్తికలగడంలేదు. సఫలమైన కోరికలు మరిన్ని కోరికల పుట్టుకకు కారణమై మరింత అసంతృప్తికి లోను చేస్తున్నాయి. ఎండమావులను చూచి భ్రమించి పరుగెత్తే మృగం లాగ, మనిషి సుఖాన్వేషణలో కోరికల వెంట పరుగెత్తి అలసి సొలసి మరణిస్తున్నాడు. "Man is dying in the pursuit of happiness." నిజమైన సుఖమేదో తెలుసుకోలేకపోతున్నాడు; సుఖాన్వేషణలోనే జీవితం అంతమవుతోంది. చివరకు ఎవరికొరకు జీవితమంతా శ్రమించాడో, వారి చేతనే అనాదరింపబడి, నిరాశ నిస్పృహలకు లోనవుతున్నాడు. మహా సామ్రాజ్యాన్ని జయించిన అలగ్జాండరు, చనిపోతూ తన శవపేటికకు రెండు రంధ్రాలు చేయించి తన హస్తాలను వాటినుండి బయటకు పెట్టించమన్నాడట! ఎంతటి ధనవంతుడైనా సామ్రాజ్యాధిపతియైనా రిక్తహస్తాలతోనే ఈ ప్రపంచాన్ని విడిచిపెడతాడని ప్రపంచానికి చాటడానికి కాబోలు. చివరకు నిరాశ నిస్పృహలకు దారితీసే ఈ కోరికలకు మూలం ఏమిటి?

కోరికలకు కారణం

ఆత్మకు కలిగిన ప్రకృతి సంసర్గంచే పురుషుడు ప్రకృతి గుణాలైన సత్త్వరజస్తమో గుణాలచే బంధింపబడ్డాడు. ఈ బంధనమే సంసారహేతువు; కోరికలకు మూలం. సత్త్వగుణంచే కలిగిన కోరికలలో సుఖాశక్తితోపాటు జ్ఞానశక్తి కలసి ఉండడంవల్ల తీవ్రబంధనంకాదు. రజో గుణంచే వ్యక్తులయందు విషయాలయందు వస్తువులయందు వ్యామోహం కలుగుతుంది. ఆ వ్యామోహంచే కలిగిన కోరికలు తీర్చుకోడానికి విశేష శ్రమపడతాడు. తమోగుణం గలవాడు వ్యర్థమైన కోరికలతో ఉండి సోమరితనం వల్ల ప్రయత్నశీలుడు కాడు. రజో గుణం వల్లనే లోభము మోహము ఉద్రేకము యత్నశీలత కలుగుతాయి. తీవ్రమైన కోరికలకు మూలం రజో గుణమే.

కోరికల ఫలితం

కోరికలన్నీ ఎవరికీ తీరవు. సంపాదించాలనుకున్నదంతా సంపాదించలేరు. రజోగుణి ఇలా అనుకుంటాడు. "ఈ గృహ క్షేత్రాదికాలన్నిటిని నా సామర్థ్యంచే నేను సంపాదించాను. నేనింకా నాకోరికల నన్నిటిని తీర్చుకోగలను." సాత్త్వికులైన వారు తాము సాధించిన వాటిని భగవంతుని సహాయంతో సాధించామనుకుంటారు. తాము ఇంకా చేయవలసినవి భగవంతు డనుగ్రహిస్తే చేయగలమని భావిస్తారు.

కోరికలు మనస్సుకు ఇంద్రియాలకు సంబంధించినవి. ఇంద్రియ సుఖాలను కోరుతూ ప్రపంచ లంపటులవడం, అతీంద్రియ సుఖాన్ని కోరే ఆధ్యాత్మిక సాధకుల కవరోధం. ప్రాపంచిక సుఖాలనే కోరేవారు తమపరిమితమైన శక్తితో అపరిమితములైన కోరికలను సాధించలేరు. ఈ కోరికలు ఇంద్రియ మనోబుద్ధులచే ఆత్మ జ్ఞానము నావరించి జీవుని భ్రమింపజేస్తున్నాయి. ఇవి తీరడానికి ప్రతిబంధకమైన వ్యక్తులపైనా పరిస్థితులపైనా కోపం కలుగుతుంది. దానిచే పాపకార్యాచరణకు కూడా పూనుకుంటాడు. అందుచే ఈకోరికలు తీర్చుకోవాలనే ప్రగాఢమైన వాంఛ (అనగా కామము) సాధకునికి ప్రబల విరోధి. ఈ కామము వలన ఆత్మ జ్ఞానము మరుగుపడుతోంది. సంస్కార జనితమైన స్వభావంచే, ఈ అజ్ఞాన ఆవరణ, మూడు రకాలుగా ఉంటుంది. సాత్త్వికుల కామవాసనలు బహు తక్కువ సాంద్రత కలిగి పొగచే ఆవరించబడిన అగ్నిలాగ ఉంటాయి. అలాగే రాజస తామస ప్రకృతులు కలవారి కామవాసనలు సాంద్రతరముగాను సాంద్రతమముగాను ఉంటాయి. అందుచే విస్తారమైన కోరికలు ఆత్మజ్ఞానాన్ని కలుగనియ్యవు. ఇవి జీవుని స్వస్వరూప దర్శనానికి విరోధి ఈ కామము అనాదిగా ఉండి జీవన్ముక్తి పర్యంతము విడువదు కాబట్టి నిత్యవైరి.

కోరికల విషయమైన చింతన వలన ఆ కోరికలయందు రాగము, రాగము వలన

కామము, కామము వలన క్రోధము, క్రోధము వలన అవివేకము, అవివేకము వలన స్మృతి భ్రమణము, దానివలన బుద్ధి నాశము దాని వలన సర్వనాశనము కలుగుచున్నవి. బీజప్రదంగా మనసులో కోరిక పడితే, మఱ్ఱి విత్తనం గోడపైపడి గోడను బ్రద్దలు కొట్టినట్లు, ఈ విషబీజం మనిషిని నాశనం చేస్తుంది.

అలవికాని కోరికలతో, ఆశలతో అజ్ఞానం వల్ల అన్యాయార్జనకు ఒడికడతారు. ఆ ధన గర్వంతో, తమంతటి ప్రయోజకులు లేరను కుంటూ, దంభము దురభిమానము మదము మొదలగు గుణాలతో ప్రవర్తిస్తారు; దుష్కరమైన కోరికలను పూరింప ప్రయత్నిస్తారు. ఆ ధ్యేయాన్ని చేరలేక నిరాశ నిస్పృహలచే ఆవరించబడి మరణ పర్యంతము విడువని అశాంతికి లోనవుతున్నారు.

కోరికలపై విజయ సాధన

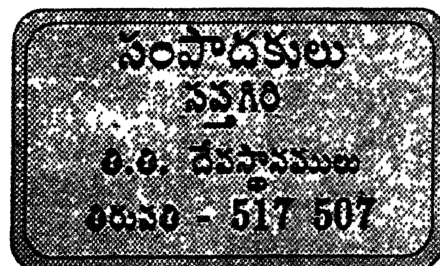
మనం ఈ ప్రపంచానికి ఇప్పుడే రాలేదు. మనకు అనేక జన్మలు గడిచాయి. గత జన్మలలో మనం సరియైన పురుషార్థ సాధన చెయ్యలేదు కాబట్టి ఇంకా ఈ లోకంలో ఉండి యాతనలు పడుతున్నాం. ఇంకా అహంకార మమకారాలను విడువక కోరికల సుడి గుండంలోపడి దరి కానక కొట్టుకుంటున్నాం.

కాబట్టి ఈ కోరికలపై విజయం సాధించాలి. కొంత శాస్త్ర జన్య జ్ఞానంగల సాధకునైనా, ఇంద్రియాలు బలంగల వవడంచే, వాని మనస్సును కలవరపఱచి దానిని కల్లోలితం చేస్తున్నాయి. కోరికల ఫలితంగా కలిగే కామక్రోధలోభాలు మూడూ, నరక ద్వారాలు. ఇంద్రియాలు మనస్సు బుద్ధి, ఈ కామనల కాశ్రయాలు. కాబట్టి సాధకుడు తొలుత ఇంద్రియాలను అదుపు చెయ్యడానికి ప్రయత్నం ప్రారంభించి క్రమంగా జ్ఞాన నాశకము, పాపాచరణ ప్రేరకము, అయిన ఈకామాన్ని జయించాలి. ఎప్పుడు శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధాదులైన ఇంద్రియ విషయాలు ప్రలోభపెట్ట జూస్తాయో అప్పుడు కూర్మము తన ఇంద్రియములను లోనికి తీసుకొనేటట్లు,

రచయిత(త్రు)లకు విజ్ఞప్తి

సప్తగిరి మాసపత్రికకు తమ రచనలు పంపే రచయిత(త్రు)లు ఈ క్రింది నియమాలు పాటించ వలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాం!!

- రచనలు కాగితానికి ఒక వైపునే వ్రాయాలి
- సాధ్యమైనంత వరకు స్పష్టంగా అర్థమయ్యేలా వ్రాయాలి.
- రచనతో పాటు ఆ రచన తమ స్వంతమే అనీ మరే పత్రికకు పంపలేదనీ హామీపత్రం జతపరచాలి.
- కలంపేరు వాడినప్పటికి రచయిత(త్రు)లు విధిగా తమ అసలు పేరు అడ్రసు తెలియపరచాలి.
- రచనలను తాము ఏ శీర్షికకు పంపుతున్నారో ఆ శీర్షికపేరు రచన మీద కవరు మీద వ్రాయాలి.
- రచనల పరిశీలనకు రెండు మూడు మాసాలు పట్టవచ్చు– ఈ లోపల ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు వ్రాయుటం వలన ఉపయోగం వుండదు.
- రచన ప్రచురణకు అంగీకరిస్తే ఆ విషయం మేమే తెలియజేస్తాము.
- మన దేవాలయాలు శీర్షికకు రచనలు పంపేవారు తప్పని సరిగా నలుపు, తెలుపు ఫొటోలు జత చేయవలసి ఉంటుంది. ఈ శీర్షికలో ఫొటోలు లేని రచనలను ప్రచురించటానికి సాధ్యపడదు.
- సంక్రాంతి, దీపావళి లాంటి పండగల సంచికలకు రచనలు పంపేవారు. కనీసం రెండు నెలలకు ముందుగా వారి రచనలు పంపవలసి ఉంటుంది.
- ప్రచురణార్థం కాని రచనలు త్రిప్పిపంపుటకు వారే తగిన స్టాంపులు అంటించిన స్వంత చిరునామాగల కవరు జత చేయవలసి ఉంటుంది.
- ప్రచురణకు చిత్రాలు, స్కెచ్‌లు పంపేవారు డ్రాయింగు, పేపరు మీద, ఇండియన్ ఇంక్‌తో వేసి పంపాలి.

రచయితలకు గమనిక

'సప్తగిరి'లో సమీక్ష చేయుటకు రచయితలు తమ గ్రంథాల్ని రెండు ప్రతులుగా పంపవలెను. లేనిచో సమీక్ష చేయబడవు

'సంపాదకులు'

ఆ యా ఇంద్రియాలను ఆయా విషయాల నుండి, బుద్ధియొక్క ప్రేరణచే మరల్చి ఆత్మయందు నిలుప ప్రయత్నించాలి.

మేకకు ఎంత కడుపునిండా మేపినా, లేతపరిగడ్డి తెచ్చి దగ్గర పెడితే మూతి మెదుపుతూనే ఉంటుంది. కడుపు నిండిన తరువాత మంచి పదార్థం తెచ్చిపెట్టి నోరు మెదపబోయే సమయానికి నోటిమీద కొడుతూ ఉంటే, నోరు ప్రక్కకు త్రిప్పేసుకుంటుంది. అలా కొంతకాలం దానికి అలవాటు చేస్తే, కడుపునిండిన తరువాత లేతగడ్డి పెట్టబోయినా ముఖం తిప్పేసుకుంటుంది.

అందుచే ధర్మబద్ధమైన పరిమితమైన కోరికలు తీరిన తరువాత, యితర కోరికలపై మనసు పోకుండా, యింద్రియాలను నిగ్రహించి అదుపులో ఉంచుకోవాలి. ఆ విధంగా చేస్తూ నెమ్మదిగా ఆ కోరికల అల్పత్వాన్ని గ్రహించే విధంగా (మనం విచక్షణా జ్ఞానం కలవాళ్లం కాబట్టి) బుద్ధిచే మనస్సును నియంత్రించాలి. (మేకకు ఆ బుద్ధి లేదు కాబట్టి దానికి దండనే సాధనం.) ఈవిధంగా విచక్షణా జ్ఞాన యుక్తమైన బుద్ధిచే మనసును, దానికి శుభాశ్రయమైన భగవంతుని యందు (భక్తి యోగముచే గాని ఫలసంగరహితమగు కర్మలు చేయుటచే గాని) ఆశ్రయము కల్పించి, వశము చేసికొని, అడప శక్యముకాని ఈ కామరూపమైన జ్ఞాన యోగ శత్రువును జయించాలి. ఆత్మ నాశ్రయించిన మనస్సుచే జ్ఞానానంద రూపమైన ఆత్మానందము ననుభవించుచు, కోరికల నన్నిటిని పూర్తిగా విడిచిన వాడే జ్ఞాని. అతడే స్థిత ప్రజ్ఞుడు. ఈ స్థితి, సాధన కాలంలో ప్రయత్న సాధ్యము. సాధన చేయగా చేయగా కలిగే సిద్ధావస్థలో స్వాభావికమైపోతుంది.

కోరికలతో నిండిన మనసుకు నిలకడ ఉండదు; అట్టి మనసు గలవానికి ధ్యానం కుదరదు. శాస్త్రజన్యజ్ఞానం కలిగి సాధనచేసే వాని ఇంద్రియములు మనస్సు కూడా, కోరికల బలంచే కలవరపఱచబడుతూనే ఉంటాయి. కాబట్టి వాటిని బుద్ధిచే వశం చేసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తూ, మనసును సకల కళ్యాణగుణాకరుడైన భగవానునిపై లగ్నం చెయ్యాలి. బుద్ధిచే మనసును అదుపులో ఉంచుకొని సాధన కుపక్రమించిన వానికి క్రమంగా ఇంద్రియజయం, కోరికల ఉధృతం తగ్గడం, జరుగుతుంది. ఇంద్రియాలపై అదుపు, సాధన సాఫల్యానికి దోహదం చేస్తుంది. సాధన దశనుండి సాఫల్య దశ వరకు ఆత్మానందర సానుభూతిలో అభివృద్ధి కలుగుతుంది.

సాధన ఫలం

అట్టి అభివృద్ధి పొందినవాడు శాంతిస్వరూపు డవుతున్నాడు. విషయాసక్తుడు అట్టి శాంతిని పొందజాలడు. నదులు సముద్రమున ప్రవేశిస్తున్నా, వాటిచే సముద్రం ఏవిధంగా తన స్వభావంలో మార్పులేకుండా, పొంగు కృంగులు లేకుండా, ఉంటుందో అలాగే ఈశాంతి స్వరూపునిలో కూడా జీవితానుభవాలు ప్రవేశించి తమ స్వరూపాన్నే కోల్పోతాయి; అతడి శాంతికి మాత్రం భంగం రాదు. నదులు, తనలోనికి రావాలని సముద్రం కోరదు. ఆ విధంగానే వ్యక్తికి కూడా పాపపుణ్య రూప ప్రారబ్ధ వశంచే సుఖ దుఃఖ రూప విషయానుభవం కలుగుతుంది. కాని నదుల ప్రవేశంతో సముద్ర స్వభావం మారనట్లు ఈ శాంతి స్వరూపుడు సహజ ఆనంద స్థితిలో అచంచలంగా ఉంటాడు.

మనం ఈ తాత్కాలిక జీవితం నుండి మనసు మళ్లించాలి. అంటే అన్నిబంధాలూ త్రెంపుకొని సన్యసించ నక్కరలేదు. ఈ సంఘంలో ఉంటూనే సంఘ మాలిన్యాన్ని అంటుకోకూడదు. పళ్లెంలోని తేనెను అంచున ఉండి సేవిస్తూ ఎగిరిపోవాలనుకున్నప్పుడు రెక్కలకు తేనె అంటుకోకుండా ఎగిరిపోవాలి. అది "కర్మసు కౌశలం." అలా కాకుండా అత్యాశతో అంతా జుర్రుకోవాలని పళ్లెం మధ్యలో వ్రాలితే, యిక అది ఎగరలేదు. అక్కడే దాని అంతం. అందుచే ఈ ప్రపంచంలో కూరుకుపోకుండా ధర్మబద్ధమైన కర్మలు చేయవచ్చు; కర్తవ్యాలు నిర్వహిస్తూనే దైవస్మృతిలో ఉంటూ మోక్షాన్ని బడయవచ్చు.

జ్ఞానం వలన మోక్షకాముల మౌత్రాము. మనం ఆత్మస్వరూపుల మన, పరమాత్మవలెనే మనం కూడా జ్ఞానానంద స్వరూపులమనీ, మనకు నిత్య ఆనంద ధామము పరంధామమనీ, దానికై జీవన్ముక్తులమై మనం శాశ్వత ఆనందధామం చేరగలమనీ - తెలుసుకోవడమే జ్ఞానం. దానికై ప్రయత్నించడమే సాధన. ఆవిధంగా సాధన చెయ్యనివాడు కోరికలకు వశుడై పాప సంకల్పాలు కలవాడై జీవితాన్ని వ్యర్థం చేసుకుంటున్నాడు. వానికి ఇక్కడా అక్కడాకూడా శాంతిలేదు. జ్ఞానం వలన కాకుండా కోరికలను బలవంతాన అణిస్తే, అది వేరే మానసిక రుగ్మతలకు దారితీస్తుంది. భగవంతునితో సంబంధ జ్ఞానం తెలిసినవానికి భక్తి కలుగుతుంది.

ఎవరు యితర చింతలు లేనివారై ఏపని చేస్తున్నా భగవంతుని యందు మనసుంచి నిరంతరస్మరణ చేస్తారో వారికి జీవన్ముక్తి అనెడి యోగమును, ప్రాప్తించిన దానిని రక్షించుట అనెడి క్షేమమును అనుగ్రహించు బాధ్యతను భగవానుడే వహించుచున్నాడు.

రజో గుణ కార్యాలైన చిత్తవిక్షేపాలు లేనివాడు పాపాల నుండి విముక్తి పొంది బ్రహ్మభావాన్ని పొందుతాడు. రాగద్వేషాలు లేని వ్యక్తి జీవించడానికి అవసరమైన విషయాలను అనుభవించినా మనసును యింద్రియాలను స్వాధీనం చేసుకున్నవాడవడం చే, నిత్యం చిత్తప్రసాదాన్ననుభవిస్తున్నాడు. చిత్తం నిర్మలమైన వానికి దుఃఖాలన్నీ నశిస్తాయి. ఎవడు కోర్కెలను జయించి అహంకార మమకార శూన్యుడై జీవిస్తూ ఆత్మానందము అనుభవిస్తున్నాడో అతడు శాంతిని పొందుతున్నాడు.

ఇట్లు సర్వమును భగవంతునియందు సమర్పించుట అనెడి అనుసంధానముతో కూడిన మనస్సు కలవాడైనచో, ఇష్టానిష్ట ఫలములనిచ్చు కోరికల కర్మబంధములనుండి విడువడి భగవంతుని పొందగలడు. ఈ బ్రాహ్మీస్థితిని పొందినవాడు తిరిగి మోహము పొందడు. దీర్ఘకాలం సాధనచేసి మరణకాలానికైనా ఈస్థితిని చేరుకున్నవాడు, శాశ్వత ఆనంద ధామం పొందుతాడు. తిరిగి జన్మించడు.

కోరికలు, వాటివల్ల జనించే కామ క్రోధ లోభ మోహ మదమాత్సర్యాలే, భగవంతునికి మనకు మధ్యనున్న దట్టమైన తెర. ఈ తెరనే తొలగించమని త్యాగరాజస్వామి వేంకటేశుని వేడుకున్నాడు. మనం కూడా మన సాధనకు భగవత్కృప తోడుకాగా, ఆతెరను తొలగించుకొని, వేంకటేశుని సాలోక్య సామీప్య నిత్యానుభూతిని పొందుదుము గాక. ★

(గత సంచిక తరువాయి)

హనుమ వచియించె రాఘవు డడిగినంత
"అమితసత్త్వవంతుండు మహాస్త్రవిదుడు
రాము డేల సైరించును రాక్షసాళి
శీలవంతు డయ్యు" నని ప్రశ్నించె సీత.

"రా డదేల సౌమిత్రి పరంతపుండు
రణమునం దసురుల జంప భ్రాతృనాజ్ఞ
వీరు లిరువురు న న్నిట్లు వీడిరేల?"
అనుచు కన్నుల నీరిడె నవనితనయ.

సమరరంగాన రావణుసంహరించి
వేగమే నన్ను గొనిపోవ వేవిధాల
రామవిభునకు చెపుమ; వారాశి దాటి
వార లెట్టులు వత్తురో వానరేంద్ర!'

కార్యసిద్ధికి తగుదు వొక్కడవె నీవు
కాని రాముడు చనుదెంచి కదన మందు
మార్తురం గూల్చ గడియించు మాన్యయశము
అట్లు చేయింప దగును నీ వతనిచేత."

రావుల రామాయణము

అంత చెప్పితి "శ్రీరాము డనవరతము
తల్లి! నిన్నే తలంచును తల్లడిల్లు
అన్న వెతచూచి లక్ష్మణుం డహరహంబు
చెప్పగారాని దుఃఖము చెందుచుండు.

వ్యథలు విడువుము శ్రీరాము డరుగుదెంచి
అరిని క్రూరుని రావణాసురుని ద్రుంచి
దానవేశ్వరపురము దగ్ధంబు చేసి
మాత! కొనిపోవు నిన్ను సాకేతపురికి.

రామలక్ష్మణు లిరువురి క్షేమ మడిగె
కీశవిభుడైన సుగ్రీవు క్షేమ మడిగె
ననుచు తవ మాటగా చెప్పి 'హనుమ! ఇంక
ప్రోత్సహింపుము నన్ను గొంపోవునట్లు.

చెప్పినాడను నే నంత సీత కిట్లు
"అమితతేజుండు సుగ్రీవు డాజ్ఞసేయ
యుద్ధమునకు సంసిద్ధులై యున్నవారు
వానరుల విక్రమంబు చెప్పంగ దరమె!

అందరును వీర్యశౌర్యధైర్యాదు లందు
నాకు మిన్నలు, కొందరు నాకు సములు,
సంద, బడు గొక్కడును లేదు ప్లవగులందు
తల్లి! సాగర మవలీల దాట గలరు.

కపిబలము లంక జొచ్చి రాక్షసగణంబు
తుత్తుమురుసేయ రావణు దునుమ విభుదు
శీఘ్రమే కొంచగల వభిషిక్తు నతని"
అనగ శ్రీరామ! సీత ప్రశాంతి నొందె.

డాక్టర్
రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి

శ్రీకరము చెప్ప మారుతి సీత జాడ
ప్రీతినందుచు రాము డీ రీతి నుడివె
తలచుటకు ఏ దశక్యమొ ధరణి నట్టి
అబ్ధిలంఘన మొనరించె ఖ్యాతబలుడు.

నియతకార్యంబు గావించి ప్రియము గూర్చు
అనిలతనయున కొసగెద అఖిలమట్లు
పరమసంతోషమున పరిష్వంగ సుఖము
అంచు పరిరంభణ మొనర్చి అనియె నిట్లు.

"తీరె తన్వి నన్వేషించు భారమిపుడు
పారమే లేని వార్ధి నే భంగి మనము
గడచు?టోయెట్లు జానకి కనుటొ?"యనుచు
దాశరథి మది శోకసంతప్తు డయ్యె.

రామచంద్రునితో కపిరాజు పలికె
"చింత వీడుము కార్యసంసిద్ధి యగును
సత్వరము లంక జేరంగ జలధిమీద
సేతువును గట్టు టెట్లొ యోచింపు మయ్య."

రామచంద్రు డవార్యపరాక్రముండు
వాక్యవిదుడగు హనుమతో పలికె నిట్లు
"కాంచినాడవు లంక; దుర్గమ్ము తీరు
రావణాసురు బలము బీరమ్ము చెపుమ."

"పలికె శ్రీరామచంద్రుతో పవనసుతుడు
రమ్యములు దృఢములగు ద్వారాల తోడ
అలరు లంకాపురము పరిఖావృతమ్ము
దక్షరాక్షసకోటి సంరక్షితమ్ము.

కపులు వార్ధిని దాటిన క్షణమునందె
భగ్నమైనట్లు భావింపవచ్చునయ్య
పంక్తికంధర దోర్దండ పాలితమ్ము
బహుశతఘ్నీ సురక్షిత పట్టణమ్ము."

ప్రేమ, సుగ్రీవుతో నిట్లు రాము డనియె
"తవరు ఉత్తరఫల్గునీ తార నేడు
యోచన మొనర్ప శుభముగ తోచు నాకు
ఈ ముహూర్తాన సేనతో వేగ మనకు.

శత్రునిచయము చెడుగులు పలుపవచ్చు
నీలు డేగుత ముందుగ నిపుణమతిని
పర్యవేక్షణ చేయుచు పథమునెల్ల
సాగ వెనుకను వానరశౌర్యనిధులు.

ఆహవమునకు వత్తు నుత్సాహ మిడుచు
అంజనేయు భుజాలపై అధివసించి;

అంగదు భుజాలపై నెక్కి అరుగుదెంచు
అనుగు తమ్ముడు కపులు త న్ననుసరింప."

శౌర్యధనులైన రామలక్ష్మణుల వెనుక
కదలె సుగ్రీవు నానతి కపులసేన;
తరులు గిరులు ఝరులు మహోద్ధతిని దాటి
చేరి రెల్లరు వార్నిధి తీరమునకు.

పూజితుండగు రాముండు పొలుపుమీర
వానరాధిపతిని గాంచి పలికె నిట్లు;
"ఉదధి దాటంగ సేయుద మూహ మనము
సేన విడియింపు మిచ్చట వానరేశ!"

విడిసె నట్టులె సైన్యము కడలి దరిని;
మోహవశుడౌచు స్మరియించి ముదిత సీత
ప్రథిత రఘుకులతిలకుండు వంత నొందె
వ్యర్థమగుచుండె ఆమె యౌవన మటంచు.

లంక దగ్ధ మొనర్చి నిశ్శంక జనిన
ఆంజనేయుని సాహస మ్మాత్మ నెంచి
సిగ్గు చెందుచు కొంచెము శిరము వంచి
రాక్షసులతోడ వచియించె రావణుండు.

"వచ్చి వానరుం డొక్క డనివార్యగతిని
వనిత సీత గని అశోకవనము నెల్ల
భగ్న మొనరించి లంకను పాడుచేసి
వీరులను గూల్చె; వీక్షించినారు కాదె!

రాము డెటులైన దాటి వారాశినిట్టె
కోట్లకొలది కోతులమూక గూడివచ్చు;
కాచుటెట్టులో మనము లంకాపురమ్ము
మంత్రణముచేసి చెప్పుడు మాన్యులార!"

పలికి రప్పుడు రాక్షసప్రవరు లిట్లు
"ప్రథిత మయ్యె లోకాల నీ బాహుబలము
రాజవర! నీకు యుక్తమే రామభీతి?
ఇంద్రజిత్తు వారల వశియింప జేయు."

అంత వనియె విభీషణుం డంజలించి
"రావణా! రామపత్ని పరమపవిత్ర
జనకజాతను విడిచిపుచ్చంగ మేలు
కలహము తొలంగి మోదంబు కలుగు దాన.

మానితుడు రాఘవుండు ధర్మానువర్తి
వీర్యవంతు డా ఇక్ష్వాకువిభుడు పోర
తలపడిన వీర లెవ్వరు నిలువలేరు
శౌర్యమండితం బిక కపిసైన్య మరయ."

ఆ విభీషణు పొమ్మని అవమతించి
జానకీమోహితుండు దుశ్చరితుడైన
విభుడు దశవదనుం డేగె వినుతసభకు
వెంట జనుదేర శూరులు వేలకొలది.

అచట వాహినీపతిని ప్రహస్తు నరసి
రావణుడు నగరంబును రాత్రి పగలు
రక్షణముసేయ శాసించి, రణములోన
దాశరథుల నోడించుట తథ్య మనియె.

కుంభకర్ణుండు వచియించె కోపమంది
"రాముడు నరుడు కాడు పరాత్పరుండు
చేటు గూర్చితి లంకకు సీత దెచ్చి
స్వాస్థ్య మొనగూర్చెదను నీకు పగర జీల్చి

అంజలించి మహాపార్శ్వు డనియె నిట్లు
"సీత గూడి సుఖింపు నిశ్చింత నీవు
ఈశ్వరేశ్వరా! భయమేమి ఇంద్రజిత్తు
కుంభకర్ణుండు నే నుండ కుందనేల?"

అతని కొనియాడి రావణుం డనియె నిట్ల
"ఓ మహాపార్శ్వ! విను మునుపొక్కసారి
బ్రహ్మగృహసమీపాన అంబరతలాన
అప్సరస పుంజికస్థల అరుగుచుండె.

పోవనీయక భోగించి మోహవశత
వనిత నంతట విడక వివస్త్రచేయు
విషయ మెరిగి విరించి శపించె నన్ను
కోపమున గాంచి, ఈ రీతి ఘోరభంగి.

'కాంత నెవతెనేని బలిమి కలిసితేని
నేలబడు నూరుముక్కలై నీ శిరమ్ము'
అందుచే శయ్యకును దార్చనైతి సీత
రాము డెరుగడు వాడు పరాక్రమంబు."

కుంభకర్ణాది దైత్యముఖ్యుల దశాస్యు
రోషముల గాంచి పలికె విభీషణుండు
"సీత పర్వమ్ము; కీశులు చేరకుండ
రాము నాశ్రయింపుము నీవు భామ నొస

ఆ విభీషణుతోడ ప్రహస్తు డనియె
"రావణేశుండు కనియె వరాలు మున్ను
దైత్య దానవ యక్షు లితని జయింప
వలను గాకుండ రాముడు వలతి యగు

(సశేష

(8 వ పేజీ తరువాయి)

మహాప్రదక్షిణ మార్గాల్లో చుట్టూ ఏర్పాటు చేసిన దశావతారాలు ఆల యానికి ఉత్తరవైపున వరాహస్వామి ఆలయం దగ్గర ఎత్తైన పద్మావతీ శ్రీని వాసుల రూపాలు, దక్షిణాన గరుడవా హనుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరుడు, వైకుంఠ క్యూ ఆవరణలోని పచ్చికబయలులో ఆనందనిలయ విమానంలో వేంకటేశ్వ రుడు - శ్రీవారి ఆలయం గోపురాలు ప్రాకారాలు - పుష్కరిణి - సత్రాలు, బస్టాండు - తిరుమల టోలుగేటుదగ్గిర శ్రీవారి విశ్వరూపం... ఇత్యాది రూపా లెన్నో కన్నులు చెదిరిపోయేలా విద్యు ద్దీపాలతో నిర్మించిన సుందర చిత్ర ణలు చూపరులను ఆకర్షించి, తిరుమల శ్రీనివాసుడే ఈ దివ్యతేజోరూపాల్లో ప్రకాశిస్తూ వున్నాడా అన్నట్లుగా భక్తి ప్రపత్తుల్ని పెంచాయి.

ఇక దేవస్థానం ఉద్యానవన శాఖ అలంకరణల ద్వారా తిరుమల క్షేత్ర సౌందర్యాన్ని ఇబ్బడిముబ్బడిగా పెంచింది. ఆలయంలోని పందిళ్లు ఆలయ ప్రవేశద్వారంలోను, ఆలయా నికి ఎదురుగా, ఆర్ష సదస్సుభవనంపైన దశావతారాలు, కొలువు మండపంపైన పక్కలా, అక్కడ ఏర్పాటుచేసిన గోపా లకృష్ణుని మూర్తి, వరహస్వామిమూర్తి, పుష్కరిణిచెంత ఏర్పాటుచేసిన 20 అడుగుల ఎత్తైన గీతోపదేశం (విశ్వ రూపం) మూర్తి, ఆస్థానమండపాలు... ఇలా సర్వత్రా సుమనోహరంగా రంగు రంగుల పూలతో చేసిన అలంకా రాలు ఒక ఎత్తుకాగా, వారే ప్రతిరాత్రి శ్రీవారి వాహనానికి ముందు అదే వాహనాన్ని పుష్పాలంకరణలో తీర్చిది ద్దినతీరు మరొక ఎత్తుగా భాసించి యాత్రికుల ఆనందింపజేసింది.

ఇక ఆరోగ్యశాఖవారు క్షేత్రం అంతటా కాలువలూ, రోడ్లు, వీధులు, సత్రాలు, కాటేజీలు శుభ్రం చేయడం లాంటి కార్యక్రమాలద్వారా తిరుమల క్షేత్రాన్ని పరిశుభ్రంగా వుంచడం యాత్రికులను ఎంతో ఆహ్లాదపరచింది.

ఇలా ఒకవైపు పరిశుభ్రత, పుష్పా లంకరణ, విద్యుదలంకరణలో తిరు మల సర్వాంగసుందరంగా వెలుగుతూ, బ్రహ్మోత్సవాల్లో పాల్గొనడానికి వచ్చే వేలాదిమంది శ్రీవారి భక్తులకు దేవ స్థానం ఉద్యోగులు సాదర పూర్వక మైన ఆహ్వానంతోపాటు విషయవి వరణల్ని ఇస్తున్న శుభ సమయంలో ధ్వజారోహణం వైభవంగా ప్రారంభమ య్యింది.

ఫలపుష్ప వనమూలికల ప్రదర్శన

తిరుమల శ్రీవారి బ్రహ్మోత్సవాల సందర్భంగా తిరుమల శంకు మిట్ట ముళ్లగుంతతోట ప్రాంతంలో దేవస్థాన ఉద్యానవనాల శాఖ -- ఆయుర్వేద కళాశాలవారు ఫలపుష్ప వనమూలికల ప్రదర్శనను ఏర్పాటు చేశారు. 94 అక్టోబరు 6వ తేదీ సాయంత్రం 4 గంటలకు దేవస్థాన ఛైర్మన్ శ్రీ ఎ. చెంగల్‌రెడ్డి గారు [illegible] ప్రారంభించారు. వీరితోపాటు జాయింట్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు శ్రీ పి. [illegible] నారాయణ, చీఫ్ ఇంజనీరు శ్రీ ఆంజనేయులునాయుడు, గార్డన్ అడ్వయిజరు శ్రీ తమ్మన్న, జాయింట్ డైరక్టరు శ్రీ నారాయణరెడ్డి పాల్గొన్నారు.

ఈ ప్రదర్శనలో కూరగాయలతో, పూలతో శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి, గణపతి, ఆనందనిలయం, శంఖచక్రాలు, శ్రీవారినామాలు, కిరీటాలు మున్నగు విగ్రహాలు -- మూర్తులు తయారుచేసి, ఏర్పాటుచేసిన తీరు చూపరులను ఎంతో ఆకర్షించింది. అంతేగాక ఆ హాలులో అక్కడక్కడా పుష్పాలతో ఏర్పాటుచేసిన గరుడుని మూర్తి, గోపురం ఇత్యాది నిర్మాణాలు కళాత్మకంగా వుండి చూపురులకు ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించాయి.

ఇక ఆయుర్వేద కళాశాలవారు ప్రత్యేకంగా వనమూలికలను ఔషధాలను వాటి ఉపయోగాలు యాత్రికులకు వివరించారు.

ధ్వజారోహణ (6-10-94)

అక్టోబరు 6వతేదీ గురువారం మధ్యాహ్నం 2 గం॥ నుండి 4 గం॥ వరకు శ్రీవారి ఆలయం గరుడ కేతన ప్రతిష్ఠ, యాగాలు జరిగాయి. పిదప బంగారువాకిలి దగ్గర ఉభ యనాచ్చియారులతోకూడిన శ్రీమల యప్పస్వామి విశేషంగా అలంకరింప బడ్డారు. ఆచార్యస్వాములు బ్రహ్మో త్సవాల నిర్వాహకులుగా కార్యనిర్వహ ణాధికారి శ్రీ డి.వి.[illegible] ఎన్. మూర్తిచేత సంకల్పం [illegible], దీక్షాకం కణముల్ని చేశారు. అనం[illegible] శ్రీస్వామి వారి అనుజ్ఞచేత ఆచా[illegible]లు విమాన ప్రదక్షిణం అష్టదిక్కు[illegible] బలిని సమ ర్పించుకుంటూ బ[illegible]దేరారు. ఆ వెనువెంటనే శ్రీదేవి భూదేవి సమేత శ్రీశ్రీనివాసప్రభువు, తనపరివారమైన విష్వక్సేనుడు, [illegible]ముడు, అనం తుడు, గరుడుడు మున్నగు వారితో బయలుదేరాడు. గరుడకేతనం కూడ శ్రీస్వామివారికి అభిముఖంగా ఊరేగిం

చబడింది. ఇలా ఆలయం వీడి అష్టది క్కుల్లో బలినిసమర్పిస్తూ దిక్పాలురను ఆహ్వానిస్తూ, ఛత్రచామర, మంగళ వాద్య సహితంగా రథగజ, తురగ పదాది సమేతంగా వేదమంత్రోచ్చా రణల మధ్య భక్తులకు దర్శనమిస్తూ అందరినీ ఆహ్వానించిన అనంతరం, ఈ ఉత్సవం ఆలయంలోని ధ్వజస్తంభం వద్దకు చేరుకొంది. ధ్వజస్తంభం దగ్గర శ్రీమలయప్పస్వామి పర్యవేక్ష ణలో పూజలు జరిపి, గరుడునికి పెసరపులగం నివేదించి, మంత్రపూ ర్వకంగా పద్నాలుగులోకాలవాసులను ఆహ్వానిస్తూ గరడకేతనాన్ని బంగారు ధ్వజస్తంభంపై వైభవంగా ఎగురవేశారు.

ఈ ధ్వజారోహణ కార్యక్రమంలో కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ డి.వి.యల్. ఎన్. మూర్తి, దేవస్థానం ఛైర్మన్ శ్రీ ఎ. చెంగల్‌రెడ్డి, జాయింట్ ఇ.ఓ. శ్రీ సి.హెచ్. సత్యనారాయణ, ఆలయ డిప్యూటి. ఇ.ఓ. శ్రీ వాసుదేవన్, దేవస్థానం పౌరసంబంధాధికారి శ్రీ టి. శివాజి ఇంక ఇతర అధికారులు అనధికారులు భక్తులు పాల్గొన్నారు.

అనంతరం శ్రీస్వామివారు (మూల మూర్తి) పూలంగి అలంకరణలో భక్తు లను పులకింపజేశారు. పిదప ఆ రాత్రి 9 గంటలకు పెదశేషవాహనం ఊరేగింపు జరిగింది.

పెదశేషవాహనం

వీడు గదే శేషుడు శ్రీవేంకటాద్రి శేషుడు
వేడుక గరుడనితో బెన్నుదైనశేషుడు
వేయిపడిగెల తోడ వెలసిన శేషుడు
చాయమేని తళుకు వజ్రాల శేషుడు
మాయని శిరసులపై మాణికాల శేషుడు
యేమెడ హరికి నీడై యేగేటి శేషుడు.

ఇలా బంగారు శేషునిపై ఉభయ దేవేరులతో వేంచేసివున్న శ్రీస్వామి వారు మహాదర్పంగా భక్తులకు దర్శన మిస్తూ, సకల సార్వభౌమోచిత మర్యా దలతో ఊరేగుతుండగా, శ్రీస్వామివా రికి ఎదురుగా, అభిముఖంగా ఉద్యాన వనశాఖ చక్కగా పుష్పాలంకరణతో తీర్చిదిద్ది ఏర్పాటుచేసిన "శేషశాయి మహావిష్ణువు" విగ్రహమూర్తి ఎందరినో ఆకర్షించి జోతలందుకుంది. చివ రకు స్వామి భక్తులందరిచేత మొక్కు లందుకొని ఆలయం ప్రవేశించడంతో తొలినాటి కార్యక్రమాలు ముగిశాయి.

రెండోరోజు 7-10-94

యథాప్రకారంగా ఆలయకార్యక్ర మాలన్నీ సుప్రభాతంతో ప్రారంభమ య్యాయి. శ్రీస్వామివారి మూల మూర్తికి శుక్రవారాభిషేకం వైభవంగా జరిగిన తర్వాత విశేష ఆభరణాలతో వజ్రకిరీట, శంఖ, చక్ర, మకరకుండల, కటివరదహస్తాలతో విశేషంగా అలంక రించారు.

పిదప ఉదయం 9 గంటలకు శ్రీమలయప్ప స్వామివారొక్కరే వెండి చిన్నశేషునిపై పురవీధుల్లో ఊరేగుతూ దర్శనమిచ్చారు.

ఆ సాయంత్రం శ్రీస్వామివారొ క్కరే డోలోత్సవంలో పాల్గొని వేలాది మంది భక్తులకు దర్శనమిచ్చారు. ఇక ఆరాత్రి హంసవాహనం.

"కడువేడక వేంకటగిరి మీదట
నొడలు వెంచె నిదె యొక హంసా"

ఆ రాత్రి 9 గంటలకు శ్రీ స్వామివారు ఒక్కరే బంగారుహంస నెక్కి చదువుల తల్లి సరస్వతిదేవికి ప్రతిరూపమా అన్నట్లుగా వీణాధారియై భక్తజనాళికి దర్శనమిచ్చారు. ఈ వాహనముందు పుష్పాలతో తీర్చిదిద్దిన 'హంస' వాహనం కూడ కడు మనో హరంగా దర్శనమిచ్చి ఆహ్లాదపరచింది.

మూడోరోజు (8-10-94)

బ్రహ్మోత్సవాల్లో మూడోనాటి ఉదయం 9 గంటలకు శ్రీమలయప్ప స్వామివారు సింహవాహనాన్ని ఎక్కి యోగ (ధ్యాన)ముద్రలో దర్శనమి చ్చారు. సంసారమే ఒక సింహం. దాన్ని ధ్యానంతోనే అణచిపెట్టి పరు

మహనీయుల సందేశం

తి.తి. దేవస్థాన ఆళ్వారు దివ్యప్రబంధ ప్రాజెక్టు, ధర్మప్రచార పరిషత్, దాస సాహిత్య ప్రాజెక్టు బ్రహ్మోత్సవాల సందర్భంగా పదిరోజులపాటు తిరుమల ఆస్థానమండపంలో వేదపారాయణలు, గీతాపారాయణ, భజనలు, ధార్మికోపన్యాసాలు, హరికథలు, పురాణ ప్రవచనాలు ఏర్పాటు చేశారు.

అంతేకాదు శ్రీశ్రీశ్రీ విద్యానందగిరిస్వామి, శ్రీశ్రీశ్రీ విద్యాప్ర కాశానందగిరిస్వామి, శ్రీశ్రీశ్రీ ప్రసన్నానందగిరిస్వామి, శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చినజీయరుస్వామి, శ్రీశ్రీశ్రీ రాజమాతాదేవి (బండ్లమాంబ), శ్రీశ్రీశ్రీ విశ్వయోగి విశ్వంజీ మున్నగు మహాత్ముల దివ్య సందర్శనం చేయించడంతోపాటు వారి అమూల్య సందేశాలను భక్తులకు అందించే ఏర్పాటు చేశారు.

వించవచ్చున్న దివ్యసందేశంతో దర్శనం ఇచ్చాడు స్వామి.

ఆనాటి మధ్యాహ్నం ఉభయ దేవేరులతో కూడిన శ్రీమలయప్పకు రంగనాయకుల మండపంలో 'స్నపన తిరమంజనం' అనబడే పంచామృత [illegible]నం చేయించబడింది.

అనంతరం ఆరాత్రి [illegible] నుండి 8 గం॥ వరకు ఆలయం వెలుపలగల కొలువు మండపంలో సహస్రదీపాల వెలుగుల మధ్య శ్రీస్వామివారు దేవే రులతోకూడి డోలలో ఊగారు. అన్ని వెలుగులకు వెలుగును తానే నన్న దివ్యసందేశంతో స్వామివారు మరింత ప్రకాశంతో దర్శనమిచ్చారు.

ఆరాత్రి 9 గంటలకు దేవేరులతో కూడివున్న శ్రీనివాసప్రభువు ముత్యాల పందిరి వాహనంపై దర్శనమిచ్చారు. మీ హృదయాల్ని కూడ కడిగిన ముత్యంవలె వుంచుకోండి. తద్వారా దైవసాన్నిధ్యం కరతలామలకం అవు తుందన్న జ్ఞానోపదేశంచేస్తూ శ్రీవేం కటేశ్వరుడు ముత్యపుపందిరిలో ప్రకా శించాడు.

వాల్గోనాడు (9-10-94)

తిరుమల శ్రీవారి బ్రహ్మోత్స వాల్లో నాల్గవనాటి ఉదయం 9 గంట లకు సర్వజగన్నియామకుడైన శ్రీనివా సుడు దేవేరులతోకలసి కల్పవృక్షవా హనంపై దర్శనమిచ్చారు. భక్తులారా! మీమీ కోరికలన్నీ తీర్చే మీపాలిటి కల్ప వృక్షాన్ని నేనే! ఇదిగో దర్శించండి అంటూ భక్తులచేత మొక్కులందుకు న్నాడు.

ఆమధ్యాహ్నం సర్వసంపత్ప్రదాత అయిన శ్రీనివాసునికి తిరుమంజనం, ఆ సాయంత్రం కొలువు మండపంలో ఊంజల్ సేవ వైభవంగా జరిగాయి.

దివ్యప్రబంధం — వేదాలు

తిరుమల శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి ఉత్సవాలకు ముందుగా వైష్ణవాచార్యులచే దివ్యప్రబంధపారాయణం జరుగుతుంటుంది. అలాగే శ్రీస్వామివారికి వెనుకవైపు వేదపారాయణ జరుగుతుం టుంది. వేదాలు అపౌరుషేయాలు కదా! దివ్యప్రబంధాలు పరమభక్తులైన మానవులచే రచించబడినవి కదా! అలాంటప్పుడు శ్రీస్వా[illegible]ుందు వేదాలు, వెనుక దివ్యప్రబంధాలు వుండవలెనని ఆలోచన కలుగుతుంటు[illegible] కాని అది సరికాదు.

శ్రీవేంకటేశ్వరుడు భక్తప్రియుడు. [illegible]న్లే పరమభక్తాగ్రేసరు లైన వైష్ణవులు పాడుతూ పోతుండగా భక్త పక్షపాతి, భక్త [illegible]డైన శ్రీస్వామి, వారి వెంట పరుగిడతాడట!

ఇక శ్రీస్వామిని స్తుతించే వేదాలు శ్రీవేంకటేశ్వరుని ఆశ్రయించి వుండి వెనుకనే వెంట నడుస్తాయట!

తమిళనాడు శ్రీవిల్లిపుత్తూరు నుండి గోదాదేవికి అలంకరించి పూల మాలలు చిలుకలు, తిరుమలకురాగా, వాటిని గౌరవంగా ఆహ్వానిస్తూ శ్రీవారి సన్నిధిలో సమర్పించారు.

ఆరాత్రి బంగారు సర్వభూపాల వాహనంలో సర్వజగత్ప్రభువైన వేంక టేశుడు దేవేరులతోకూడ దర్శనమిచ్చి భక్తులనలరింపజేశాడు.

ఐదోనాడు (10-10-94)

బ్రహ్మోత్సవాలలో ఐదవనాటి ఉదయం శ్రీస్వామివారు బంగారు చిలుకను ధరించి వయ్యారంగా జగ న్మోహిని రూపం దాల్చారు. ఈ రూపాన్ని చూస్తూ, తళతుబెళకుల ఈ మెరుపుతీగ, ఈసుందరీమణి ఎవరా! ఈమెను మానినీమానసచోరుడైన మనస్వామి చూస్తే ఇంకేమైనా వుందా అంటూ శ్రీదేవిభూదేవులు గాభరాప డ్డారు. అంతలోనే శ్రీస్వామి వారి చిరునవ్వుతో తేరుకొని "ఓహో ఈయన మనస్వామే! అమృత మథ నంనాటి రూపంలో దర్శనమిచ్చాడంతే! అని సంతృప్తి పడుతుండగా దంతపు పల్లకి నెక్కి ఊరేగుతూ భక్తులను సమ్మోహన పరచారు.

"నీవన నెవ్వరు నే నన నెవ్వరు
నీవే నైనై యుందు చిలుకా
శ్రీవేంకటాద్రిపై చిత్తములో నుండి
సేవించుకొను గట్టి చిలుకా"

అంటూ బంగారుచిలుక ద్వారా, జీవాత్మలనే చిలుకలను తనవైపు మర ల్చుకుంటున్న శ్రీ జగన్మోహినీ అవ తారంతోపాటు మరొకపీఠంపై శ్రీకృ ష్ణస్వామి కూడ ఊరేగింపబడ్డాడు.

శ్రీవారికి పట్టువస్త్రాలు

ఆ సాయంత్రం 4 గంటలకు, గరుడోత్సవ సందర్భంగా, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తరుపున రాష్ట్రదేవాదా యశాఖమంత్రి శ్రీ కలికి యాద[illegible] రెడ్డి శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారికి పట్టు వస్త్రాలను సమర్పించారు. తిరుమల సన్నిధివీధిలోని శ్రీ బేడి ఆంజనేయ

ఆదాయం

94 అక్టోబరు బ్రహ్మోత్సవాల సందర్భంగా హుండీద్వారా, ప్రత్యేక ప్రవేశం, ఆర్జితసేవలు, ప్రసాదాల అమ్మకంవల్లా మొత్తం 2,73,64,731-05 రూపాయలు ఆదాయం వచ్చినట్లుగా తి.తి. దేవస్థానం ఛైర్మన్ శ్రీ ఎ. చెంగల్‌రెడ్డి తెలిపారు. గత సంవత్సరం కంటే ఈసారి సుమారు 72 లక్షల మొత్తం అధికంగా వచ్చిందని, అలాగే ఈ సంవత్సరం 7,43,032 మంది భక్తులు తిరుమల శ్రీవారిని దర్శించారనీ, గత సంవత్సరం కంటే సుమారు ఈసారి 2,70,941 భక్తులు పెరిగారని శ్రీ చెంగల్‌రెడ్డి తెలియజేశారు.

స్వామి ఆలయం నుండి సంప్రదాయసిద్ధంగా వెండిపళ్లెంతో వస్త్రాలను తలపై పెట్టుకొని, ఛత్రచామర మంగళవాద్య సమేతంగా ఊరేగింపుగా వెళ్లి శ్రీ యానాదిరెడ్డి శ్రీస్వామివారికి వస్త్రాలు సమర్పించారు. అనంతరం శ్రీస్వామివారికి పూజలు జరిపి, తీర్థప్రసాదాలు స్వీకరించారు. ఈ ఊరేగింపులో దేవస్థానం ఛైర్మన్ శ్రీ ఎ. చెంగల్‌రెడ్డి, ఇ.ఓ. శ్రీ డి.వి.ఎల్.ఎన్. మూర్తి, జె.ఇ.ఓ. శ్రీ సి.హెచ్. సత్యనారాయణ, ఛీఫ్ ఇంజనీరు శ్రీ ఆంజనేయులునాయుడు, ఛీఫ్ సెక్యూరిటి ఆఫీసరు శ్రీ నారాయణ, పి.ఆర్.ఓ. శ్రీ టి. శివాజి ప్రభృతులు పాల్గొన్నారు.

కొత్తగొడుగులు

ప్రతి సంవత్సరం మాదిరిగానే సంప్రదాయసిద్ధంగా గొడుగుల మిరాశిదారులు మద్రాసునుండి కాలినడకన శ్రీస్వామివారి గరుడోత్సవ సమయానికి (రాత్రి 8 గంటలకు) తొమ్మిది గొడుగులను ఊరేగింపుగా తీసుకొని వచ్చారు. వీరికి దేవస్థానం వారు ఆలయోచిత మర్యాదలతో తిరుమల డోలీమండపం దగ్గర స్వాగతం ఇచ్చారు. గరుడవాహనుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి ఈ కొత్తగొడుగులను ధరించి ఊరేగింపులో పాల్గొన్నారు.

గరుడవాహనం

తిరుమల శ్రీనివాసుని వాహనసేవలలో కెల్ల అత్యంత విశిష్టమైందిగా ప్రసిద్ధికెక్కింది బ్రహ్మోత్సవాల్లో ఐదవనాటి గరుడోత్సవం. ఈరోజు ఆనందనిలయంలోని మూలవిరాట్టుకు అలంకరించే మకరకంఠి, లక్ష్మీహారాది విశిష్ట ఆభరణాలు, ఊరేగింపుగా తీసుకొనివచ్చి శ్రీనివాసస్వామికి అలంకరించారు. అంతకుముందురోజున వచ్చిన శ్రీవిల్లి పుత్తూరు గోదాదేవి ధరించిన మాలను కూడ శ్రీవారికి అలంకరింపజేశారు. అనంతరం మద్రాసునుంచి వచ్చిన కొత్తగొడుగులను ధరించి తిరుమల పురవీధుల్లో సంచరిస్తూ దర్శనమిచ్చాడు గరుడవాహనుడు.

ఈ బంగారు గరుడవాహనానికి ఎదురుగా ఉద్యానవనశాఖ తీర్చిదిద్ది ఏర్పాటుచేసి ఊరేగించిన 20 అడుగుల ఎత్తైన పుష్పాలంకరణతో గరుడవాహనం, భక్తులను ఆశ్చర్యంతో ఆనందపరచింది.

సుమారు లక్షన్నరకుపైగా భక్తజనం గరుడ వాహనుడైన శ్రీతిరుమలేశుని దర్శించి పునీతులయ్యారు.

దేవస్థానం అత్యున్నత అధికారులెందరో పాల్గొని పర్యవేక్షించిన ఈ గరుడోత్సవంలో ఎన్నో భక్త బృందాలు, భజన బృందాలు పాల్గొన్నాయి. ఆకాశవాణి అన్నికేంద్రాలు గరుడోత్సవాన్ని ప్రత్యక్షవాఖ్యానాన్ని ప్రసారం చేశాయి.

ఆరోనాడు (11-10-94)

ఆరవనాటి ఉదయం 9 గంటలకు శ్రీవేంకటప్రభువు ఒక్కరే హనుమంతునిపై ఊరేగుతూ తానే త్రేతాయుగంనాటి శ్రీరామచంద్రుణ్ణి అంటూ వేంకటాద్రి రామునిగా దర్శనమిచ్చాడు.

ఆ సాయంత్రం 4 గంll కు దేవేరులతోకూడిన ఘనవేంకటేశునకు వసంతోత్సవం వైభవంగా జరుపబడింది. అనంతరం శ్రీవారిని విశేషంగా అలంకరించారు.

బంగారుతేరు

బ్రహ్మోత్సవాల్లోనేగాక తిరుమల పుణ్యక్షేత్ర వైభవ చరిత్రలోనే సువర్ణాధ్యాయంగా నిలిచిన ఘట్టం శ్రీవారి బంగారుతేరు. శ్రీ భావనామ సంవత్సరం ఆశ్వయుజమాసంలో వార్షిక బ్రహ్మోత్సవాల సందర్భంగా తొట్టతొలిగా జరిగిన శ్రీనివాసుని బంగారు రథోత్సవం లక్షలాది మంది భక్తులనాకట్టుకొని మైమరపించింది.

బ్రహ్మోత్సవంలో ఆరవనాటి సాయంత్రం వసంతోత్సవంలో పాల్గొన్న శ్రీ స్వామివారు ఉభయదేవేరులతో కూడి శుభముహూర్తంలో బంగారు రథాన్ని వేలాది భక్తుల జయ జయ ధ్వానాలమధ్య అధిరోహించారు.

ఛత్ర చామర మంగళవాద్య పురస్సరంగా, సకల సార్వభౌమోచిత రాజమర్యాదలతో, వృషగజ, తురగ పదాతి భక్త బృందాలు ముందు నడు

స్తుండగా దివ్యప్రబంధ, వేదపారాయణాలద్వారా కీర్తిస్తుండగా ఆ శ్రియఃపతి ఆసాయంకాలం 5 గం॥- 6 గం॥ మధ్య ఆలయం మహాప్రదక్షిణ మార్గంలో కనక రథంలో మహాదర్పంగా ఊరేగుతూ భక్తుల గోవిందనామాల ఘోషణల మధ్య అత్యంత వైభవంగా దర్శన మిచ్చారు.

తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు తొలిసారిగా జరిగిన బంగారు రథోత్సవంలో దేవస్థానం ఛైర్మన్ శ్రీ ఎ. చెంగల్ రెడ్డి, ఇ. ఓ. శ్రీ డి.వి.ఎల్.ఎన్. మూర్తి, జె.ఇ.ఓ. శ్రీ సి.హెచ్. సత్యనారాయణ ఇంకా ఇతర అధికారులు, అనంతపురం డి. ఐ.జి. శ్రీ పి.వి.వి. సత్యనారాయణ, జిల్లా ఎస్.పి. శ్రీ కోటేశ్వరరావు, ఎ.ఎస్.పి, శ్రీ ఎస్.కె. జయచంద్ర తదితరులు పాల్గొన్నారు.

ఆ రాత్రి శ్రీ స్వామివారు ఒక్కరే గజవాహనంపై ఊరేగుతూ దర్శనమిచ్చారు.

ఏడోనాడు (12-10-94)

ఏడవనాడు ఉదయం వజ్రకవచధారియైన శ్రీనివాసుడు సూర్యప్రభవాహనంపై కన్నులపండువు చేశాడు.

ఆ మధ్యాహ్నం 2 గంటలకు శ్రీనివాసదేవునికి దేవేరులకు స్నపన తిరుమంజనం ఘనంగా జరిగింది.

ఆ సాయంత్రం 7 గం॥లో శ్రీమలయప్పస్వామికి ఊంజల్ సేవ జరిగింది. అనంతరం ఆరాత్రి 9 గంటలకు ముత్యాల కవచధారియైన శ్రీనివాసుడు చంద్రప్రభవాహనంపై దర్శనమిచ్చారు.

ఎనిమిదోనాడు (13-10-94)

బ్రహ్మోత్సవాల్లో అత్యంత విశిష్టమైన దినం ఇది. సంప్రదాయసిద్ధంగా ఈ రోజు కొయ్యతేరులో ఊరేగుతూ దర్శనమివ్వడం ఆనవాయితీ!

ఇటీవలే అత్యవసర ప్రాతిపదికపై చురుకుగా పునర్నిర్మించి శోభాయమానంగా అలంకరించిన చెక్కరథంపై శ్రీదేవి భూదేవి సమేత శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు తెల్లవారుజామున 2-10 నుండి 2-20 గంటలమధ్య కటకలగ్నంలో అధిరోహించినాడు. ఆతెల్లవారుజామున 5-50 గంటలనుండి 8 గంటల వరకు సాగిన రథోత్సవాన్ని వేలాదిమంది భక్తులు గోవిందా! గోవిందా అంటూ తిలకించారు. రథాన్ని లాగారు.

రథస్థం కేశవం దృష్ట్వా
పునర్జన్మ న విద్యతే

అన్నట్లుగా వారి వారి జన్మ పరంపర నశించిందన్న తృప్తితో ఆనందంతో భక్తజనులు పాల్గొన్నారు.

దేవస్థానం ధర్మకర్తలమండలి సభ్యులు శ్రీ జి. శ్రీరామమూర్తి, రిహాబిలిటేషన్ ప్రాజెక్టు అధికారి శ్రీ కె. శ్రీనివాసులుశెట్టి రథంపైన ఎక్కి మైకుద్వారా శ్రీవారి రథోత్సవ ప్రాధాన్యాన్ని వివరించారు.

ఆసాయంత్రం శ్రీవారికి ఒక్కరికే ఊంజల్ సేవ జరిగింది. అనంతరం ఆరాత్రి 9 గంటలకు అశ్వవాహనంపై శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు రాబోయే కల్కిని నేనే నన్నట్లు సూచనచేస్తూ దర్శనమిచ్చాడు.

వైద్య సహాయం

తి.తి. దేవస్థానంవారు శ్రీవారి బ్రహ్మోత్సవాల సందర్భంగా యాత్రికులసేవలో అహరహం "అశ్వినీ ఆసుపత్రి" సిద్ధంగా వుండడమేగాక, తిరుమలలో వైకుంఠం క్యూకాంప్లెక్సు, పి.పి.సి. షెడ్లు, కల్యాణకట్ట, మున్నగుచోట్ల వైద్య సహాయం ఏర్పాట్లు చేశారు.

వీటితోపాటు ఆయుర్వేద మందుల వితరణ కార్యక్రమంకూడ చురుగ్గా సాగింది.

తొమ్మిదోనాడు (14-10-94)

బ్రహ్మోత్సవాల్లో తొమ్మిదోరోజు చివరిది. ఆరోజు ఉదయం 5-30 గంటలకు శ్రీదేవి భూదేవి సమేత శ్రీమలయప్పకు దంతపు పల్లకిలో నాలుగువీధుల్లో ఊరేగింపు జరిగింది. అనంతరం శ్రీస్వామివారలకు నువ్వులనూనె, పసుపుతో నలుగు పెట్టబడింది. దీన్ని చూర్ణాభిషేకం అంటారు. ఆతర్వాత శ్రీ స్వామివారలు, శ్రీ చక్రత్తాళ్వార వెంటరాగా ఆలయప్రదక్షిణంగా శ్రీవరాహస్వామి ఆలయం చేరుకొన్నారు. అచట శ్రీస్వామివారికి దేవేరులకు, చక్రత్తాళ్వారునకు స్నపన తిరుమంజనం జరిగిన పిదప శ్రీ సుదర్శన చక్రత్తాళ్వారును కోనేట్లో స్నానం చేయిచారు. ఈ చక్రస్నానం సందర్భంగా వేలాదిమంది భక్తులు పుష్కరిణిలో పవిత్రస్నానాలు చేశారు.

ఆసాయంత్రం బంగారు శ్రీ పీఠంపై (తిరుచ్చి) ఉభయదేవేరులతో కూడిన శ్రీనివాసచక్రవర్తి పురవీధుల్లో సంచరిస్తూ రాగా, ఆచార్యపురుషులు ఆయాదిక్కుల్లో దిక్పాలురకు బలిని సమర్పించి వీడ్కోలు చెప్పారు. ఆతర్వాత ధ్వజస్తంభం దగ్గరికి శ్రీస్వామివారు చేరుకోగానే, శ్రీవారిసమక్షంలో ధ్వజస్తంభంపైవున్న గరుడకేతనాన్ని పూజాదులు నిర్వహించి అవరోహణ చేశారు. ఆగరుడకేతనాన్ని

శ్రీస్వామివారిదగ్గర ఉంచారు. పిదప బ్రహ్మోత్సవ నిర్వాహకులుగా బద్ధకంకణులైన శ్రీ డి.వి.యల్.యన్. మూర్తి బ్రహ్మోత్సవాలు నిర్విఘ్నంగా సాగినందుకు శ్రీస్వామివారిని ప్రార్థిస్తూ తమ కంకణాన్ని వదలిపెట్టారు.

అనంతరం బంగారువాకిలి దగ్గర శ్రీస్వామివారికి ఆస్థానం జరిగింది. అనంతరం ఆచార్యపురులు ఆలయంలోనికి వెళ్లి శ్రీవారికి (మూలమూర్తి) పాదనమస్కారం చేసి బ్రహ్మోత్సవాలు దిగ్విజయంగా జరిపినందులకు అనేకవిధాల ప్రార్థించడంతో బ్రహ్మోత్సవాలు మంగళప్రదంగా సమాప్తమయ్యాయి.

ఆతర్వాత బ్రహ్మోత్సవాలను ఘనంగా నెరపిన ఆచార్యులకు అర్చకస్వాములకు బహుమాన పూర్వకంగా సత్కరించబడి, మేళతాళాలతో ఛత్రచామర మర్యాదలతో "తిరుమాళిగ" అనబడే వారి ఇంటికి ఆలయప్రదక్షిణంగా సగౌరవంగా సాగనంప బడినారు.

ఉపసంహారం

ఇలా అలనాడు కలియుగం నాటి తొలినాళ్లలో బ్రహ్మదేవుడు చేసిన ఉత్సవాలు పరంపరగా కొనసాగుతూ 94 అక్టోబరు 5 నుండి 14 వరకు పదినాళ్లపాటు, తిరుమల శ్రీవారి బ్రహ్మోత్సవాలు ఘనంగా జరిగాయి.

ఈ పదిరోజుల్లో లక్షలాది మంది భక్తులు అత్యంతభక్తి ప్రపత్తులతో పాల్గొన్నారు. ఒకవైపు గోవిందలు పెడుతూ కొండలెక్కే జనం... మరోవైపు భక్తితో చిందులేస్తూ భజనచేసే భజన బృందాలు... ఇంకోవైపు కోలాట నృత్యాలు... చెక్కభజనలు హరికథలు... బుర్రకథలు... పగటివేషాలు... పురాణాలు... పవిత్రపుష్కరిణిలో స్నానాలూ... దర్శనాలు... నున్నటిగుండ్లతో పట్టెనామాలతో వెలుగుతున్న భక్తులూ, నీరాజనాలిస్తున్న పుణ్యస్త్రీలూ నిత్యాన్నదానాలూ - ప్రసాద వితరణలూ... యాత్రికుల సేవలో అహరహం శ్రమిస్తున్న దేవస్థానం ఉద్యోగులు... స్కౌట్లు, గైడ్లు... రక్షకభటులు... ఆరోగ్యాధికారులు, అర్చకస్వాములు... వేదమంత్రాలు... భక్తిసంగీతాలూ... కన్నులు చెదిరిపోయేలా విద్యుద్దీపాలతో రూపొందించిన అద్భుతమూర్తులు... ఇంకోవైపు పుష్పాలతో తీర్చిదిద్దిన చిత్రాలు, మూర్తులు - ఉద్యానవనాలు, ఇలా ఎందరెందరో ఎన్నోవిధాల ఎన్నోచోట్ల వారి వారి కార్యక్రమాల్లోమునిగివున్నా వీరందరి ధ్యేయం, దృష్టి గమ్యం ఒక్కటే అన్నట్లు మిరుమిట్లు గొలుపుతున్న ఆనందనిలయ విమానం నుంచి శ్రుతికింపుగా వినవచ్చే మంత్రాల వాదాలను... చెవులారా వింటూ, కన్నులారా తిలకిస్తూ భక్తజనం తామంతా మరొక అద్భుత ప్రపంచంలో విహరిస్తున్నట్లుగా, తమవంతు భాగ్యంగా కలియుగవైకుంఠని బ్రహ్మోత్సవాల్లో పాల్గొనడంవల్ల తమ భాగ్యం పండిందని ఆనందపడ్డారు! సంబరపడ్డారు! సంతోషపడ్డారు!

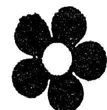
అభినందన

94 అక్టోబరు బ్రహ్మోత్సవాలు అత్యంత వైభవంగా, ఘనంగా, నిర్విఘ్నంగా సాగాయని, అనూహ్యంగా లక్షలాది భక్తులు పాల్గొన్న ఈ బ్రహ్మోత్సవంలో దేవస్థానం ఉద్యోగులు, వైద్య శాఖ, ఉద్యానవనశాఖ, విద్యుత్ శాఖ, ఆరోగ్యశాఖ, స్కౌట్లు, గైడ్లు, పోలీసులు, ఆకాశవాణి, ఆర్.టి.సి. వారు ఇలా ఎందరెందరో.... మరెందరో తమ తమ అమూల్య సేవలందించారని దేవస్థానం ధర్మకర్తలమండలి అధ్యక్షులు శ్రీ ఎ. చెంగల్ రెడ్డి సంతోషాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ అందరినీ అభినందించారు.

శ్రీమహాలక్ష్మి స్వరూపురాలైన పద్మావతిని తనకంటె వేరుగా ఉంచకుండా తన వక్షఃస్థలంలోనే ధరించిన శ్రియఃపతి, తమకు సర్వసంపదలను, సర్వసౌఖ్యాలను కలిగించడానికే తమ కోసం, ఆనందనిలయాన్ని వీడి వచ్చి పదిరోజులపాటు కన్నులారా దర్శనమిచ్చాడని మనసారా స్తుతిస్తూ, నోరారా కీర్తిస్తూ ఆ మధుర క్షణాల్ని స్మరించుకుంటూ భక్తజనం గృహోన్ముఖులయ్యారు. కనుకనే భక్తలోకంచేత అలమేలుమంగపతి ఇలా స్తుతింప బడ్డారు.

కామధేనుః కల్పవృక్షః
చింతామణి రితి త్రయమ్
వేంకటేశ త్వమేవాసి
శేషాగే సర్వదానతః

ఓ శ్రీనివాసప్రభూ! దేవలోకం ఎక్కడుందో మాకు తెలియనే తెలియదు. మరి ఆ లోకంలోని కామధేనువు, కల్పవృక్షం, చింతామణి - ఇవి మూడు సర్వాభీష్టములను తీరుస్తాయట! ఆ మూడు వస్తువులును నీవే అయి, ఈ వేంకటాచలంపై మాకు ప్రత్యక్షంగా దర్శనమిస్తూ సంపూర్ణంగా అనుగ్రహిస్తున్నావు కదా!

Published on behalf of T.T Devasthanams by N.S. Ramamurthy, M.A., Editor-Incharge and
Printed at T.T.D. Press, by M. Vijayakumar Reddy, Manager, T.T.D. Press, Tirupati - 517 507

Regd. No. M/TRV/15.

